

STEVAN DORONJSKI

Jugoslavija je spet onemela. V četrtek, 13. avgusta, je v poznih večernih urah umrl Stevan Doronjski. Revolucionar, komunist, družbenopolitični delavec, član predsedstva SFRJ in CK ZKJ. Dolgotrajna zahrbtna bolezen mu je ustavila srce le mesec in pol pred njegovim 62. rojstnim dnevom. V soboto, 15. avgusta, na dan pogrebnih slovesnosti, so bile zastave spuščene na pol droga po vsej državi. Zaro s posmrtnimi ostanki Stevana Doronjskega so pokopali z najvišjimi častmi v Novem Sadu.

Smrt tega uglednega državnika in politika pomeni za naše socialistično samoupravljanje nenadomestljivo izgubo. Z njim je odšel eden najvztrajnejših in najdoslednejših uresničevalcev zamisli, porojenih pod Titovim vodstvom. Vse dolžnosti je opravljal z zavestjo, da za pravice revolucionarja ne sme biti nerazrešljivih nalog in prehudih naporov. Temu prepričanju je bil zvest do zadnjega. Naloge je zmogel, ker je bil zanje usposobljen, in napore, ker je bil zanje prekaljen.

Kajti revolucionarna pot Stevana Doronjskega, začeta v Sremu in Vojvodini in dolga skoraj petinštirideset let, se je povsem ujela z največjimi, najburnejšimi in najsvetlejšimi obdobji naše zgodovine. Sodel je med tiste praznovale delavce, ki so se v ognju boja iz pripadnikov predvojnih naprednih mladinskih skupin in sekretarjev skojevskih organizacij razvili v vodnike mladine in organizatorje vstaje, narodnoosvobodilnega boja in socialistične graditve, nato pa v naše najuglednejše partijske in državne voditelje.

Kot vztrajni bорец za uresničitev programskih ciljev in politike ZKJ je z

besedo, peresom in delom brezkompromisno in argumentirano branil interese in pridobitve naše socialistične revolucije pred pritiski in napadi nacionalistov in vseh drugih notranjih in zunanjih sovražnikov naše socialistične skupnosti narodov in narodnosti, socialističnega samoupravljanja, naše neodvisne in neuvrščene politike.

„Ni mogoče pozabiti težkih dni Titove bolezni in smrti, ko je Stevan Doronjski na najodgovornejšem položaju v ZK vnesel sebe samega v prizadevanjih, da bi tako kot vsi Jugoslavlani in komunisti vsaj delno nadomestil odhod Tita in okreplil nadaljevanje poti, ki smo si jo skupaj začrtali,“ je med drugim poudaril Lazar Mojsov na žalni seji predsedstva CK ZKJ. (Stevan Doronjski je bil namreč prvi, ki je po Titovi smrti opravljal dolžnosti predsednika predsedstva CK ZKJ).

Stevanu Doronjskemu so za velik prispevek pri izgradnji naše socialistične skupnosti z visokimi odlikovanji izrekli priznanje tovariš Tito in naša družba. Med drugim je prejel red za hrabrost, red bratstva in enotnosti z zlatim vencem in red junaka socialističnega dela. Vsi mi, ki ostajamo, pa mu lahko damo še večje priznanje s tem, da nadaljujemo delo, sredi katerega je Stevan Doronjski izgorel.

ALEŠ BEBLER - PRIMOŽ

Kdor zna prisluhiti najgloblji potreba časa in se z vso gorečnostjo loti opravljanja nalog, ki mu jih narekuje ta čas in lastna opredelitev, temu bodo življenjski listi bogato popisani. In ko ta trenutek merimo teži vesti, da je v sredo, 12. avgusta, v Ljubljani umrl dr. Aleš Bebler -

Primož, revolucionar, španski borec, narodni heroj, partizanski poveljnik, diplomat in sploh ugledni družbenopolitični delavec ter nosilec mnogih visokih odlikovanj, se izkazuje stara resnica, da smrt sicer zruši posameznika, ne more pa zrušiti tega, kar je s svojim delom vgradil v družbo. Naši socialistični samoupravni družbi je pokojni Bebler veliko dal.

Rodil se je 1907 v Idriji. Ob italijanski zasedbi se je družina preselila v Celje, kjer je Aleš Bebler pričel zoreti v

revolucionarja ob stiku z delavci Cinkarne. Med študijem v Ljubljani in kasneje na pariški univerzi, kjer je diplomiral in doktoriral pravo, se je izoblikoval v napredno osebnost.

Član komunistične partije je postal 1928. Ob začetku španske državljanske vojne je odšel v Španijo, kjer je bil komisar politične šole. Ko je vihra druge svetovne vojne segla na domača tla, se je vrnil in bil med osrednjimi ustanovitelji Osvobodilne fronte slovenskega naroda. Izkušen revolucionar in španski borec je bil določen za pomočnika komandanta nastajajoče partizanske vojske. Kot organizator osvobodilnega gibanja je deloval tudi na Dolenjskem, česar se je ob priložnostnih govorih v naših krajih rad spominjal.

Po vojni je bil najprej minister v prvi slovenski vladi, potem pa so ga dolžnosti in znanje pripeljale v diplomatsko službo. Po uspešni diplomatski dejavnosti je v domovini opravljal vse do smrti pomembne funkcije: bil je sodnik ustavnega sodišča SFRJ, član sveta federacije, član CK ZKJ, član CK ZKS itd. Ob vsem tem je bil še marljiv pisec; objavil je več knjig, študij in člankov.

MED SOBORCI IN KRAJANI - Tov. Sergej Kraigher (on in drugi gostje so z užitkom spili poliček vina s pladnja para v narodnih nošah) je v nagovoru ob prevzemu listine v častnem občanstvu kozjanskih občin poudaril, da tudi mali in oddaljeni kraji ne smejo biti odrinjeni od razvoja. (Foto: A. Železnik)

Kozjansko ponosno na žrtve

Srečanja borcev in aktivistov se je udeležil tudi S. Kraigher, predsednik predsedstva SFRJ, in prejel listino o častnem občanstvu kozjanskih občin - Govoril A. Marinc, član predsedstva CK ZKJ - V Mangi snidenje „ukradenih otrok“ - Petje in recital

Planina in z njo vse Kozjansko je v nedeljo slavilo. Razpoloženje je bilo zanosno, saj je v to žibelko odpora kljub obilici državnih dolžnosti prišel tudi tov. Sergej Kraigher, predsedujoči v predsedstvu SFRJ, govoril pa je šentjurski rojak, član predsedstva CK ZKJ Andrej Marinc.

Zjutraj je bilo pod Planino, v vasi Mangi, pred znano Dobrško domačijo srečanje okrog 200 „ukradenih otrok“. Tugo Sameja iz Slovenske Bistrice je obudil spomin na čas, ko slovenski otroci, odtrgani od svojih mater, globoko v rajhu niso hoteli postati „janičarji“, čeprav goloroki, so zoprvali okupatorju. Ko so esesovci pred prodirajočo ameriško vojsko hoteli uničiti kaselsko taborišče, so jim to preprečili otroci. Sicer pa, kot je poudaril Samej, prispevek „ukradenih otrok“ se ni ovrednoten.

Osrednja proslava kozjanskih bor-

MLADI NA USPOABLJANJU

Mladinske poletne politične šole, ki se je začela v ponedeljek, 17. avgusta, v Tacnu in bo trajala d. 22. avgusta, se udeležuje tudi 14 mladincev iz novomeške občine. V dopoldanskem času se mladi družbenopolitični delavci izobražujejo za posamezna področja, na katerih večina želi delovati, v popoldanskem času pa jim o aktualnih domačih in tujih dogodkih govorijo znani slovenski družbenopolitični delavci.

Usmerjena šola v gosteh

Novomeški center usmerjenega izobraževanja bo vseljiv januarja - Do takrat pouk za prve letnike tehničnih strok v gimnaziji - Učiteljev ne bo primanjkovalo

V novem šolskem letu se bo sedanjim novomeškim srednješolcem in učencem poklicnih šol pridružilo preko 1.300 učencev v vseh usmeritvah prvega letnika usmerjenega izobraževanja. V novomeškem izobraževalnem centru za tehnične stroke so v vse usmeritve po srednjem in skrajšanem programu (kovinsko-predelovalna, gradbena, elektro, kemijska, cestno-prometna) vpisali 643 učencev, ki se bodo izobraževali v 20 oddelkih, od tega 55 učencev v enoti v Trebnjem.

S srednješolskim prostorom so v Novem mestu že dje časa hude zagate, saj je v večini šol velika prostorska stiska. Usmerjeno izobraževanje zahteva za temeljito delo še več in bolj opremljenega prostora. Da bi nekako uspeli izpeljati prvo leto, bo precej pripomogel prispevek k ekonomsko-administrativni šoli, ki bo (če gre verjeti zagotovilom) končan do začetka pouka.

Večja težava je s centrom usmerjenega izobraževanja. Pomanjkanje sredstev, skoraj 100-odstotno podražitev v času gradnje (po cenah iz junija 1981 bo celoten objekt stal skoraj 531 milijonov dinarjev), spremembe načrtov in povečanje površin so gradnjo precej upočasnile. Po prvotnih načrtih bi moral biti center končan do konca letošnjega leta. Če

cev in aktivistov, ki je vsako leto v drugi občini, je bila ob pol enajstih na igrišču pod lepo planinsko osnovno šolo. Tov. Sergeju Kraigheru (med vojno je 1942 kot sekretar pokrajinskega komiteja KPS za Štajersko deloval v Dobrški domačiji in pri Grabenjski mami) so ob prihodu na Planino podelili listino o častnem občanstvu vseh šestih kozjanskih občin, med katerimi so tudi posavske.

Množici ljudi, ki se je jela zgrinjati na slavnostni prostor dobri dve uri prej, je govoril Andrej Marinc. Opisal je velik prispevek Kozjanskega k osvobodilnemu boju in revoluciji. Kozjansko je dalo 7.000 borcev, 1.237 jih je padlo med partizani, 419 jih je bilo ustreljenih kot talci, 572 pa jih je umrlo v tujini.

Dotaknil se je tudi dananjosti ki, kot je znano, ni rožnata, mednarodni položaj pa je celo kritičen. „Občutljivejši moramo biti do manjših slabosti, pozorni moramo biti tudi do majhnih stvari. Slovensko gospodarstvo je pred pomembno prenovo,“ je dejal tov. Marinc. Poudaril je Titovo misel, da smo vedno vse zmogli, če smo bili enotni.

Komandantu slavnega Kozjanskega odreda Marjanu Jerini so pohodniki po poteh te enote izročili knjigo o prehojeni poti mladih in vojakov. V kulturnem sporedu so nastopili mešani pevski zbor s Planine, iz Ponikev, Dramelj, Sentjurja in Slivnice ter godba, vsi pod vodstvom Julija Gorišča - Sava. Upokojena učiteljica Dragica Reuter je sestavila pretresljivi recital o trpljenju in boju Kozjancev zoper okupatorja.

A. ŽELEZNIK

ATLETSKI KRITERIJ SLOVENSkih MEST

V soboto, 22. avgusta, bo v Novem mestu po dolgih letih spet atletski kriterij slovenskih mest. Na zadnjih dveh prireditvah so Novomeščani zmagali, vendar je bojev svetel izredno zanimiv in do konca negotov. V soboto popoldne (ob 15. uri) bo na stadionu Bratstva in enotnosti nastopilo tudi več državnih reprezentantov, najzanimivejši bo seveda nastop Darka Cujnika. Novomeščane bo gotovo zanimal skok v višino, kjer bo nastopil 17-letni A. Lapanje, letos najboljši mlajši mladinec v državi. Oster boj bo tudi v skoku s palico, saj bo Koletka poskušal premagati državnega reprezentanta Bizjaka; v teku na 2000 m z zaprekami se bo za zmago potegoval Žužek, v formi pa je tudi Mohorovič, ki bo nastopil na 1500 m.

D. Cujnik vrgel kopje 83,56 metra

Pred novomeškim atletom še noben Jugoslovčan ni premagal meje 80 metrov

Čeprav smo mnogi po tihem računali, da bi lahko osmo finale evropskega atletskega pokala, ki je bilo v soboto in nedeljo v Zagrebu, prineslo nov državni rekord v metu kopja, je daljava sobotnega meta Novomeščana Darka Cujnika vendarle veliko presenečenje. Prvič v zgodovini jugoslovske atletike je kopje poletelo preko 80 m, še več: dosežani državni rekord je bil premagan za 3,82 metra.

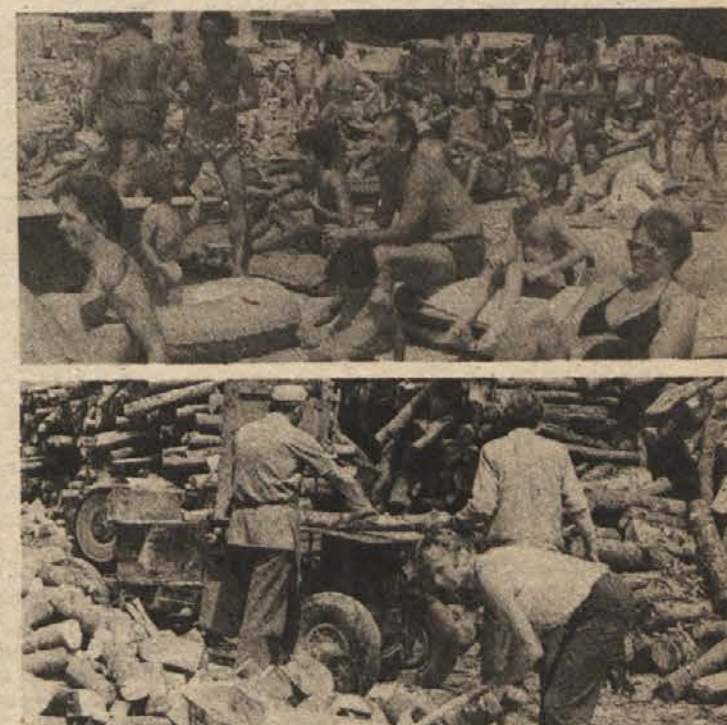
Rekordni met se je Darko Cujniku posrečil v 5. poskusu sobotnega tekmovanja, ko so mu sodniki namerili 83,56 metra, kar mu je v konkurenci najboljših kopjašev stare celine prineslo nepričakovano 6. mesto in s tem 3 točke k izkupičku modre vrste. Tako je bil Cujnik ob

REKORDEN MET - Darko Cujnik je v soboto za skoraj 4 metre izboljšal dosedANJI državni rekord v metu kopja.

troskokašu Srejičeviću edina svetla točka sila poprečni beri naših atletov, njegov rezultat pa po vrednosti prekaša vse dosežke jugoslovske vrste. Očitno tudi navdih, ki ga prinaša tako elitno tekmovanje, nekaterim „zvezdam“ jugoslovske atletike ni pomagal. In zato lahko še s tolikanj večjim ponosom govorimo o dosežku Darka Cujnika, ki se je atletsko rojeval v pogojih, v kakršnih verjetno ne bi hotel vaditi nihče od tistih, ki so v soboto in nedeljo poleg Cujnika nosili dres z državnim grbom.

B. B.

AVGUSTOVSKA NASPROTJA - Poletje se je že prevesilo v drugo polovico, tega pa še ni čutiti pri domačih dopustnikih in turistih z devizami, ki se se zmeraj „selijo“ na jadransko obalo. Tamkajšnja gneča (na zgornjem posnetku) spominja na prerivanje za prostor v dolenjskih toplih bazenih ali okoli njih. A tudi morsko sonce ne da toplote za zimo, ki zna biti spet dolga in mrzla. Tega se ne bojijo tisti, ki so že uspeli nabaviti in osušiti drva, npr. v novomeški študijski knjižnici Mirana Jarca, kjer je žaga brnela domala ves prejšnji teden. (Foto: J. Pavlin)

Do konca tedna lahko pričakujemo dokaj lepo, ne prevroče vreme. Občasno bodo pooblačitve in krajevne plohe.

Z. L. - D.

ZUNANJEPOLITIČNI PREGLED

Položaj na Poljskem se zdi podoben valovanju morja, ki ga burkajo zdi močnejši in zdi sibkejši sunki vetra. V začetku tega tedna je bilo to poljsko morje videti razmerno umirjeno.

Sindikatska Solidarnost je odpovedal več poprej napovedanih protestnih pohodov, prav tako pa so delali tudi v številnih tovarnah in ustanovah.

Varšava: zmanjšana temperatura

Poljska voditeljica Kania in Jaruzelski sta na Krimu končala pogovore s sovjetskim voditeljem Leonidom Brežnjevom in skupno sporočilo o pogovorih vzbujata vsaj nekaj optimizma. Hkrati v prvih poljskih komentarjih na krimske pogovore (ki so vsako leto že tradicionalna oblika izmenjav mnenj sovjetskih in drugih vzhodnoevropskih voditeljev) poudarjajo, da so bili koristni in potrebni. V njih so namreč informirali svoje sovjetske sogovornike o trdni odločnosti, da vztrajajo na sklepih izrednega devetega partijskega kongresa.

Sovjetska zveza je na krimskih pogovorih kajpak poudarjeno izrazila strah in nezaupanje do morebitnih ponavljajočih se protisovjetskih izpadov na Poljskem. Tu se je že večkrat zgodilo kaj takega (na primer žaljive karikature v časopisih), kar je posredno ali neposredno blatilo ugled Sovjetske zveze.

Toda medtem je položaj na Poljskem še vedno izredno slab, saj kljub pomoči, ki prihaja od vseh strank (v zadnjih nekaj dneh iz Francije, na primer) prekrižba še vedno ni urejena, kar buri nezadovoljstvo med ljudmi.

BEJRUT: ZNOVA SPOPADI

V začetku tega tedna so se v Bejrutu nadaljevali spo-

pad med pripadniki oboroženih odredov številne libanonske muslimanske štitske skupnosti in milico libanonske komunistične partije. V boj je poseglo tudi topništvo in mesto je drhtelo od eksplozij. Bilo je več mrtvih in ranjenih.

Tačas pa si libanonska vlada prizadeva, da bi pridobila arabske države za sestanke na vrhu, na katerem naj bi naposled sprejeli neko skupno strategijo glede odnosa Libanona do Izraela. Libanon se namreč čuti osamljenega, kar zadeva izzivajoče izraelske akcije na svojih mejah. Zato vlada v Bejrutu precej očitaječe terja od svojih arabskih zaveznikov, naj ji vendar dajo podporo, a te zahteve so deležne le besedne podpore, ne pa tudi dejanj.

K temu pa kaže dodati še novico, da bo Izrael po vsej verjetnosti kmalu dobil naj-sodobnejša ameriška vojaška letala, katerih izvoz je začasnoprepovedal predsednik Ronald Reagan po izraelskem napadu na iraški jedrski reaktor.

TEHERAN: SMRTNI PLES

V Iranu se nadaljuje krvavo obračunavanje z vsemi tistimi, na katere pada sum, da so nasprotniki iranske revolucije. Tako so v zadnjih nekaj dneh usmrtili več deset ljudi, več sto pa aretirali.

Odkar je prišel na oblast Ajatola Homeini, so v Iranu usmrtili več tisoč ljudi in nekateri zatrjujejo, da je sedaj teror v Iranu dosti hušji, kot je bil za časa iranskega šaha in njegove zloglasne tajne policije Savak.

Toda kljub usmrtilim in dogim zapornim kaznim številno atentatov nikakor ne poenjuje. Medtem pa Iran še vedno terja prebeglega nekdanjega predsednika republike Banija Sadra, ki pa ga Francija ni voljna izročiti, ker mu je dala politični azil. JANEZ ČUČEK

Kiel – Čas dopustov je, seveda, in obdobje, ko velja pozabiti na vsakdanje skrbi. Tako si je mislil tudi zahodnonemški kancler Helmut Schmidt in se s soprogo Loki vkrcal na počitniško jahto, na kateri bo nekaj časa krizaril po Baltičkem morju. Z njim je bilo tudi nekaj njegovih sodelavcev, med njimi minister za finance, kar ob vse višjih cenah seveda ni slaba poteza. (Telefoto: UPI)

Stara pesem: diploma ali delo?

Najbolj so prizadeti ljudje, ki živijo izključno od rednega dela – Diploma še ne more biti porok za visoke osebne dohodke – Slaba merila za nagrajevanje po delu

Ze dolgo govorimo, da moramo osebne dohodke v proizvodnji povečati, medtem ko bi delo v pisarni ne smelo biti bolj plačano kot enako ali bolj odgovorno strokovno delo v tovarniški hali. To je bistvo stališč skupne seje CK ZKJ in sveta ZSJ, ki je bila pred dvema letoma in ki jih praktično, v širšem smislu, še ne uresničujemo. Osebnih dohodkov v proizvodnji sicer naraščajo, vendar nikakor ne morejo doseči tistih zunaj proizvodnje in so v povprečju ter v konkretnih primerih precej nižji, nesposobni. Zakaj?

Opredelivam ZK in sindikatov bi nedvomno morala slediti še konkretna politična akcija – če želimo priti od besed k dejanjem. Seveda nismo pričakovali, da se bo kdorkoli zlahka odrekel svojemu dobremu položaju in plači, odstopil del dohodka tistim v proizvodnji ali pa se celo sam napolnil iz pisarne k strojem. Bistvo opredelitve ZK in sindikatov se izraža v zahtevi po drugačnem razporeditvi dohodka, in to po diferencirani, v korist delavcev v neposredni proizvodnji, zanesljivo v okviru sedanje količine dohodka.

Te zahteve bi končno že morali začeti vgrajevati v sistem delitve, v slehernem okolju pa reševati tudi konkretne probleme v delitvi. Vendar se to ni zgodilo. Celotno nasprotno. Nenehna dirka OD za naraščajočo dražnjo je pripeljala do tega, da se osebni dohodki v zadnjih letih v 90 odst. oblikujejo izključno po logiki nominalnega usklajevanja (beri: povečevanje), njihova povezanost s produktivnostjo in ekonomičnostjo poslovanja pa je samo še simbolična. V glavnem prevladuje prepričanje, da je takšno nominalno usklajevanje (povečevanje) OD najpravičnejša rešitev, kajti draginja prizadeva vse. Vendar pa sleherni podrobna analiza pokaže, da so pri tem najbolj prizadeti tisti delovni ljudje, ki živijo izključno od rednega dela. V zadnjih letih so najpogostejše naraščali osebni dohodki, nekoliko hitreje pokojnine in drugi socialni prejemki, najhitreje pa „ostali“ prihodki – nakazila iz tujine, honorarni zaslužki, prodaja nepremičnin itd. Vsako linearno povziranje OD torej samo pogloblja nepravilnosti in nelogičnosti.

Zaradi zakoreninjenih praks, da raje razpravljamo o tem, kako bomo delili, kot pa, kako bomo ustvarjali, so zadnje dni v nekaterih prosvetnih, izobraževalnih in zdravstvenih organizacijah spet do skrajnosti napihili dilemi: diploma ali delo, to je, čemu in v kakšnem obsegu dajati prednost pri določanju osebnih dohodkov. V ustavi in zakonu o združenem delu je jasno zapisano, da vsakemu delovnemu človeku pripada ustrezno materialno nadomestilo glede na njegov delovni prispevek. Motijo se torej tisti, ki mislijo, da jim bo samo diploma zagotovila visoke dohodke. Vendar je družbeno nesprejemljivo tudi stališče, da pripada višji dohodek avtomatično tistim, ki so naključno na delovnem mestu, ki zahteva večjo odgovornost.

Takšna dilema bi vsekakor odpadla tudi v prosveti, kjer je najpogostejša, ko bomo ustvarili resnične kadrovske in druge pogoje in možnosti ter bo zato družba določila višje kriterije za strokovno usposobljenost pri opravljanju vzgojnih nalog, ne pa takšnih kot zdaj, ko lahko to odgovorno delo opravljajo ljudje tako z višjo kot z visoko izobrazbo. Tisti, ki ima visoko šolsko diplomu, pa je tudi danes v objektivno boljšem položaju od onega, ki je nima, saj je bolj kvalificiran in bi zato moral imeti boljše uspehe, torej tudi že zato lahko računata na večjo nagrado.

Bistvo sedanjih sporov so nerazviti samoupravni odnosi in nesposobnost kolektivov, da bi poiskali lastna

objektivna notranja merila za nagrajevanje po delu. Takšnih meril jim v našem sistemu socialističnega samoupravljanja ne more poiskati nihče zunaj kolektiva.

Osebnih dohodki bi morali postati priznanje za delo in spodbuda za nova delovna prizadevanja. Ni prostora za različna, pogosto tudi uradna sumničnja, da so OD dejavnik nestabilnosti. Narediti je treba vse, da bodo dejavnik stabilnosti, to pa bodo le tedaj, če bodo dobili dejansko spodbudno vlogo. Postati morajo gibalno razvoja in uspešnega gospodarjenja, ne pa samo divjati za cenami.

VINKO BLATNIK

Marsikaj pa bodo morali razrešiti tudi mornarji, ki plujejo na ugrabljeni iranski ladjah neke po Sredozemlju. Vse se je zgodilo kot v filmu: skupina nasprotnikov iranskega voditelja Homeinija je ugrabila eno izmed treh patrolnih ladjah (iz Francije so bile na poti v domovino) in jo usmeril v neznano smer. Sprva je kazalo, da je to Tanger, pristanišče v Maroku. V začetku tega tedna pa je prišla novica iz maroškega pristanišča Casablanca, da je patrolna ladjica v njem terjala hrano, vodo in gorivo, sicer da bo razstrelila pristaniške naprave, nakozi so jim dali vse, kar so terjali. Izsiljevanje obupancev...

Le pol leta za tovarno

V Stillesovi „tovarni na livadi“ pri Blanci že delajo s tričetrtinsko zmogljivostjo – Zgledno sodelovanje sovlagateljev – Stilsko sedežno pohištvo

Prvi pravi industrijski obrat nerazviti blankski krajevni skupnosti na robu Kozjanskega je Stillesova tovarna – pod Čanjem. Zgradili so jo v zadnjega pol leta.

Ob zračnih in svetlih proizvodnih dvoranah se že ustavljajo tovarnjaki s polizdelki iz matične tovarne. Viličarji urno prestavljajo priročne transportne košare na valjčne transporterje. Tu posamezne kose zagrabijo pnevmatske roke, iz stroja pa pridejo umetelno izrezane in hkrati že zglajene noge stolov. Skratka, tradiciji znanih sevnjskih mizarjev je dodana najodobnejša tehnologija.

Direktor inž. Jože Peternelj govori o postopnem uvajanju proizvodnje. Ni izkušen, kaj lahko takšna tovarna da. Poskusna proizvodnja „tovarne na livadi“, kot jo že imenujejo, teče s 75-odstotno zmogljivostjo. V prihodnjih štirih letih naj bi iz nje „iztisnili“ dobro manjkajočo četrtino. Pol predvidene proizvodnje naj bi bilo usmerjeno v izvoz.

Tovarna je veljala 115 milijonov dinarjev. Elemente proizvodne dvorane je dobavil celjski Imgrad. Letos naj bi v tovarni v eni izmeni delalo 65 delavcev. Z novim letom predvidevajo uvedbo druge izmene. Ko bodo delali „polno paro“, bodo

zaposlovali blizu 140 ljudi. V tovarni teče proučevanje kadrov.

● Nova Stillesova tovarna blizu Blance je sad uspešnega sodelovanja in sovlaganja številnih kolektivov. Sovlagatelji so novomeška Krka, tozr trgovec Slovenijales, kajpak tudi tozdi matične tovarne. Pohvalen je bil posluh brežjskega GG oz. sosednjega tozda sevnjske Zage. Gozdarji in žagarji so sovlagali v tovarno finalnih izdelkov, čeprav, ko je znano, vlada za žagan les velika konjunktura doma in v tujini. In kako bo nova tovarna oplenitila tak les? Izključno v izvedbi stilskega sedežnega pohištva, kot so stoli, fotelji, dvosedi, tabureti, itd. V izgubo ne bo šla nobena iver. Tovarniška kotlovnica je narejena tako, da bo v njej zgorelo vse od žagovine in oblacene do odpadnih kosov lesa, le v skrajni sili nekaj mazuta.

potrebujejo še tapetnike, mizarje, razne izdelovalce šablon. Le za delo nekaj faz potrebujejo tudi ženske. A. ZELEDNIK

NOTRANJEPOLITIČNI PREGLED

V soboto so na novem pokopališču v Novem Sadu ob najvišjih državnih in družbenih časteh pokopali Stevana Doronjskega, člana predsedstva SFRJ in CK ZKJ, enega najbližjih Titovih sodelavcev.

Na pogrebu so bile delegacije predsedstva SFRJ, ki jo je vodil Sergej Kraigher, predsedstva CK ZKJ na čelu z Lazarjem Mojsvom, delegacije socialističnih republik in avtonomnih pokrajin, Zveze socialistične mladine Jugoslavije, Beograda in JLA.

Slovo od Stevana Doronjskega

Zadnjič so se, ob 30.000 prebivalcih Novega Sada, predstavniki rojstnega mesta Krčedina, družbenopolitičnega in kulturnega življenja Vojvodine poklonili velikemu revolucionarju tudi soborci in tovariši Stevana Doronjskega.

Ob zvokih žalnih koračnic je žalostna povorka, v kateri so bili člani družine Stevana Doronjskega, njegovi prijatelji in tovariši, vsi, ki so ga poznali, cenili in ga imeli radi, šli skozi špalir pripadnikov JLA. Častniki JLA so nosili žaro s pepelom pokojnika ter številna njegova visoka odlikovanja.

Pred grobnico, zadnjim počivališčem enega največjih sinov Vojvodine, so se od Stevana Doronjskega poslovili s toplimi in ganljivimi besedami predsednik predsedstva Vojvodine Radovan Vlaković in predsednik predsedstva SFRJ Sergej Kraigher.

SERGEJ KRAIGHER ČASTNI OBČAN KOZJANSKIH OBČIN

Partizanska Planina je gostila nekdanje borce Kozjanskega odreda, aktiviste kozjanskega okrožja ter borce II. bataljona VDV brigade. To tradicionalno srečanje so letos

povezali tudi s praznovanjem občinskega praznika občine Šentjur, ki ga praznujejo v spomin na osvoboditev Planine 18. avgusta 1944. Med gosti so bili tudi predsednik predsedstva SFRJ Sergej Kraigher, Andrej Marinc, Lidija Šentjurs in drugi. Na delovnem srečanju borcev in aktivistov je predsednik skupščine občine Šentjur Stanko Lesnik izročil predsedniku predsedstva SFRJ Sergeju Kraigherju v imenu šestih občin (Šmarje, Šentjur, Brezice, Krško, Sevnica, Laško) listino o imenovanju za častnega občana. Ob prejemu je tovariš Kraigher med drugim dejal: „Zahvaljujem se vam za to veliko priznanje, ki ste mi ga izkazali s tem, da ste me imenovali za častnega občana vseh šestih kozjanskih občin. V posebno veselje mi je, da ste mi listino izročili v prisotnosti številnih borcev in aktivistov Kozjanskega, s katerimi smo začeli borbo za osvoboditev in s skupnim delom dosegli to, kar danes Slovenija in z njo Kozjansko je...“

KAZNI ZA NEIZTOVORJENE VAGONE

Na seji ZIS so preučevali in potrdili načrt uredbe o obveznem roku, v katerem morajo organizacije združenega dela, ki prevažajo blago po železnici, naložiti ali raztovoriti tovor. Po tem načrtu bodo uskladili stališča republik in pokrajin.

Načrt uredbe določa, da je treba nakladanje oziroma razkladanje blaga opraviti v šestih urah, ko so organizacije dobile od železnice obvestilo, da imajo na voljo vagon. Če v predvidenem roku dela ne opravijo, mora ZTP organizacija v 24 urah obvestiti pristojno tržno inspekcijo v republiki oziroma avtonomni pokrajini.

Za zamudo, ki nastane v predvidenem roku, predvidevajo načrt uredbe denarno kazen od 10 do 500.000 dinarjev za OZD in od 1000 do 20.000 dinarjev za odgovorno osebo v OZD. MILAN MEDEN

TELEGRAMI

ZENEVA – V Ženevi se je začelo zasedanje tako imenovanega strateškega komiteja držav proizvajalk nafte OPEC (Saudske Arabije, Kuvaite in Venezuela), na katerem bodo pripravili vse potrebne za sestaneke ministrov te organizacije. Na njem naj bi doleteli kompromisno ceno nafte, ki jo zdaj prodajajo po 32 do 42 dolarjev za sod.

MADRID – Španski socialisti in komunisti pripravljajo veliko kampanjo proti vstopu Španije v Atlantski pakt. Čeprav boste kampanji ločeni, je zahteva komunistov in socialistov enaka, namreč naj bi o vstopu Španije v NATO odločili na referendumu. Vlada pa je odločno zavrnila zahtevo obeh vodilnih opozicijskih strank španske levice.

DAMASK – Močna eksplozija je prizadela zgradbo, v kateri je sedež sirske vlade. V požaru, ki je nastal, so umrli najmanj trije uslužbenci, ki so bili tisti čas v zgradbi. Premier Abdul Rauf el Kasem in člani njegove vlade so bili na posebni seji parlamenta in jih med eksplozijo ni bilo v vladni palači. Požar so ukrotili v dveh urah. Preiskava je v teku.

NOVO VODSTVO V KRŠKI KNJIŽNICI

Od 1. julija vodi Valvasorjevo knjižnico in čitalnico v Krškem Ljudmila Sribar, že do zdaj zaposlena v tej ustanovi kot knjižničarka. Dosedanja upravnica Vida Češnjegar – Fritz dela posej kot knjižničarka.

NESREČE NA TIRIH

V prvem polletju letos se je povečalo število železniških nesreč, čeprav se je varnost železniškega prometa izboljšala. Nesreče povzročajo predvsem neodgovornost in neprevidnost ljudi. Poškodovanih ali pomlajenih zapornic je bilo letos 87 več kot v istem obdobju lani. Največ takih kršitev je bilo na prehodih v Dobovi in Brežicah (23), v Sevnici (13), v Škofji Loki (11) itd. Na prehodih, ki so zavarovani z zapornicami – lučmi, je v prvih šestih mesecih letošnjega leta izgubilo življenje 6 oseb, 7 pa jih je bilo ranjenih. Kaže, da varnostna kultura in samozasčita še nista prodrli v zavest ljudi, saj je letos zaradi neprevidnosti umrlo že 22 oseb, medtem ko je bilo 22 oseb ranjenih.

Glavna dirka s 14 konji

Na Brdu pričakujejo kasače, ki so letos že tekli pod 1 minuto in 24 sekund – Zmagovalcu pokal

Vzrejni center in konjeniški klub Brdo prireja 6. septembra konjeniško prireditev na novem hipodromu na Brdu. Dirka jugoslovanskih kasačev bo posvečena spominu na Tita, ki se je zavzemal za načrten razvoj konjereje.

V spominski dirki bodo nastopili trije do dvanajstletni kasači, rojeni v Jugoslaviji, ki so letos dosegli kilometriški čas 1 minuto in 24 sekund in boljši. Dirka na 1.600 m bo v dveh vožnjah. Zmagovalec bo dobil 500 dinarjev, drugi 300 in tretji 250 dinarjev. Za zmagovalca je pripravljen še prehodni pokal. V glavni dirki bo lahko nastopilo le 14 najboljših, ostali bodo sodelovali v drugih točkah privlačnega spreda.

SHRAMBA ZA STEKLENICE – V opekarni Zalag že dva meseca poizkusno izdelujejo zidne elemente za shranjevanje steklenic. Nov izdelek bo zagotovo pritegnil lastnike zidanic, ki si želijo urediti lastno vinoteko. V kratkem bodo v metliški kleti vzdali za 48 m2 elementov.

KRPA NA KRPO – Krpanje močno načete ceste med Žužemberkom in Sotesko je sicer hvalevredno, a kaj dosti ne bo hasnilo. Ta cesta že dolgo potrebuje novo preobleko, saj je pokrpana kot beračeva sukinja, promet na nji pa dokaj živahen. (Foto: M. Markelj)

STREHA NE BO VEČ PUŠČALA – To poletje so temeljito popravili streho metliškega gradu na mestih, kjer je voda že začela razjedati ostreže. Medtem ko gredo zunanja dela h koncu, v notranjosti še vedno urejajo prostore za razstavni salon, prvi namenski prostor za likovne razstave. (Foto: I. Zoran)

„KOCKA BO PADLA“ – Trenutno najbolj popularna igrača na svetu je Rubikova kocka, vneto zaposluje mlade v iztekajočih se počitnicah. Za nekatere, ki med zadnjim šolskim letom niso bili najbolj pridni, se je „dodatna šola“ začela že danes, na popravni izpitih bo „padla kocka“ o napredovanju. (Foto: J. Pavlin)

MLADI ZADRUŽNIKI IMAJO STIRI AKTIVE

V brežiški občini so mladi zadrugi zelo delavni, odkar imajo aktivne za proizvodnih okoljih. Ustanovili so jih v Cerkljah, Brežicah, Arčicah in Globokem. V vsakem aktivu je okoli 15 članov. Letos so imeli polne roke dela. Organizirali so občinsko tekmovanje traktoristov, kmečki dan v Cerkljah s posavskim traktorskim tekmovanjem, konec junija pa so sodelovali tudi na srečanju mladih zadruginov Slovenije na Vranskem. V dneh 29. in 30. avgusta prirejajo obisk republiškega tekmovanja traktoristov in kmetijskega sejma v Radgoni.

Sejmišča

NOVO MESTO – Rejci so pripeljali na sejmišče 336 prašičev, od tega 12 starejših živali, prodali pa so jih vsega skupaj 139, po čemer lahko sklepamo, da je bil promet poletno običajen. Kupci, ki so bili večinoma iz drugih občin, so prašiče kupovali po 2.000 do 2.800 din za mlade živali in po 2.900 do 4.300 din za prašiče, stare 3 – 5 mesecev.

Kmetijski nasveti

Odloča le kakovost sadja

Poletje se preveša v jesen, ko bo spet mogoče slišati jadikovanje nad „usodo“ neoskrbovanega kmečkera sadja, ki da gnije v sadovnjakih, ker ga noče nihče kupiti. Že dolgo je tako, da trgovina, pa tudi ustrezni predpisi tovrstnega sadja skorajda ne priznajo, saj ga ni mogoče uvrstiti niti v sadje II. vrste. Tu ni nikakršne sentimentalnosti, zato je in ostane skrb za kakovost sadjarjeva naloga številka ena.

Naši pravni predpisi, ki urejajo promet s sadjem, poznajo tri kakovostne razrede: ekstra kakovost, sadje I. vrste in sadje II. vrste. Izjemoma je dovoljeno prodajati pod oznako „proizvod slabše kakovosti“ tudi manj vredno sadje, ki ga je prizadela vremenska ujma ali je bilo poškodovano pri prevozu ali z napačnim postopkom v hladilnici. Cenamora biti občutno nižja, prodajno mesto pa ločeno od prodaje druge vrste sadja.

Kaj pomenijo kakovostni razredi, si oglejmo pri jabolkih. Kot jabolka ekstra kvalitete smejo prodajati samo plodove visoko kakovostnih sort, ki imajo izrazite sorte lastnosti, so izenačeni po barvi, obliki, zrelosti in debelini ter nimajo nikakršnih hib. Premer plodov mora dosežati najmanj 60 mm, samo desetina vseh sme imeti za 5 mm manjši ali večji kaliber. Ekstra kvaliteta črvičnosti ne pozna.

Jabolka I. vrste morajo biti prav tako izenačena in sortirana ter debela najmanj 55 mm. Predpisi dovoljujejo največ 2 odstotka črvičnih plodov, skrupaste pege pa smejo obsegati največ skupno 1 kvadratni centimeter površine na posameznem jabolku. Jabolka II. vrste ni treba označiti po barvi, obliki in debelini, morajo pa imeti pri debelih sortah premer vsaj 55 mm, pri drugih pa 40 mm. Le 4 odstotke plodov sme biti črvičnih, poškodbe pa smejo obsegati največ skupno 2,5 cm² na posameznem jabolku.

Podobna merila veljajo tudi pri drugih sadnih vrstah. Seveda je odveč poudarjati, da mora biti sadje v sadni trgovini sveže, zrelo, ne umazano, vlažno ali nagnjeno, brez tujega vonja ali okusa, brez ostankov škropiv itd., ne obtočeno in ne razpakano.

Inž. M. L.

Brez motike ne bo belega kruha

15 tozdov iz štirih dolenjskih občin je v prvem polletju izkazalo za 445,8 milijonov dinarjev izgub – Večji poslovni skladi, likvidnost pa čedalje slabša

Prvi podatki SDK o poslovanju v prvem polletju še ne vsebujejo razlage, vendarle povedo, da je gospodarstvo dolenjske regije v mnogo slabšem položaju, kot je bilo ob polletju lani. Izguba, ki je zlasti v novomeški občini zaradi stanja v IMV 40-krat večja od lanske, je zalogaj, ki ga bo težko prebaviti.

V štirih dolenjskih občinah se je v gospodarstvu celotni prihodek povečal v prvih šestih mesecih glede na enako obdobje lani za 40 odst., pri čemer pa so imeli največ uspeha Metličani s 54-odst. porastom in najmanj Trebanjci, kjer je letos le za 39 odst. več celotnega prihodka.

Pri porabljenih sredstvih so spet najbolj poškočeni v Metliki, kjer izkazujejo 56-odstoten porast stroškov, v Trebnjem pa so ostali pri 36 odst. (kot lani). Prispevki iz dohodka za sise so v skupni polletni bilanci prikazani s 170-odst. porastom, vendar ne gre za toliko več sredstev, ki bi jih gospodarstvo dalo interesnim skupnostim, marveč za spremenjeni način financiranja v zdravstvu; zato letošnji podatek z lanskim skoroda ni primerljiv.

Z amortizacijo nad predpisano stopnjo, ki je letos v dolenjskem gospodarstvu porasla za 29 odst., bi bili lahko kar zadovoljni, zaskrbnjujejo pa rastejo obresti. Del dohodka, ki ga gospodarstvo zaradi najetih dolgov plačuje raznim bankam in drugim, je letos za 68 odst. večji od lanske vsote.

Cisti dohodek je v regiji ob

polletju narasel za 19 odst., za osebne dohodeke pa je bilo namenjenih 28 odst. več sredstev. Pohvalno je, a hkrati varljivo, če poudarimo, da so poslovni skladi gospodarskih tozdov za 85 odst., rezervni skladi pa za 20 odst. večji. Številke držijo, vsote pa so še vedno skromne.

Likvidnost se očitno poslabšuje iz meseca v mesec. Po podatkih SDK je bilo na območju štirih dolenjskih občin ob koncu prvega polletja za 142 odst. več neplačanih prihodkov, kot so jih izkazali po šestmesečnem obračunu lani.

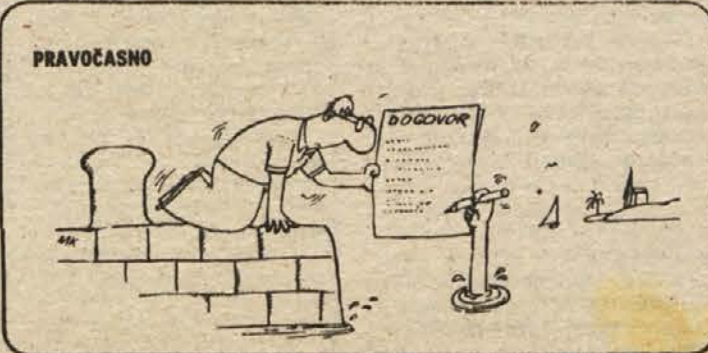
Pri izgubah se Dolenjecem letos slabo piše. Polletna bilanca v letu 1980 je dala 41 milijonov, letošnja pa kaže 445,8 milijona dinarjev izgub. Gre za skupno 15 tozdov, v novomeški občini je 8 izgubarjev, (od tega Komunala in 7 tozdov IMV, skupna izguba pa znaša 398.661.000 din). Metlika izkazuje izgubo v znesku 2.596.000 din v TGP tozdu Gradbeništvo. Povedati pa je, da se je izguba od tromesečja zmanjšala za polovico. V Črnomaljski občini letošnje izgube v znesku 1.728 dinarjev (nastalo v Industriji gradbenega materiala Kanižarica) ni mogoče primerjati z lanko, ker je prišlo do reorganizacije. Ta kolektiv letos ni več obrat rudnika Kanižarica. Znesek izgube pa je za 42 odst. večji kot ob tromesečju. Nov na listi izgubarjev je tozdu IMV Tovarna opreme, kjer gre za 12,6 milijonov dinarjev primanjkljaja, ta pa je od tromesečja narasel za 97 odstotkov.

Črne točke v bilanci bodo ekonomisti in po samoupravni poti še nič kolikokrat obdelali, toda eno je gotovo: nikjer ni več pričakovati „kruha brez motike“. Trda bo predla, časi lagodnega življenja pa so že preteklost.

Da dela ne bi zadel mrtvoud

Ponekod so šli na dopuste po pameti, povsod naj bi vedeli za likvidnost kolektiva

Vroči poletni in dopustniški dnevi so slaba priložnost za obravnavo podatkov o polletnem gospodarjenju. Vodstvo sindikatov v sevnjski občini se je kljub neprimernemu času obrnilo na osnovne organizacije, naj poskrbijo, da dopustniška sproščenost ne bi pretirano omrtvila proizvodnjo. In? V Lisci je klub kolektivnemu dopustu delal trak za izvoz. V Kopitarni so prvotno načrtovali kolektivni dopust sočasno z večjimi tovarnami v mestu ker pa so morali izpolniti še nekaj naročil, so na dopuste odšli kasneje.

Skratka, tovarne niso ostale prazne. Pismo sindikalnega sveta opozarja osnovne organizacije, naj v kolektivih pretehtajo naložbe, stabilizacijsko naravnost, produktivnost, cene in podobno. Sleherni delavec bi moral biti na tekočem, kako je z likvidnostjo kolektiva, kjer združuje delo. Za tisto, kar na bančnem izpisku vidita računovodja in direktor, naj bi vedeli tudi delavci. Banke poslej namreč ne bodo več dajale posojil za izplačevanje osebnih dohodkov. A. Z.

Živila najdražja

Junija Novomeščani živeli najceneje, a ne poceni

Primerjava drobnoprodajnih cen za 50 vrst živil, industrijskih izdelkov in storitev za junij med Ljubljano, Mariborom, Koprom in Novim mestom pa kaže, da so Novomeščani za skoraj polovico teh artiklov in storitev morali odšteti manj denarja kot prebivalci drugih treh mest, cene nekaterih osnovnih vrst živil pa so bile v večini mest enake.

Junija je bilo v Novem mestu 17 najcenejših vrst blaga in storitev, nekatere toliko, da bi se prebivalcem drugih mest splačala pot v dolenjsko prestolnico po nakupih. Najmanj so Novomeščani odšteli za fižol v zrnju, jabolka, limone, svinino, prekajena svinjska rebra, tkanino za moške in ženske obleke, moško majico, nogavice in čevlje, električni štedilnik, žarnico, opeko, deske, delo za moško in žensko obleko. Cene 13 artiklov so bile v Novem mestu na tretjem mestu (orehova jedra, prekajena slanina, salama šunkarica, olje, vino, pivo, moška srajca, spalnica, kavč, krožnik, lignit, vodna ondulacija, vstopnica za kino). Drugo mesto so „zasedle“ cene 7 vrst blaga: špinača, jajca, moka, domača svinjska mast, ženski čevlji, emajliran štedilnik in cement. Najvišjo ceno so imeli v Novem mestu krompir (!), čebula in posteljno platno. Novomeške cene za zeleno solato in moško bombažno srajco so si delile prvo mesto s koprskimi. V večini mest so bile enake cene za riž, mleko, kruh, govedino in teletino, sir trapist ter emajliran lonec. Še tu si novomeške v glavnem delijo tretje in četrto mesto.

Podatki torej kažejo, da Novomeščani živijo ceneje kot prebivalci drugih mest, kar pa, žal, še ne pomeni, da tudi poceni. Poleg tega so bile med najvišjimi večinoma cene živil, izdatki za prehrano pa vzamejo kar 40 odstotkov družinskega proračuna.

EN HRIBČEK BOM KUPIL...

Ureja: Tit Doberšek

Vzorni trsničarji

V začetku avgusta je bil opravljen zdravstveni, strokovni in inspeksijski pregled trsnic pri kooperantih KZ Krka, tozdu Hmeljnik Novo mesto, in sicer na Malkovcu (Pungerčar, Udovč), Ratežu (Krajšek), v Podbočju (Jarkovič, Goričar) in Sentjerneju (Martinčič, Lenčič).

To, kar so člani komisije ugotovili, je ob zaključku pregleda v Podbočju kmetijska inšpektorica medobčinske inšpekcije iz Krškega, upravičeno imenovala

revolucija v trsničarstvu,

ki ima svoj izvor v novem postopku še enkratnega parafriranja že siljenih, odgnanih cepljen pred vlaganjem v trsnico in vlaganje cepljenk pod folijo. Ti postopki so v resnici povzročili revolucijo v pridelovanju trt cepljenk, ki daje velike pridelke trt in bujno rast le-téh.

Ob zaključku letošnjega pregleda trsnic se člani komisije niso mogli odločiti, katera trsnica od pogodbenih trsničarjev navedenega delovnega kolektiva je lepša in skrbneje obdelana. Z malo izjemo pri sorti žametni črnini, ki je zaradi zimске pozebe očes slabše odgnala pri kooperantih na Malkovcu, so trsnice ostalih kooperantov resnično tako izenačene, da se je težko odločiti, katera trsnica in trsničar prednjačita. V času pregleda so bile cepjenke v trsnici popolnoma zdrave, v bujni rasti, zelene mladice so v povprečju zrasle pol metra in več, trsnice so čiste, brez plevela, vmesni prostor med vrstami trt je čist, brez plevela.

Zdravstvena kontrola

opravljena po strokovnjaku (inž. Kačeva) Inštituta za hmeljarstvo v Zalcu, ni v trsnicah ugotovila nobene karantenske ali gospodarske bolezni ali škodljivca. Tudi virusnih bolezni letos v trsnicah ni bilo opaziti. Zato bo pristojni zavod (Hmeljarski inštitut Zalec) izdal potrdilo o neoviranem prometu trt cepljenk iz trsnic navedenega delovnega kolektiva in kooperantov, kar se tiče zdravstvenega stanja sadik po zakonu o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci (Ur. l. SRS št. 16/77).

Ob pregledu trsnic sta kmetijski inšpektorici iz Laškega in Krškega ugotovili nejasnosti v tolmačenju prvega odstavka 27. čl. zakona o varstvu rastlin pred boleznimi in škodljivci. Kmetijska inšpektorica iz Laškega sodi, da če je trsnica ali drevesnica zdravstveno pregledana in je od

pristojnega zavoda izdano potrdilo, da je trsnica ali drevesnica zdrava, ni potrebno, da občinski inšpeksijski organ, pristojen za varstvo rastlin, za vsako pošiljko sadik izdaja še posebno potrdilo v notranjem prometu med sosednjimi občinami, posebno ker ne gre za nobeno karantensko bolezen med okuženimi in neokuženimi predeli. Če bi pristojen občinski inšpektor hotel to dosledno delati, bi moral vsak dan (tudi ob sobotah, nedeljah in praznikih) biti na voljo trsničarju kooperantu, da mu piše potrdila, kar pa je neizvedljivo in birokratsko nesmiselno. Kmetijska inšpektorica iz Krškega pa dosledno vztraja pri izvajanju tega nejasnega zakonskega določila, ki ga tudi pristojni republiški inšpeksijski organ doslej še ni jasno raztolmačil, kot sta zadržali obe inšpektorici.

Strokovna kontrola

trsnic (Doberšek) je ob pregledu ugotovila, da so trsničarji kooperanti letos veliko bolj kot prejšnja leta pazili na sortno čistost trt cepljenk. Vrste trt v trsnicah so označene, morebitne posamezne tuje trte v vrstah trt so prav tako označene. Trsničarji so v glavnem že tako strokovno sposobni, da znajo ločiti glavne sorte trt že v trsnici. Trsničarji so cepili le sorte trsnega izbora jugovzhodnega vinorodnega območja Slovenije, čeprav bi lahko cepili vse sorte, ki so napisane v sortni listi republike Slovenije, pomeni tudi sorte drugih vinorodnih območij Slovenije. Največ je cepljenk modre frankinje in žametovke, nekaj je modre portugalkne (Malkovec) in gameja (Sentjerneju), od belih sort pa kraljevine, laškega rizlinga, nekaj manj rumenega plavca in žlahtnine.

Hvalevredno je, da je KZ Krka, tozdu Hmeljnik Novo mesto, v letošnjem letu prekinila s prakso pošiljanja cepičev za pridelovanje cepljenk v Veliko Drenovo v Srbijo, pri čemer je mimogrede prišlo pri cepljenju in izkopu trt do mešanja naših trt s srbskimi sortami trt. Te nevarnosti sedaj ne bo več, ker bo tozdu Hmeljnik (tudi v Bršljuni) že prihodno pomlad dajal v promet le trte, pridelane pri naših, domačih trsničarjih kooperantih. Ti sedaj, zahvaljujoč novemu postopku pri pridelovanju trt, pridelajo dovolj trt cepljenk doma in ni nobene potrebe več, da bi vključevali v pridelovanje trt še trsničarje iz Vel. Drenove v Srbiji. Lahko rečem, da so naši domači trsničarji postali pravi mojstri pri pridelovanju trt, nove prijemne pri vzgoji trt 100-odst. obvladajo in jim glede tega lahko izrečem samo pohvalo in priznanje.

DT

Od plašča ostane le ovratnik

Izvozni plan je novomeški Labod ob polletju izpolnil – Sledi še večja naravnost na tuji trg, neredne dobave surovin pa povzročajo težave – Cene so poskočile

Polletni še kar ugoden rezultat je novomeški Labod dosegel v zelo težkih pogojih. Naročila se vedno pritekajo, neredna dobava surovin pa povzročajo hude težave. In dolžnikov imajo ta čas polovico več, kot so jih imeli ob polletju lani. Likvidnost se očitno slabša.

Z istim številom zaposlenih (1980 delavcev), kolikor so jih imeli v minulem letu, so v 6 proizvodnih tozdih skupaj s Commercom in delovno skupnostjo skupnih služb v prvih šestih mesecih letos pri dohodku dosegli 57,5 odst. celotnega plana, kar je za 222 odst. več kot lani. Celoten prihodek je bil letos za 35 odst. večji, porabljena sredstva pa so zahtevala kar 46 odst. več denarja kot v istem obdobju 1980. Oblatno več dajejo za davke in prispevke, saj je tovrstnih izdatkov kar za 99 odst. več.

In izvoz? Labod običajno okrog 40 odst. celotne proizvodnje namenja tujemu trgu. Izvoz v prvem polletju je bil za 39,5 odst. nad lanskoro ravno, na konvertibilno področje pa so prodali le za dober odstotek več izdelkov, medtem ko so znatno več prodali vzhodnim državam in izvoznicam nafte. Skupni prihodki na tujem trgu so dali ob polletju 61 odst. realizacije internege plana in 50,1-odstotno uresničenje plana v okviru siseot. Poprečen osebni dohodek je v kolektivu znašal konec junija 8.060 dinarjev,

kar je 11,3 odst. več od lanskeletnega poprečja. Vsem delavcem v proizvodnji, ki delajo po normi ter fizičnim delavcem z najnižjimi osebnimi dohodki so popravili zaslužke za 10 do 15 odstotkov. Nobeden od režijcev te ugodnosti ni deležen.

To je nekaj števil, ki pa kupcu, ko zaide v trgovino in zagleda Labodov plašč za 7.600 dinarjev, nič ne pove. Običajno se le zgodi nad tako visoko ceno. Res je, da so cene izdelkom znamke Labod letos v poprečju za 25 odst. višje, ampak od tega kolektivu malo ostane.

Direktor Zdravko Petan je na primeru ženskega plašča boljše kvalitete, ki stane v trgovini 7.600 dinarjev, povedal:

„Od prodajne cene je treba najprej odšteti davek, ki v tem primeru znaša 1.140 dinarjev. Stroški trgovine so: za prodajo dobijo trgovci 2.032 dinarjev in še 612 dinarjev povrhu za tveganje pri prodaji. Dokazano je, da stane material za izdelavo tega plašča 2.888 dinarjev, Labodu pa ostane od 7.600 din komaj 940 dinarjev. S

tem moramo kriti osebne dohodeke, dajatve s prispevki za sise, razširjeno reprodukcijo itd.“

Ob taki razčlembi cene je pravzaprav kolektivno moč čestitati, da sploh še živi in dela. Ni pa to le Labodova zadeva, ampak se podobno godi vsem konfeksiionarjem, tekstilcem in trikotažerjem.

Tov. Petan je trenutne težave strnil še v naslednje ugotovitve: „Ni možno dolgoročno planirati in se ne usmerjati, ker so dobave surovin tako iz uvoza kot z domačega trga neredne. Poleg tega je zadnje čase material slabše kakovosti. Imamo tudi nepopoln strojni park, ker je tovrsten uvoz onemogočen. Vse to povzroča negotovost, na hitro spreminjanje proizvodnih programov, to pa povzroča vrsto notranjih težav. In likvidnost se močno poslabšuje.“

Labod ima za naslednje tri mesece prodano vso proizvodnjo in celo v takih količinah, da izdelkov v rednem času ne more poslati kupcem na tujem in doma. Od avgusta so zato vpeljali podaljšani delovni čas. Kljub temu se lahko zgodi, da bodo kak dan stali, ako ne bodo pravočasno prihajali blago, gumbi, podloga itd.

RIA BAČER

PIONIRSKI HORUK ODMEVAL – Devetindeset cicibanov in pionirjev krajevne skupnosti Straža, nekaj pa jih je bilo od drugod, je deset dni delalo v drugi PDA Rumanja vas 81.

Nič jim ni bilo preteško

V Rumanji vasi je 10 dni delalo 70 pionirjev in celo malčkov, ki bodo šele sedli v šolske klopi

„Prva akcija je zblížala mlade iz krajevne skupnosti, jih navdušila za delo in brigadirsko življenje, zato jih v naslednjem letu ne bo težko spet pridobiti,“ je ob lanskem zaključku prve pionirske delovne akcije v Hrúsevcu povedal vodja in pobudnik akcije Drago Krštinc.

Njegova ugotovitev se je z letošnjo pionirsko delovno akcijo Rumanja vas 81 uresničila. Od 9. do 19. avgusta je v tamkajšnjem mladinskem domu bivalo kar 70 pionirjev in njihovih mentorjev, delali so tudi otroci, ki bodo šele letos prvič sedli v šolske klopi.

Mlade pravi brigadirski dnevni red ni motil, tudi težka orodja niso izbirali, ko so se lotili popravila vaše poti, čiščenja zemljišča ob mladinskem domu in dela med suhkranjskimi brigadirji. Za delo je bil določen dopoldanski čas, popoldan pa so preživali v igri, predavanjih in kulturnem udejstvanju v večernih kulturnih programih. Slednje so obiskovali tudi starši otrok in vaščani. Mladi kulturniki so v akciji izdelali tudi dve številki biltena. J. P.

NAGLO PREBUJEN PADEL Z VLAKA

11. avgusta zjutraj se je peljal z vlakom iz Zagreba proti Dobovi Zdenko Čabar iz Duvna. Malo pred dobovsko železniško postajo se je prebudil in hotel ugotoviti, kje je. Odpri je vrata vagona in padel z vlaka. Pri padcu se je laže poškodoval.

Nobena ni najboljša

To pa ne pomeni, da ne bi mogla vsaka brigada z MDA Suha krajina 81 prejeti visokega priznanja

„Vse brigade, ki so v letošnjih dveh izmenah delale v zvezni mladinski akciji Suha krajina 81, so bile tako uspešne, bodisi pri fizičnem delu ali v ostalih dejavnostih, da najboljše za visoko priznanje ‚Veljko Vlahovič, sploh nismo izbrali.‘ Tole je izjavil Janez Zakrajšek, gradbeni tehnik iz trebanjskega Trima, namestnik komandanta akcije za delovišča. Povedal je še:

„Brigadirji so se na zboru izrekli za odločitev, da ostanejo vsi enaki in da niti ene brigade ne bodo predlagali za najvišje priznanje, ker bi s tem ostalim delali krivico. Mladi so v prvi delovni izmeni za 54 odst. presežili delovno normo na trasi, v drugi za 56 odst., in opravili doslej že za 12 milijonov dinarjev vrednih del.

Zadnja izmena je v Žuzemberku šele dober teden. Znano je, da so ob začetku navadno malo slabši rezultati, dokler se brigadirji prevadijo, ampak je bila norma tudi prvi teden za 27 odst. presežena. Med brigadirji vlada izreden tekmovalni duh.

Zelo dobro je tudi sodelovanje z izvajalci del. Posebej bi pohvalil sodelovanje s Komunalnim podjetjem Grosuplje, ki gradi vodovod na trasi Rdeči Kal – Šmaver, manj uspeha pa je v sodelovanju z novomeškimi komunalci.“

R. B.

SOVD SLOVENIJA, PAPIR

TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA

djuro salaj

TOVARNA CELULOZE IN PAPIRJA „DJURO SALAJ“ KRŠKO

OBJAVLJA PROSTA DELA OZ. NALOGE:

TOZD CELULOZA – PRIPRAVA MgO – ZA 2 DELAVCA

Pogoji:
– osnovna šola, priučitev;
– 3 do 6 mesecev delovnih izkušenj;
– odslužen vojaški rok;
– delo v treh izmenah.

TOZD TRANSPORT – RAZKLADANJE PREMOGA – ZA 4 DELAVCE

Pogoji:
– NK delavec,
– 1 do 3 mesece delovnih izkušenj,
– odslužen vojaški rok,
– delo v treh izmenah.

Navedena dela oz. naloge so za nedoločen čas in s polnim delovnim časom. Prijave sprejema kadrovska služba naše DO 15 dni po objavi.

Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 30 dneh po izteku roka za sprejemanje prijav. Stanovanj ni.

624/34–81

OSNOVNE ŠOLE NOVO MESTO TOZD JANEZ TRDINA STOPIČE

objavlja prosta dela in naloge

DVEH SNAŽILK

v matični šoli Stopiče. Delo se združuje za nedoločen čas. Nastop dela s 1. septembrom 1981.

623/34–81

OSNOVNA ŠOLA „BAZA 20“ DOLENJSKE TOPLICE

razpisuje naslednja opravila in naloge:

**– UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA IN ANGLEŠČINE,
– UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE.**

Prijave sprejema delegacija zbora delavcev v svetu šole 15 dni po objavi razpisa.

622/34–81

SVET DELOVNE SKUPNOSTI OSNOVNE ŠOLE NARODNEGA HEROJA MARTINA KOTARJA ŠENTJERNEJ

razpisuje prosta dela in naloge:

KUHARJA – KUHARICE

za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

POGOJI:

– končana gostinska šola – smer kuhar,
– vsaj 1 leto prakse v družbeni prehrani,
– zaželen vojniški izpit B kategorije.

Kandidati naj vložijo pisne prijave z življenjepisom in potrdili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 15 dneh po objavi razpisa. Nastop dela takoj. Poskusno delo 3 mesece.

621/34–81

„CESTNO PODJETJE NOVO MESTO TOZD VZDRŽEVANJE CEST ČRNOMELJ

razpisuje javno licitacijo

ZA PRODAJO OSEBNEGA VOZILA ZASTAVA 750, v vozni stanju, leto proizvodnje 1977. Izklicna cena 45.000 din.

Licitacija bo 26. 8. 1981 ob 8. uri na sedežu TOZD v Črnomlju, Otona Župančiča 4. Interesenti morajo položiti pred licitacijo 10 % varščino.“

620/34–81

Brez znanja v politiki ne gre

Mladi iz vse Slovenije se v Tacnu usposabljajo za politične delavce – Številnim gibanjem ZSMS ni kos

Ta teden poteka v Centru miličnikskih šol v Tacnu mladinska politična šola. Udeležuje se je kakih 450 mladih iz vseh krajev v Sloveniji, ki predstavljajo nekakšen republiški mladinski aktiv.

V življenju mladih mladinske organizacije nimajo prave vloge, zato mladi delujejo nekako mimo njih. V gibanjih, kot je, denimo, punk v zadnjem času, so te organizacije na obrobju, brez kan-

čka vpliva. Ugotavljajo, da je tako tudi zavoljo premajhne idejnopolitične usposobljenosti mladih.

Marksiistično izobraževanje je namreč še zelo pomanjkljivo, kar se kaže tako pri šolskem pouku kot v skrbi za izdajanje marksiistične literature. Tudi v mladinskih organizacijah je teoretična usposobljenost še prešibka. Zato so zahteve po izobraževanju čedalje večje.

Ustaljena oblika so seminarji, na katerih pa prevladujejo tradicionalne, splošne teme, ki za politično delo niso kaj prida uporabne. Prav zato je republiška konferenca ZSMS že pred leti začela s politično šolo. Gre za izobraževanje s temeljito zasnovanimi programi. Na letošnji politični šoli mladi poslušajo predavanja uglednih družbenopolitičnih delavcev, obravnavajo tako imenovane žive teme, kot so nacionalno vprašanje v Jugoslaviji, idejno-politična gibanja med mladimi in druga.

V šoli želijo med drugim definirati vlogo in pomen mladinskih organizacij pri nas. To je le ena novost, ki pomeni korak naprej v vsebinski obogatitvi izobraževanja mladih. Udeleženci delajo po skupinah, poleg predavanj se udeležujejo odprti razprav o perečih zadevah.

Politična šola v Tacnu šteje med drugim v priprave na kongres ZSM, ki bo prihodnje leto.

Hmelja toliko kot lani

KZ Krka in novomeški kmetijski šolski center bosta letos obrala 52 ton hmelja – Povprečna letina

Letošnja letina hmelja bo v Kmetijski zadrugi Krka in Kmetijskem šolskem centru Novo mesto kar dobra. Izjemnih količin sicer ne pričakujejo, vendar hmelj dobro kaže in ga bodo obrali približno enako kot lani, saj niso imeli kakšnih večjih težav z vremenom in zaščito nasadov pred boleznimi in škodljivci.

IZREDNI TEHNIČNI PREGLEDI NA OTOČCU

Avto–moto zveza Slovenije tudi letos opravlja za voznike osebnih avtomobilov brezplačne „izredne“ preventivne preglede v vseh tehničnih bazah, ki bodo trajali do konca leta. Do sedaj so v bazah pregledali 1.431 avtomobilov, od katerih jih je bilo le 234 brezhibnih. To dokazuje, da za varno vožnjo ni dovolj enkrat na leto pripeljati avtomobil na obvezni tehnični pregled. AMZS se je tudi dogovorila z avto–moto društvi za take preglede v oddaljenejših krajih s posebej opremljenim vozilom. Preventivne brezplačne preglede opravlja tehnična baza AMZS na Otočcu vsak prvi torek od 8. do 18. ure in vsak tretji soboto od 8. do 13. ure. Na Otočcu opravljajo tudi brezplačne varnostne teste osebnih avtomobilov za invalide vsak delavnik od 8. do 18. ure.

KZ Krka ima na Draškovcu letos s hmeljem zasajenih 33 hektarov. Od tega je 17 hektarov starih nasadov, kjer rasteta na trgu najbolj iskani in cenjeni sorti golding in aurora. Pričakujejo povprečni pridelok 17 stotov na hektar, skupaj pa bodo obrali okrog 29 ton hmelja. Kar 16 hektarov je novih nasadov, kjer raste prvi letnik aureore. Zaradi suše je rast novih nasadov nekoliko zaostala, tako da pridelok s teh površin skoraj ni vreden omembe. Letos pa bodo na Draškovcu na novo zasajili s hmeljem še 5 hektarov. Z obiranjem, ki bo v celoti strojno, bodo začeli v teh dneh. Ker imajo dovolj velike strojne zmogljivosti, so lahko počakali, da je hmelj dosegel najboljšo stopnjo zrelosti.

Novomeški kmetijski šolski center bo na 13 hektarih, zasajenih s hmeljem v Srebrničah, letos pridelal skupaj okrog 23 ton hmelja, kar je približno enako kot lani. Ne hektar pričakujejo pridelok okrog 18 stotov hmelja. Celotno površino imajo zasajeno z novejšimi sortama a urora in atlas, nekaj pa je tudi goldinga, ki ima na tržišču še vedno višjo ceno. Oboji bodo ves pridelok hmelja prodali žalskem Hmezađu, s katerim imajo večletne pogodbe za odkup hmelja.

Kakšna odgovornost?

Iz zadnje številke Komunista sposojen komentar

V zadnjem času menda ni razprave, da ne bi govorili o odgovornosti in o tem, kako jo je ali jo bo treba zaostri. Človek se ne more znebiti vtisa, da imamo tudi tu, kot v marsičem, opraviti z leporečjem, ki je za uho, ne pa za praktično rabo, saj dejanj skoraj ni. Najbrž bo res, da poznamo in priznavamo sankcije samo za kazensko odgovornost, in ker torej v tem smislu ni kaznjivo neodgovorno ravnanje odgovornih delavcev bodisi v gospodarski bodisi družbeni organizaciji, jih, preprosto, ne moremo prijati. Še več, uveljavili smo nenapisana pravila, po katerih neodgovornost nagrajujemo, ko takim delavcem, kot je znano, zagotavljamo boljše položaje.

Tak primer je bil deležen obsodbe na nedavnem zasedanju zborov celjske občinske skupščine, kjer je bilo rečeno, da je povsem nevzdržno in nesprejemljivo, da direktor velike tovarne, ki je nedvomno bil dejavnik njene poslovne nemorale, postane pomemben funkcionar zvezne gospodarske zbornice. In ker ni mogoče izvzeti niti njegove neodgovornosti za ogromne izgube, ki jih bo plačevala vsa družba, je to še razlog več zoper takšno „kadrovsko politiko“.

Toda treba je reči, da vendarle ne gre za (ne)odgovornost enega samega, četudi tu še tako konkretnega človeka, gre za vse tiste delavce, ki so za svojo neodgovornost že bili ali še bodo nagrajeni; za „humanistični sistem“, po katerem vendar ne smemo „režati glav“, ki pa bi moral, če naj bi bil normalen in učinkovit, temeljiti na družbenih sankcijah. Te si predstavljamo, denimo, kot „prerazporejanje“ prizadetih delavcev na mesta, ki bodo ustrezala stopnji njihove sposobnosti oziroma odgovornosti. Če sankcij ne nameravamo uveljavljati, je seveda popolnoma nesmiselno, da o tem sploh še govorimo.

L. H.

Še o „cedilu“

Novinarjeva pojasnila

Odmev Jožeta Bavec, predsednika OK SZDL Sevnica, in Slavka Struklja, predsednika KO za kadrovska vprašanja, na moj komentar „Ostali na cedilu“ dela medvedvo uslugi obveščanju. Oba ne želita polemizirati z menoj, hkrati pa terjata, da sem dolžan pojasniti celo več vprašanj. Slednje sem celo veseli storiti.

Tovariša trdita, da delajo po dogovorjeni metodi. Prav ta metoda, žal, še vedno ne daje vpogleda novinarjem, na kadrovske koordinacije novinarji še vedno nismo vabljeni. Tovariša zato zanima, kdo mi je dal podatke. Dal mi jih je član taiste koordinacije, globoko ogorčen, da je imel Slavko Vilčnik sploh poguma prijaviti se na razpis za tajnika in vodjo službe sevniske občinske zdravstvene skupnosti, ko je pod njegovim vodstvom v Jugotaninu prišlo do tolikšne izgube.

V času, ko je bil komentar že oddan, sem od drugega člana koordinacije izvedel, da „ne“ ni bil dokončen, ker da morajo preveriti, če je tovariš Vilčnik v kazenskem postopku itd. Sedaj pa smo pri bistvu problema. Kaj je namreč tako imenovana kazenska, kaj pa moralopolitična odgovornost? O tem govori komentar v zadnji številki Komunističnega časopisa, ponatiskjen je v današnjem Dolenjskem listu na 4. strani.

Cemu se sevnška koordinacija izmika? Sejo je torej imela, točneje, postopek je stekel. Izguba v Jugotaninu je dognana do pare, ve se, kdo je bil do sprejema ukrepa družbenega varstva direktor. Vsega tega ne pišem, ker bi želel zamaglati svojo odgovornost do tistega „ne“, ki ga še ni bilo, nisem pa imel možnosti preverjanja. Pri SZDL namreč nisem našel nobene tovariša, tov. Strukelj je upokojenec, domov pa k njemu nisem šel. Čudno, da se tovariš Bavec in Strukelj spotikata na tisti moj pridevek, kako je delo v koordinaciji nevhvaležno, ko je javna skrivnost, da je neki direktor ostal direktor, čeprav ni dobil soglasja koordinacije.

Slej ko prej ostajam angažiran novinar. Pokojni revolucionar Stevan Doronjski je pred časom dejal: „Nema borbe brez rizika. Samo malogradjanji se plaše rizika.“ Sam sem vedno pripravljen nositi odgovornost za ta rizik.

ALFRED ŽELEZNIK

„VOLKA“ POŽRL OGENJ — Zadnji terek je v Loki pri Zidanem mostu ogenj zajel stroj za obiranje hmelja. Naprava znamke wolf je uničena, k sreči pa so delavci in gasilci uspeli oteti zubljem drugo obiralnico, saj so škodo na nji že odpravili. Izpad enega stroja utegne obiranje hmelja v Loki podaljšati za dva do tri dni. Na posnetku: vzdrževalci ob stroju, ki so ga rešili uničenja. (Foto: A. Železnik)

Do kdaj za Rome?

Gospodinje iz Gotne vasi in verjetno tudi druge, kjer imajo enake težave, se sprašujemo, doklejo bomo pridelovale zelenjavo za Romke. Ze več let nam Romke z njej v Gotni vasi pobirajo vse, kar jim pride pod roko: fižol, krompir, solato, zelje, čebulo, kumare, papriko. To se dogaja tudi drugje, kjer so romska naselja, pri Stopičah, v Škrjančah, itd.

Zakaj ne bi odgovorni, ki v občini rešujejo romska vprašanja, pripravili za Romke obvezni „vrtnarski“ tečaj, v katerem bi jih naučili, kdaj in kako se seje ali sadi kakšna zelenjava. Namesto da jo kradejo po naših njivah, naj si jo pridelajo same, saj so mlade in sposobne za delo.

F. D. za prizadete iz Gotne vasi

pisma in odmevi

Mnogi so ostali brez odgovorov

Pohvalno je, da so se pri ljubljanskem radiu odločili in v sredo, 12. avgusta, posvetili oddajo Studio ob 17. krški nuklearki, naši največji naložbi, o kateri je bilo prelitega že toliko črnila in povedanih tudi precej nasprotujočih si stališč.

Oddaja je potekala neposredno iz jedrske elektrarne, kjer so se ob novinarju zbrali trije predstavniki nuklearke in namestnik predsednika republikanskega komiteja za energetiko dr. Vladimir Fatur. Vzpovstavljen je bil tudi telefonski most s studijem v Ljubljani, kjer je dežurni urednik komaj tolažil očitno preštevilo zvedave poslušalce iz vse Slovenije, češ da bodo že prišli na vrsto. Urednikovemu vztrajanju gre zasluga, da so vsaj v zadnji tretjini oddaje prišli na račun redki vztrajnejši poslušalci. Vseeno je bilo čudno slišati opravičevanje novinarja, da zaradi pomanjkanja časa niso uspeli odgovoriti vsem poslušalcem; krivi so bili predolgi uvodniki.

Zastavija se vprašanje, ali je bil namen oddaje (celovito seznaniti javnost z elektrarno, ki bo vsak čas proizvedla prve kilovate) res dosežen. Ostaja dolg do poslušalcev, ki niso dobili odgovorov na vprašanja. Na dnevi pa je, da bi se morali tudi televizijski odločiti za „živo“ oddajo o jedrski.

P. P.

Zdravko Šaubah

Sredi dela nas je v 55. letu starosti za vedno zapustil Zdravko Šaubah, dipl. inženir, gozdarski strokovnjak, naš kolega, direktor in splošno priljubljen krajan Kočevske.

Rojen je bil v Cajni na Koroskem. Po diplomu na gozdarski fakulteti v Zagrebu je prišel na Kočevsko. Kot mlad gozdarski strokovnjak se je leta 1952 zaposlil pri takratnem Kmetijskem gozdarskem podjetju Kočevje, ki mu je ostal zvest do konca.

Ze od začetka je bil temeljit in strokovno podkovan gozdar, ki se je zavzemal za ohranjanje naravnega kočevskega gozda in okolice. Kot vodja oddelka za urejanje gozdov je te svoje zamisli uresničil skozi gospodarske smernice, ki so bile osnova gospodarjenja z gozdovi. Povabljen je bil tudi k vzgoji mladih gozdarskih strokovnjakov na gozdarski fakulteti v Ljubljani.

S strokovnim delom, napredno miselnostjo, zlasti pa z odnosom do sodelavcev si je pridobil zaupanje družbe, ki ga je leta 1970 postavila za direktorja Gozdnega gospodarstva Kočevje. Njegova trena, razsodna narava in vztrajnost pri delu so bili odločilni tudi tedaj, ko so ga izbrali za generalnega direktorja Združenega KGP Kočevje, ki ga je vodil do prerane smrti.

Zdravko Šaubah je opravljal v občini in izven nje več drugih odgovornih dolžnosti.

ANTON PRELESNIK

Greder čaka in rjavi

Stari bralec Dolenjskega lista nam je poslal, žal, brezimno pismo (čeprav virov ne zatožimo!), v katerem izraža skrb, ker že precej časa blizu sevniske avtobusne postaje pod milim nebom rjavi greder za planiranje cest.

Bralec, kdorkoli že je, pravilno ugotavlja, da so ceste tako „žejne“ uslug tega stroja kot Sevnica dobre vode“. Jezi se še, da v času, ko v sevnški krajevni skupnosti pobirajo samoprispevek za vodovod pa ceste, stoji ta stroj neizkoriščen.

Kaj je s tem strojem? Tajnik sevniske KS Pavle Zemljak je dejal, da račun ne prenese, da bi za ta stroj zaposlili strojnika. „Stroj smo kupili poceni v Velenju in sicer predvsem za zimsko službo. Strojnik običajno vozi nakladalec, pozimi, ko zanj ni toliko dela, pa požene greder. Povrhu je greder tudi v okvari, ker zanj ne dobimo tesa. To je povedal Zemljak.

Grederjevi rezili sta precej rjasti. Ko bi se zagrizli v nekaj kupa gramoza, bi bili precej svetleči. Morda pa bi stroju vseeno našli kakšno lopo?

A. ŽELEZNIK

Ali plat zvona bije zaman?

Nekaj misli in ugotovitev ob članku „Novomeški kulturni bolnik“

V Dolenjskem listu nedavno objavljeni članek „Novomeški kulturni bolnik“ prepričljivo razgalja „skrb“ za kulturno življenje v Novem mestu. Obenem je resno opozorilo vsem, da se ta brezskrbnost ne sme vleči v neskončnost, kot se, denimo, vleče izselitev strank iz kulturnega doma. Dovolj je besed, obljub in tolažbe, da je treba „še malo potrpeti pa bo, kajti posledice mlačnosti le preveč bijejo v oči. Najbolj očitna je ta, da je delo kulturnih društev v Novem mestu skoraj povsem izumrlo.

In kje so že časi, ko ni bilo tako! Ko Novo mesto ni štel niti 3.000 duš, je preseglo več kulturnih domov in dvoran, kulturno delo je cvetelo, da je bilo veselje. Delovale so gledališke skupine, več pevskih zborov, orkestri, lutkarji in še za kaj drugega se je vselej našel prostor.

V nekdanjem sokolskem domu so vrtili filme, prirejali gledališke in lutkovne predstave, koncerte orkestra, delovali sta knjižnica in plesna šola pa še gostišče je bilo odprto. Tudi družabnih prireditev ni manjkalo. V rokodelskem (sedanjem sindikalnem) domu so obrtniki prirejali gledališke predstave in zabave, imeli pa so tudi pevsko sobo. V

stavbi sedanje osnovne šole Katja Rupena je bil eden največjih odrov, na njem so med drugim uprizorili „Sneguljčico in sedem palčkov“. Šmihelčani so se sestajali na gledaliških in drugih prireditvah, ki jih je domače kulturno društvo organiziralo v dveh kulturnih dvoranah, ki jih je presegel ta kraj. Vsem tem kulturnim prostorom se je v začetku tridesetih let pridružil prosvetni dom, zgrajen na današnjem Prešernovem trgu. Imel je tedaj enega naj sodobnejših odrov in je omogočal še kvalitetnejšo rast novomeškega kulturnega življenja.

Tako je bilo včasih, ko mesto ob Krki ni imelo še niti muzeja niti galerije niti knjižnice, kultura pa je kljub temu cvetela. Potem se je zgodilo, da je ostal le še prosvetni oziroma kulturni dom, kot ga imenujemo dandanes. V druge kulturne domove oziroma dvorane so se vselile druge (nekulturne) dejavnosti, zato so kulturna društva kmalu utišala. Tako je bilo v Šmihelu, Bršljinu in še kje. Novemu mestu je ostal le še dom na Prešernovem trgu. Potem so prišli boljši časi za kulturno dejavnost, toda ko so po vsej Sloveniji rasli novi kulturni domovi, je Novo mesto le načrtovalo in obljubljalo, naredilo pa se ni prav nič.

Zdaj, ko umira še zadnja stavba za živo kulturo, je seveda pozno biti

plat zvona. Kje smo bili, da nismo tega problema razrešili že prej? V Dolenjskem listu je bil vsako leto objavljen najmanj en članek o žalostnem stanju na področju prostorov za kulturo, premaknilo pa se kljub temu ni nič.

Kaže, da umiranje kulturnega doma nikogar ne boli. Resno grozi zapora. Bomo morali res dočakati, da se bodo še eni prostori spremenili v skladišča? Imamo sicer nov in sodoben opremljen dom JLA, vendar pa dogajanja, ki poteka v domu kulture, ni sposoben prevzeti oziroma nadomestiti zavoljo posebnega načina poslovanja.

S. F.

SEVNICA: VABIJO HARMONIKARJE

Zveza kulturnih organizacij sevnike občine vabi v sodelovanju s kulturnim društvom heroja Maroka iz Zabukovja in Studenec harmonikarje sevniske občine na prvo srečanje. Srečanje nameravajo prirediti v obeh krajih jeseni. Harmonikarje vabijo, da se prijavijo najkasneje do 31. avgusta na naslov: Zveza kulturnih organizacij Sevnica, Trg svobode 13, 68290 Sevnica. Vsak harmonikar naj priglasi troje skladb. Lahko so stare ljudske, narodne, partizanske ali umetne. Avdicija bo v začetku septembra.

Društvo ni servis za zasebne želje

Novomeški likovniki so kritično pretresli način svojega delovanja v minuli sezoni — Med načrti je na prvem mestu ožvite večerne likovne šole v Novem mestu

Novomeški slikarji amaterji so 11. avgusta na skupščini svojega likovnega društva, imenovanega po akademskem slikarju in grafiku Vladimiru Lamutu, ugotavljali, da je bila minula sezona zanje še kar uspešna, akoravno niso nekaterih oblik dela razvijali tako intenzivno kot leto pred tem.

Povedano se nanaša zlasti na izobraževanje, saj je morala večerna likovna šola zaradi pomanjkanja denarja z lanske pomladjo prenehati. Društvo je zato napotilo posameznike v najrazličnejše kolonije, kjer so mogli dopolnjevati znanje individualno ali skupinsko. Slednje je predvsem prišlo v poštev v kolonijah, ki so jih organizirali prek Združenja likovnih skupin Slovenije. To so tako imenovane republiške izobraževalne kolonije, kjer delajo udeleženci pod vodstvom mentorjev, poleg tega pa poslušajo predavanja strokovnjakov. (Taka kolonija poteka od konca minulega tedna v Novem mestu).

Precej bogata pa je bila razstavljaljska dejavnost novomeških likovnikov amaterjev. Ob osrednji, skupinski razstavi, za katero je žirija odbrala po nekaj najznačilnejših del posameznikov, so se zvrstile v Novem mestu in drugih krajih tudi razstave, na katerih so se občinstvu predstavili člani novomeškega likovnega društva kot posamezniki. Na skupščini so menili, naj člani le razstavljajo, vendar naj se zavedajo, da društvo ne sme biti zgolj servis za razstave. Očitno je, da so nezdrave

težnje precej. Žive tudi v novomeškem likovnem društvu in da hočejo biti nekateri člani samo zato, da bi jim društvo pomagalo do uveljavitve. Društvo namreč lahko deluje le pod pogojem, da se vsi ravnavo po pravilih, ta pa poznajo pravice in dolžnosti članov.

Poleg pomanjkanja denarja tare novomeške likovnike tudi pomanjkanje prostorov za delo. Naskupščini so ugotavljali, da so tako rekoč edino tovrstno društvo v Sloveniji, ki nima niti svojih razstavnih prostorov, da o kakem ateljeju, kjer bi bilo slikarjem omogočeno skupinsko delo in kjer bi lahko razvili še druge oblike dela (n. pr. diskusijske srečanja), niti ne govorimo. Na sestankih so se dobivali zdaj tu zdaj tam, največkrat v sejni dvoranih Pionirja, ki ima za take potrebe posluh.

Na skupščini je beseda nanesla tudi na delo v novi kulturni sezoni. Navzoči so se odločili, da bodo med drugim nadaljevali z večerno likovno šolo, obnovili mesečne informativne sestanke, se udeležili jesenskega Labodovega ekstempora in pripravili dela za letošnje skupinsko razstavo. Hkrati so sklenili, da ne

bo nobene samostojne razstave več brez vednosti društva. Znova so tudi zahtevali, da morajo biti vsa za razstave predvidena dela žirirana.

V triurni razpravi ni manjkalo novih predlogov za izboljšanje delovanja novomeškega likovnega društva, med drugim tudi takih, ki so

Marjan Maznik, novi predsednik novomeškega likovnega društva

omenjali, da je ena pomembnih društvenih nalog širjenje likovne kulture med ljudmi. Vse to in še marsikaj, kar se bo pokazalo kot nujno in aktualno, bo poskušalo društvo uresničiti v novi sezoni. V teh prizadevanjih pa bo društvo vodil novi predsednik Marjan Maznik, soglasno izvoljen na skupščini 11. avgusta.

I. Z.

kultura in izobraževanje

Daljše zimske počitnice

Novo šolsko leto uvaja številne novosti

V knjigarnah nakopičeni učbeniki opozarjajo, da je novo šolsko leto pred vrati. Le nekaj več kot deset dni je do njegovega začetka, ki bo uveden v šolski sistem tudi nekaj vsebinskih novosti. Za najpomembnejšo prav gotovo šteje prehod na usmerjeno izobraževanje. Srednjih šol, kakršne smo do zdaj poznali, ne bo več. Zamenjale jih bodo šole usmerjenega izobraževanja — šolanja za poklice in neposredno vključevanje v delo.

Poleg reči, ki pomenijo mejnike v preobrazbi vzgojnoizobraževalnega dela, bodo v novem šolskem letu uvedljive tudi spremembe v razporeditvi šolskih ur oziroma trajanju pouka. Gre za novo razporeditev pouka prostih dni v osnovnih šolah oziroma za novo določitev počitnic v teh vzgojnoizobraževalnih organizacijah. Omenjene novosti vsebuje sklep republikanskega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo, sprejet ob koncu julija.

Sklep pravi, da bodo poslednje zimske počitnice na osnovnih šolah trajale tri tedne, tako imenovane prvomajske počitnice pa bodo krajše. Dnevi od 28. do 30. aprila, ki so bili do zdaj namenjeni oddihu, ne bodo več pouka prosti. Šolsko leto se bo poslej za osnovnošolce končalo 27. junija.

Daljše zimske počitnice ne bodo povsod v istem času, marveč bodo potekale v dveh izmenah. Prva se bo začela z drugim, naslednja pa s četrtrim ponedeljkom v januarju. S tako razporeditvijo zimskih počitnic bo šolstvo ustreglo turizmu in učiteljem, da bodo lahko pouka proste dneve izrabili za strokovno izpopolnjevanje.

Sklep, ki so ga osnovne šole medtem že dobile, različno odmeva med prosvetnimi delavci, tako da nekateri tudi nasprotujejo, podaljšanju zimskih počitnic in s tem tudi pouka v vsem šolskem letu.

I. Z.

KOLONIJA DELA

Dvanajst slikarjev amaterjev iz raznih krajev se udeležuje osme republiške izobraževalne slikarske kolonije, ki se je minuli petek začela v Novem mestu, končana pa bo v nedeljo, 23. avgusta, z razstavo del udeležencev v prostorih hotela Kandijske. Čež dan likovniki rišejo in slikajo v novomeški okolici pod vodstvom mentorja akademskega slikarja Zavolovskega, v večernih urah pa poslušajo predavanja o umetnosti.

LJUBLJANSKI LUTKARJI POJDEJO NA KITAJSKO

Lutkovno gledališče iz Ljubljane bo v nedeljo, 23. avgusta, odpotovalo na 15-dnevno gostovanje po LR Kitajski. Občinstvu te velike dežele se bodo predstavili z dvema deloma: „Resnično pravljico“ Anje Dolenc (v režiji Alberta Kosa) in „Kozlovsko sodbo v Višnji gori“, ki jo je po Jurčičevih motivih obdelala Svetlana Makarovič, režiral pa Miran Hergoc.

JURČIČEVA DOMAČIJA MUZEJ NA PROSTEM

Jurčičeva domačija na Muļjavi je pred dnevi dobila slamnato streho, kašča se je spremenila v literarno razstavništvo, hlev pa bodo preuredili v naslednjih dneh. Celotna kmetija s poslopji dobiva podobo z začetka tega stoletja in bo tako še mikavnejša za ogled. Največji obisk tega muzeja na prostem, ki sodi pod okrilje Slovenskega etnografskega muzeja v Ljubli i, pričakujejo jeseni, med obiskovalci pa največ šolske mladine.

Večja šolnina - in naval

V novem šolskem letu se bo glasbena šola Marjana Kozine naposled je preselila iz osnovne šole Katje Rupena v prostore nje dodeljenega bivšega zdravstvenega doma v Jenkovi ulici. Preureditvena dela, ki bi jih morali opraviti že lanske poletje, se začnejo. Šele te dni, vendar ne po prvotnem načrtu, ki je predvideval smotno prerazporeditev prostorov, napeljavo centralne kurjave in vrsto drugih izboljšav.

„Prostori bodo le toliko usposobljeni, da se bo v njih lahko nemoteno odvijala celotna dejavnost glasbene šole. Na pravo adaptacijo bomo morali čakati še nekaj časa, ko bo denar. Precej že zagotovljenih sredstev je šlo za zgraditev centra za usmerjeno izobraževanje kot prednostno naložbo na področju šolstva,“ pravi Zdravko Hribar, ravnatelj novomeške glasbene šole.

Na preselitev komaj čakajo, hkrati pa se tega tudi nekolikaj boje. Kot poudarja ravnatelj, za preselitev ne bo dovolj denar, ki naj bi ga glasbena šola dobila od občinske izobraževalne skupnosti. Zato je šola prinorana poiskati nov vir za kritje nastalih stroškov. Kaže, da bo v ta namen povečala šolnino oziroma neposredni prispevek učencev za

glasbeno izobraževanje. „Računi so pokazali, da bi morali za popolno kritje stroškov povečati šolnino za 50 do 75 odsto, to pa bo tudi predlog šole za razpravo in odločanje na njenih samoupravnih organih — na svetu staršev in svetu šole. Povečanje neposrednih prispevkov učencev k novim stroškom šole bomo torej izpeljali kar se da samoupravno in demokratično. Zavedamo se, da gre za hude reči, vendar druge rešitve ne vidimo,“ ugotavlja Zdravko Hribar.

Ceprav so bili učenci in njihovi starši pretežno že seznanjeni z opisano situacijo, slednja, kot kaže, ni prav nič vplivala na zanimanje mladih za glasbeno izobraževanje. Pokazalo se je celo nekaj drugega, namreč to, da se je pritisk učencev na šolo še povečal. Zanimanje je bilo že v minulih letih izredno, vendar so mu bili lahko kos z vpisov novincev v julijsko-avgustovskem obdobju. Tokrat pa je bilo že junija znano, kdo od novincev bo lahko jeseni začel obiskovati pouk na glasbeni šoli. Tako zgodaj so letos vpisovali prvič. Ob omejenem vpisu, ki je vsako leto enak, so tudi tokrat lahko vpisali le 40 novincev. To število kandidatov so dobili po vsestranskem preizkusu znanja in spo-

Zdravko Hribar: „Glasbena šola ni sposobna sprejeti vseh, ki se želijo izobraževati.“

sobnosti. Kandidatov za prve razrede pa je bilo toliko, da so jih morali kar 140 zavrniti. Ravnatelj Hribar pravi, da je bila med zavrnjenimi večina takih, ki bi jih šola, če bi to zmogla, lahko sprejela.

Sicer pa bo glasbena šola v novem šolskem letu obiskovalo 390 učencev. Od tega se jih bo kakih 300 šolalo v Novem mestu, drugi pa na podružničnih oddelkih v Šentjerneju, Straži, Dolenjskih Toplicah, Žužemberku oziroma na Dvoru ter na dislociranem oddelku v Metliki. Toliko učencev ima novomeška glasbena šola vsa zadnja leta, saj svoje dejavnosti zaradi prostorskih, kadrovskih, finančnih in drugih težav ne more bistveno razširiti in s tem ustreci čedalje večjemu interesu mladih po glasbeni izobrazbi.

I. ZORAN

TELEVIZIJSKI SPORED

21. VIII. petek 1

17.30 POROČILA
17.35 JAZZ NA EKRANU: KVARTET JUSUF LATEEF Na sporedu bo druga oddaja o glasbeni ustvarjalnosti znanega ameriškega jazzista, ki je v to glasbeno zvrst vnesel številne orientalske prvine, ne samo tonske itn., temveč tudi instrumentalne. Tako njegov kvartet premore npr. argol, raznovrstne ljudske flavte in še kaj.

18.05 OBZORNIK
18.15 ŽIVLJENJSKE POSTAJE MARXA IN ENGELSA
19.00 NE PREZRITE
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 VITEZ V MODREM
20.55 ŠTIRIDESETLETNIK
21.40 V ZNAMENJU
21.55 NOČNI KINO: TUJEC, KI MI JE PODOBEN
Ameriški melodramo o dveh sirotah, ki iščeta prave starše, je režiral Larry Peerce. Kljub dokajšnji solzavosti premore film več izvrstnih scen, denimo tisto o

srečanju med posvojenim dekletcem in njeno resnično mamo. Igrajo Beau Bridges, Meredith Baxter in drugi.

2

17.25 Test – 17.40 Dnevnik v madžarščini – 18.00 Dnevnik – 18.15 Krišna gre v mesto – 18.45 Pesem, ki traja – 19.30 Dnevnik – 20.00 Družina in družba – 20.45 Poročila – 20.55 Narodna glasba – 21.40 Kultura sreča

22. VIII. sobota 1

16.20 POROČILA
16.25 OSIJEK: PARTIZAN, prenos nogometne tekme
18.15 ČAROVNIKOV VAJENEC, angleški risani film
Delo z gornjim naslovom je znani angleški ustvarjalec risanih filmov Peter Sander posnel prosto po pravljici bratov Grimmov. Zgodba teče o Hansiju, ki se odpravi v svet, sreča čarovnika, ki išče vajenca, na

hitro se domenita, da bo Hansi pravišen za čarovniško delo... Kaj bi še govorili, risanka je vredna ogleda.
18.40 RISANKE
18.55 NAŠ KRAJ: RAZBOJE PRI SLOVENJGRADCU
19.10 ZLATA PTICA: PUST
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 BLISK IN URNA NOGA, ameriški film
Režiserja Michaela Cimina poznamo zlasti po filmu Lovca na jelene, delo, ki ga bomo gledali drevi, pa je njegov prvičec (iz 1974). Gre za

izrazito akcijski film o ropanju, medsebojnem obračunavanjem nepridipravov, ljubezni in podobnem. Igrajo Clint Eastwood, Jeff Bridges, George Kennedy, Geoffrey Lewis, Catherine Bach in drugi.
21.50 MODNI UTRINKI
21.55 SREČANJE V STUDIJU, zabavnoglasbena oddaja
22.50 TV KAZIPOT
23.10 POROČILA

2

17.45 Poletno popoldne – 19.30 Dnevnik – 20.00 Dokumentarna oddaja – 20.35 Poročila – 20.45 Tržaški mozak – 21.35 Sportna sobota – 21.55 Smučanje na vodi

23. VIII. nedelja 1

9.10 POROČILA
9.15 SEZAMOVA ULICA
10.15 ŠOFERJA
11.10 TV KAZIPOT
11.30 NARODNA GLASBA
12.00 KMETIJSKA ODDAJA
13.10 JUGOSLAVIJA, DOBER DAN
13.45 in 16.25 POROČILA
16.30 PARNI VALJAK, oddaja o rock glasbi

17.20 ŠPORTNA POROČILA
17.30 NA KRALJEVSKI POTI ZA SONCEM, ameriško-španski film
Na ogled bo filmski spektakel o časih kmalu po odkritju Amerike, ko so Španci v pohlepu za zlatom počenjali neverjetne zločine nad domorodci. Glavni vlogi igrata Christopher Plumer in Robert Shaw.
19.15 RISANKA
19.24 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 HUMORISTIČNI ODDAJI
21.05 UMETNOST RAŠKE ŠOLE
Dokumentarna oddaja beograjskih televizijcev bo prikazala gradove in samostane, skrite v dolini reke

Ibar. Beseda bo tekla o arhitekturi in freskah cerkve apostolov Petra in Pavla v Novem Pazarju, o Djurdjevih stebrih, o samostanu Sopočani ob izvira Raške ter o Žiči.
21.35 POROČILA
21.40 ŠPORTNI PREGLED

2

16.20 Nedeljsko popoldne – 17.50 Gangsterji okoli ringa (ameriški film) – 19.00 Risanke – 19.30 Dnevnik – 20.00 Večer z... – 21.00 Poročila – 21.10 Tehnično osebje (poljski film)

24. VIII. ponedeljek 1

17.30 POROČILA
17.35 V GOSTEH PRI ZBORU SUNCOKRILI, otroška oddaja
18.00 MOZAIK KRATKEGA FILMA: KIPAR, angleški film
18.35 OBZORNIK
18.45 MLADINSKA ODDAJA
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA

19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 HUDIČEVO SEME; nadaljevanje in konec televizijske drame
21.25 ALI SE MED SEBOJ DOVOLJ POZNAMO
Drevišnja oddaja bo govorila o spomenikih NOB in revoluciji oz. o tem, kako se ti vključujejo v mestna jedra in okolje, kakšna sta njihova vloga in pomen, ne nazadnje pa tudi o tem, kakšen je naš odnos do njih. Oddajo so pripravili beograjski televizijci, sodeloval pa bo

tudi slovenski likovni kritik Stane Bernik.
22.25 V ZNAMENJU

2

17.40 Dnevnik v madžarščini – 18.00 Dnevnik – 18.15 Pravljice iz lutkarjevega vozička – 18.40 Risani film – 18.45 Glasbena medigra – 19.00 Športna oddaja – 19.30 Dnevnik – 20.00 Znanost in mi – 20.50 Poročila – 21.00 Strah vlada svetu

25. VIII. torek 1

17.45 POROČILA
17.50 BELI DELFIN, francoska risanka
18.05 GORSKA FOLKLORA: POLJSKA
18.35 OBZORNIK

18.45 CAS, KI ŽIVI
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 KAJ JE TO VSE, dokumentarna oddaja
20.55 Colette: CLAUDINE, zadnji del francoske nadaljevanke
22.25 V ZNAMENJU
22.40 ZA LAHKO NOČ Z ROKOM KLOPČICEM

2

17.40 Dnevnik v madžarščini – 18.00 Dnevnik – 18.15 Otroška oddaja – 18.45 Narodna glasba – 19.30 Dnevnik – 20.00 Dvajset let rock'n'rolla (zabavnoglasbena oddaja) – 20.55 Človek in čas – 21.25 Poročila – 21.35 Dokumentarna oddaja

26. VIII. sreda 1

16.25 BORAC: CSKA, prenos rokometne tekme
17.55 POROČILA
18.00 RDEČA ZORA
18.30 OBZORNIK
18.45 PRIJATELJI GLASBE
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 REPORTAŽA O BITOLI

20.05 IGRE BREZ MEJA, prenos iz Sunderlanda
21.35 MINIATURE: ZGODBA O STARI LIVARNI
Železolaharna na Dvoru je bila v 19. stoletju eden največjih industrijskih obratov na Slovenskem. V njej niso izdelovali le strojev in gradbenih elementov, temveč so vtiivali tudi umetniške predmete, ki so bili v takratnem času velika moda, denimo, svečniki, lestenci, kipi, grbi, peči, postelje, likalniki. Livarna je zaposlovala nad 800 delavcev, njeni lastniki so bili Auerspergi. Dandanes od livarne ni ostalo domala nič, z besedami in slikami pa se da o njej veliko povedati. In to

bo storila oddaja, ki bo prikazala tudi, kako propadajo vodnjaki, nagrobne plošče, križi in še kaj, kar je bilo nekdaj izdelano na Dvoru. Del oddaje so posneli na razstavi izdelkov dvorske livarne v Novem mestu, del pa v krajih, kjer so se njeni izdelki ohranili na prostem.
21.55 V ZNAMENJU

2

17.40 Dnevnik v madžarščini – 18.00 Dnevnik – 18.15 Dom je otroštvo – 18.45 Prijatelj glasbe – 19.30 Dnevnik – 20.00 Kratki filmi – 21.25 Poročila – 21.30 Šoferja

27. VIII. četrtak 1

18.00 POROČILA
18.05 DIVJA LETA
18.35 OBZORNIK
18.45 PO SLEDEH NAPREDKA
Material in konstrukcije za protipotresno ojačanje hiš, vpliv igrač na razvoj otrok, triglavsko brezno – to s teme treh prispevkov, ki bodo tvorili oddajo o dosežkih slovenskih strokovnjakov, za konec pa se bodo

gledalci seznanili še z več znanstvenimi dosežki na tujem.
19.15 RISANKA
19.26 ZRNO DO ZRNA
19.30 DNEVNIK
19.55 VREME
20.00 FILM TEDNA: NAŠA HČI
Afriški filmi niso čest gost na naših malih zaslonih, tudi v kinih ne, zato bo zanimivo srečanje s kamerunskim filmom, ki govori o revni družini, v kateri se odločijo, da bo en od hčera kljub pomanjkanju nadaljevala študij. Hči študij konča, zato družina pričakuje, da bo skrbela za ostarele člane družine. Film, ki ga je lani posnel Daniel Kamwa, so prikazali na festivalu v

Locarnu, Cartagini pa tudi na beograjskem Festu. Igrajo Stanoslav Awona, Elise Atangana, Nicole Okala in drugi.
21.40 V. Ganelin: RDEČELASA LAŽNIVKA IN VOJAK, opera
Pred tremi leti je na ljubljanskem mednarodnem poletnem festivalu gostoval tudi ansambel moskovske komorne opere, izvedel je Vječelasa Ganelina opero Rdečelasa lažnivka in vojak. Televizijci bodo drevi prikazali priredbo te predstave, ki jo je režiral Grigorij Spector, zboru pa je dirigiral Vladimir Argondkij.
22.25 V ZNAMENJU

Renault 4 GTL

kljub manjši porabi goriva
še močnejši in udobnejši!

Najpopularnejše francosko vozilo je preizkušeno na cestah sveta in s številnimi prednostmi osvaja tudi naše tržišče. RENAULT 4 GTL je predvsem gospodarno, praktično in zanesljivo vozilo. Avtomobil oblikovan za danes in jutri. Avtomobil, čigar udobje bo zadovoljilo tudi vaše želje.

RENAULT 4 GTL!

- Močnejši in bolj dinamičen motor s 1108 cm³ (1,108 l)
- minimalna poraba goriva – 4,8 l/80 km/h
- velik prtlačni prostor – 1185 dm³ (1185 l)
- Udoben – izpopolnjena neodvisna obesa in amortizerji ter obogatena oprema
- design za danes in jutri

VOZITE SE GOSPODARNO, UDOBNO IN ZANESLJIVO!

Renault 4GTL- »mali velikan«

INDUSTRIJA MOTORNIH VOZIL
NOVO MESTO

RENAULT

RENAULT 4 TLS ZA 60.000 DIN GOTOVINE

in 18 mesečnih obrokov po 4.994,45 din.

Pri plačilu dinarjev deviznega porekla 19% ceneje

VSE INFORMACIJE V:
POSLOVALNICAH IMV
NCVO MESTO, ZAGREBSKA 10, TEL. (068) 21-770, 22-927
IN OSTALI PRODAJNI MREŽI:

avtotehna

LJUBLJANA, TITOVA C. 36,
TELEFON: (061) 317-044

avtomerkur

TOZD CELJE, CELJE, MIKLOŠIČEVA 5,
TELEFON: (063) 24-200

DOBAVA TAKOJ!

SANDI DVAKRAT ZLAT – Šestnajstletni Novomešanec Sandi Papež (na sliki v sredini v družbi z Dušanom Špehom (Nm) in Alešem Pagonom (Sava)) je na nedeljski dirki „Okoli Grma“ znova potrdil, da je odlični kolesar, saj je v kategoriji med mlajšimi mladinci kar za en krog ugnal svoje tekmece. Pol ure za tem je brez težav zmagal tudi med starejšimi mladinci. Med kolesarji, kjer ni manjkalo niti takih, ki so komajda zlezli na sedež kolesa, je bil tudi najstarejši rekreativac 74-letni Jože Štefanič iz Krškega. Dirka je bila zanj prevelik napor, čez startno črto pa se je le zapeljal. Na sliki levo ga vidimo v družbi z zmagovalcem med člani Dragom Frelihom (Sava) in sinom Edvardom, ki vozi po njegovih stopinjah. (Foto: Janez Pavlin)

Slavje Freliha in Papeža

Uspeh novomeških kolesarjev na dirki „Okoli Grma“ – Med člani prepričljivo Frelih – Dva zmagi Papeža

Preko 100 kolesarjev iz večine slovenskih klubov se je udeležilo nedeljske kriterijske dirke „Okoli Grma“, ki so jo mavič vzorno pripravili prizadveni delavci KD Novoteks iz Novega mesta. Največje plačilo organizatorjem za vloženi trud je na veselje številnih gledalcev dodal 16-letni domačin Sandi Papež, ki je slavil kar v dveh konkurencah in tako poleg članskega zmagovalca Draga Freliha postal osrednja osebnost nedeljske dirke.

Po uvodnih dirkah cicibanov, pionirjev, rekreativcev, veteranov in članice se je pričelo zares. Sandi Papež je tako v kategoriji mlajših kot starejših mladincev prepričljivo osvojil prvo mesto, s svojo držno vožnjo pa navdušil gledalce ob progi, ki so se celo pričeli spraševati,

• Za v soboto napovedana krožna dirka za memorial Milana Novaka po ulicah Novega mesta je bila preložena na naslednjo soboto, 29. avgusta.

kje bi bilo Papežu mesto v članski konkurenci. V slednji je prepričljivo slavil veteran Drago Frelih iz Kranja pred Hrastničanom Leskovskom, kar je vsekakor veliko presenečenje, šele tretji pa je bil Udovič iz Kranjske Save. Sicer pa so bili domačini po zaslugi trojne zmage med starejšimi mladinci (Papež, Zagorc, Bojanc) prvi tudi v ekipni uvrstitvi 203 točkami, sledijo: Sava 81, Grosuplje 56, Rog – Franek 51, Hrastnik 42, itd.

Rezultati: cicibani (200 m) – 1. Dular, 2. Zupančič, 3. R. Dular; pionirji A (5 krogov) – 1. Krištof (Astra), 2. Vrankar, 3. Kalan (oba Sava); pionirji B (3 krogi) – 1. Sribar, 2. Majes (oba Novo mesto);

Z GOJZARJI IN CEPINOM

Člani mladinskega odseka PD Novo mesto so imeli pred dnevi v Kamniški Bistrici svoj prvi planinski tabor. Za 55 pionirjev in mladincev iz Novega mesta in Skočjana je bil to nepozaben teden, na katerem so se udeleženci tabora seznanili s številnimi veščinami planinarjenja, nudenjem prve pomoči in topografiji. Poleg tega so navezali stike s kamniškimi planinci, obiskal jih je tudi predsednik OK ZZB. Pri kritju finančnih stroškov tabora so sodelovali številni delovni kolektivi, za kar se jim mladi planinci zahvaljujejo.

VELIKO SO SE NAUČILI – Posnetek je iz nedavnega tabora v Kamniški Bistrici, kjer so se mladi planinci učili veščin planinarjenja, nudenja prve pomoči in topografije. (Foto: Renata Pavlin)

NOVOMEŠČANI V CHAMONIXU

V prvi polovici avgusta se je četverica novomeških alpinistov (Brezovar, Golob, Čampa, Švent) odpravila v pogorje Mont Blanca. Njihov cilj je osvojiti streho Evrope po ledeni smeri v Mont Blanc du Tacalu.

3. Cvet (Hrastnik); pionirji C (2 kroga) – 1. Jeromej (Brezice), 2. Komelj, 3. Košak (oba Grosuplje); mlajši rekreativci (2 kroga) – Gorjanc, 2. Baškovič, 3. Fink (vsi Novo mesto); veterani (5 krogov) – 1. Gliha, 2. Dežman (oba Rog – Franek), 3. Gliha (Grosuplje); starejši rekreativci (– 3 krogi) – 1. Gale (Rog – Franek), 2. Sircelj (Grosuplje), 3. Knaflič (Bled); članice (5 krogov) – 1. Kurent (Sava), 2. Pušnik (Hrastnik), 3. Gliha (Grosuplje); starejši veterani (5 krogov) – 1. Hrovat (Grosuplje), 2. Gale (Sava), 3. Novak (Novo mesto); mlajši mladinci (kriterijska dirka) – 1. Papež (Novo mesto), 2. Pagon, 3. Bitenc (oba Sava); starejši mladinci (kriterijska dirka) – 1. Papež, 2. Zagorc, 3. Bojanc (vsi Novo mesto); člani kategorij A, B, C – 1. Frelih (Sava), 2. Leskovšek (Hrastnik), 3. Udovič (Sava).

Praznik rokomet v Sevnici

Na jubilejnem Lovrekovem memorialu boji šestih moštev

Sevniški rokometiški so minulo soboto priredili že deseti turnir v spomin na preminulega člana Jožeta Lovreka. Bilo je domala natančno tako kot v najboljših časih sevniškega rokometarja. Za nameček so se pod

okrije domačega moštva vrnili vsi, ki so pred časom šli igrat za Krčane. Turnir je v prvi vrsti prijateljsko srečanje. V prvem merjenju sil je Sevnica izgubila s Soštanjem s točko razlike (19:20). Lanski branilci pokala Krčani so z lahkoto opravili z dotlejšim favoriziranim Celjem. Končni izid – 16 : 15 za Krško ni realen odraz igre, saj so gostje s Skalke kleti delali (vsaj v prvem polčasu) skoraj začetniške napake. Soštanj je nato nadigral srbski Obilič. Rezultat je bil 18:9. Celje je izgubilo tudi v Jelovico, kateri so podlegli tudi Krčani (16:14 za Jelovico). Finalni boj je bil med Soštanjem in Jelovico. Soštanjčani so se zarotili, da odneso lep Lovrekov pokal. Jelovico so premagali z 20:17. Druga je bila Jelovica, 3. Sevnica, 4. Celje, 5. Obilič in zadnji (dokaj hladen tuš!) lanski zmagovalci – Krčani. Družina Lovrek je poleg pokala za zmagovalca prispevala še celo vrsto pokalov. Za najboljšega igralca je bil proglašen poštvovalni Sevničan Dušan Novšak, za najboljšega vratarja Soštanjčan Darko Zupanc, najboljši strellec pa je bil prav tako Sevničan Edi Trbovc.

Novi trener Sevničanov Janez Simončič in vodstvo rokometnega kluba sta ta teden nadaljevala s „poslasticami“ za občinstvo. V terek je bilo srečanje z zagrebškim Medveščakom, dobitnikom pokala maršala Tita in udeležencem tekmovalovanja evropskih pokalnih zmagovalcev. Smo torej priča preporodu sevniškega rokometarja?

SEMINAR ZA NOVE SODNIKE
Sodniška Komisija pri občinski rokometni zvezi Dolenjske pripravlja v petek, 28. avgusta, ob 18. uri v prostorih športne dvorane Marof seminar za nove sodnike. **VABLJENI**

Člani mladinskega odseka PD Novo mesto so imeli pred dnevi v Kamniški Bistrici svoj prvi planinski tabor. Za 55 pionirjev in mladincev iz Novega mesta in Skočjana je bil to nepozaben teden, na katerem so se udeleženci tabora seznanili s številnimi veščinami planinarjenja, nudenjem prve pomoči in topografiji. Poleg tega so navezali stike s kamniškimi planinci, obiskal jih je tudi predsednik OK ZZB. Pri kritju finančnih stroškov tabora so sodelovali številni delovni kolektivi, za kar se jim mladi planinci zahvaljujejo.

BOKSARSKA REVILJA V STRAŽI

Kino Svoboda v Straži bo v soboto od 17. ure gostitelj boksarske revije, na kateri bodo nastopili vsi najboljši slovenski boksaarji. Se posebej zanimiv bo nastop domačina Rajlića, ki se bo v šestih rundah pomeril z drugim na prvenstvu SFRJ Bjelovarčanom Perovićem.

ZA MESEC AVGUST ŠKERLJ

Zmagovalca hitropoteznega šahovskega prvenstva Novega mesta za avgust je Tone Škerlj, ki je med 18 šahisti zbral največ točk in ugnal tudi zagrebškega mednarodnega mojstra Milana Mrdjo.

Šport

JULIJSKI VZPONI

V Julijskih Alpah je bilo v prejšnjem mesecu opravljenih več plezalnih vzponov. Naveza Mokotar – Rogelj se je polotila zajede v Sitah (VI, 550 m, 7 ur), nato nemške smeri v Dolgem hrstu (III, 450 m, 1,5 ure) in Kapelce (III, 300 m, 1 ura). Zadnji julijski dan je Mokotar v navezi s Kemperlom splezal Raz Jalovca (V +, VI, 300 m, 5 ur), istega dne pa so v Sitah preplezali Jesihovo smer s Copovo izstopno varianto Golob, Hrastar, Jevšek in Zeleznik.

POTA IN STRA VLOMOMA

dežurni poročajo

LETEV V ROKI – Šentjernejski miličniki so dali 10. avgusta zvečer na hladno 43-letnega Franca Jakšeta iz Hrastja, ki jo je nadelan primahal domov ter z letvijo v rokah prošil družini. Domači so pred njim ušli.

PRIPRI KLATEŽA – Črnomajski miličniki so 12. avgusta zvečer pripravili 40-letnega Sulejmana Purića iz Ljubljane. Ugotovili so, da se je Purić klatil po raznih slovenskih krajih, utemeljeno pa je osumljen vloma v zidnico v Preložniku pri Adlešičih.

KRŠIL RED IN MIR – Novomeški miličniki so 12. avgusta dali na hladno 20-letnega Stefana Mitrovića iz Novega mesta, ki se je v hotelu Metropol pretepjal in kršil javni red in mir. Istega dne zvečer so imeli novomeški miličniki opravka še z 22-letnim Srečkom Štihom z Jediniščice, ki je popaval v Metropolu in izvajal goste.

Moški izpod kozolca osumljen več vlovov

Priprli Milivoja Jovanovića iz Vranja – Tudi Dragatuš in Dvor?

V noči na 10. avgust je bilo vlomljeno v Dolenjsko trgovino v Mokronogu. Nepridiprav je razbil izložbeno okno, prišel v trgovino in si notri nabral za 3.900 din hrane. Iste noči je bilo vlomljeno tudi v bife Franca Kolarja v Mokronogu. Tat je odnesel za 460 din cigaret. Nekaj kasneje so opazili v nekem kozolcu prenočevati moškega. Povprašali so ga za papirje, pa jih ni imel. Ugotovili so, da gre za 27-letnega Milivoja Jovanovića iz Vranja. V plastičnih vrečkah so našli stvari, nakradene v trgovini in bifeju. Preiskovalni sodnik je odredil pripor.

Jovanović je osumljen tudi vloma v trgovino KZ Črnomelj v Dragatušu ter poskusa vloma v trgovino na Dvoru, odkoder pa je bil pregan.

POGOREL TOPLER

V torek, 11. avgusta, polnočni je strela udarila v kozolec Jožeta Lakšeta iz Hudej pri Skočjanu. Poslopje je zgorelo, z njim pa 30 ton sena, 7 kubikov desk in nekaj obdelanega lesa. Škode je za 500.000 din. Izpod gorečega kozolca je domačin uspelo rešiti tri vozove. Kozolec je bil topler s šestimi „stanti“, pokrit z opeko. Pri gašenju je sodelovalo šest prostovoljnih gasilskih društev in poklicni gasilci iz Novega mesta. Gašenje je bilo težko, ker v bližini ni vode, vleči so jo morali iz 300 metrov oddaljenega potoka.

KRONIKA NESREČ

NEPRIMERNA HITROST – V torek, 11. avgusta, zjutraj je Dragan Stanković iz Vranja peljal s tovornjakom proti Ljubljani. Pri Korentki so na desni strani ceste zaradi manjše nesreče stala vozila. Ko je Stanković to opazil, je zaviral, vendar ga je zaradi neprimerne hitrosti in mokre ceste začelo zanašati. Na levi prometni pas ga je zaneslo v trenutku, ko je nasproti tovornjakom prišel Jože Novljan iz Neve vasi. Stankovičev tovornjak se je po trčenju prevrnil na levi bok. Škode je za 350.000 din, promet je bil oviran 3 ure, do osmih zjutraj.

IZSILJEVALA PREDNOST – Ivanka Brezar iz Trebnjega je minuli četrtek ob 21.50 z osebnim avtom speljala z dvorišča hiše na Prijateljstvi cesti v Trebnjem. Zapeljala je na

Pet let zapora za uboj

Sodni epilog tragedije v Štrausovi gostilni v Podturnu, kjer je Sadiq Islamović streljal na Janeza Nardina

Na 5 let zapora je obsodil senat novomeške enote femeljnega sodišča Novo mesto 25-letnega Sadiqa Islamovića iz Kočevskih Poljan pri Dolenjskih Toplicah, ki je 18. marca letos ubil Janeza Nardina.

Islamović je stoji ob točilni mizi v gostilni Štraus v Podturnu med preprič in Janezom Nardinom potegnill iz žepa predelano pištolo kalibra 6,35 in z njo z razdalje okoli 40 cm ustrelil Nardina v glavo. Janez Nardin je bil takoj mrtev. Senat je ugotovil, da je Islamović storil dejanje v častu, ko je bila bistveno zmanjšana njegova možnost razumeti pomen početja. Poleg tega svojega ravnanja ni imel v oblasti zaradi osebne nezrelosti, slabših inteligenčnih sposobnosti in pijanosti.

Sadiq Islamović je povedal, da je Janeza Nardina spoznal spomladi leta 1980. Nardin je prišel k njemu skupaj z Martinom Vidmarjem okoli 11. ure zvečer. Trkala sta, Islamović je mislil, da je kdo od domačih in je odprl. Pozna gosta sta rekla, da sta prišla na kavo. Kljub temu, da ju je prvič videl, je Islamović naročil ženi, naj skuha kavo. Že med kuhanjem pa je prišlo do prepira, saj je Vidmar rekel, da nista prišla na kavo, ampak obračunat. Islamović je rekel, da smo v socialismu, pokazal je Titovo sliko, nakar je

DETONATOR EKSPLODIRAL

Krška postaja milice je bila 5. avgusta popoldne obveščena, da se je poškodoval 76-letni Anton Bizjak iz Kalc pri Velikem Trnu, ki so ga prepeljali v brežiško bolnišnico. Ugotovili so, da je imel opravka z eksplozivom. Ob operaciji pred nekaj dnevi so mu v prstih na roki našli drobce pločevine oz. plošče detonatorja.

VZROK STRELJANJA SE NEZNAN

15. avgusta okrog ene ponoči je prišlo do streljanja pri gostilni Lekše v Drenovcu. Komisija krške UNZ in preiskovalni sodnik, ki sta se takoj odpravila na kraj dogodkov, sta ugotovila, da je bil med streljanjem hudo ranjen 28-letni Avgust Kink iz Dolnjega Leskovca. Bil je štirikrat zadet v trebuh, prvi in roko iz pištote kalibra 6,35. 18-letni Franc Radej, prav tako iz Dolnjega Leskovca, pa je bil zadet v roko. Iz bližine je vanju streljal 63-letni Vinko Jan iz Raven pri Krškem, za katerega je preiskovalni sodnik odredil pripor. Vzrok nočnega streljanja še ni znan.

OGENJ V NOVOTEKSU

V ponedeljek, 10. avgusta, ob 15. uri je začelo goret v novomeškem Novoteksu – v priložnem skladišču oplenitilnice. Tu hranijo elektromotorje, rezervne dele in klinaste jermene. Goret je začelo ob steni, kjer so na zidu obešeni jermeni, na njih pa so bile delovne halje. Domnevajo, da je začelo goret zaradi samovžiga na kupu halj. Požar, ki so ga pogasili delavci, je povzročil za 20.000 din škode.

OGENJ V NOVOTEKSU

V ponedeljek, 10. avgusta, popoldne je v Vel. Brusnicah od nevihto strela zažgala hlev, last sester Marice in Jožeta Volčnjak. Sestri živita v ZDA. Hlev je uporabljal za skladišče sena Jože Mihelič iz Brusnic. Pogorelo je ostriše, 2.000 kg sena in 1.000 kg slame. Škode je za 150.000 din. Požar so ukrotili brusniški gasilci.

IZJAVILA ROME K PRETEPU

V ponedeljek zjutraj so meštiki miličniki pridržali do iztrežitve 35-letnega Zvonka Hudorovca iz romskega naselja Boriha pri Rosalnicah. Hudorovac, ki ni nikjer zaposlen, je hudo pijan prišel domov ter pričel razgrajati in izzzivati k pretepu. Med takšnim početjem je vdrl v barako Antonije Hudorovac in lastnico pretepel. Ker je vse kazalo, da se Zvonko ne bo umiril, so morali poklicati miličnike.

PELJALA PO SREDI CESTE

Vinko Tratar iz Raven pri Litji je 12. avgusta popoldne peljal s tovornjakom od Stana proti Mirni. V slabo preglednem ovinku mu je nasproti z osebnim avtom pripeljala Marinka Bevec iz Debenca. Tovornjak je ustavil in zapeljal v desno, vendar je Beveva zaradi vožnje po sredini ceste kljub temu trčila vanj. Škode je za 70.000 din.

ZGOREL OBIRALNI STROJ ZA HMELJ

11. avgusta okrog 12.30 sta delavca sevniškega Kmetijskega kombinata, tozdr Proizvodnja, v Loki pri Zidanem mostu popravljala obiralni stroj za hmelj. Ker jima je nagajal vijak, sta ga odrezala z brusilnim strojem. Pri tem so opilki padali na ostanke suhega hmelja in gumijasti tekoči trak v stroju, ki so se vneli. Stroj je popolnoma uničen in je škoda za 2,5 milijona dinarjev. Zagorelo je tudi ostriše, vendar so večjo škodo preprečili.

STRELA V HLEV DVEH SESTER

V ponedeljek, 10. avgusta, popoldne je v Vel. Brusnicah od nevihto strela zažgala hlev, last sester Marice in Jožeta Volčnjak. Sestri živita v ZDA. Hlev je uporabljal za skladišče sena Jože Mihelič iz Brusnic. Pogorelo je ostriše, 2.000 kg sena in 1.000 kg slame. Škode je za 150.000 din. Požar so ukrotili brusniški gasilci.

IZJAVILA ROME K PRETEPU

V ponedeljek zjutraj so meštiki miličniki pridržali do iztrežitve 35-letnega Zvonka Hudorovca iz romskega naselja Boriha pri Rosalnicah. Hudorovac, ki ni nikjer zaposlen, je hudo pijan prišel domov ter pričel razgrajati in izzzivati k pretepu. Med takšnim početjem je vdrl v barako Antonije Hudorovac in lastnico pretepel. Ker je vse kazalo, da se Zvonko ne bo umiril, so morali poklicati miličnike.

PELJALA PO SREDI CESTE

Vinko Tratar iz Raven pri Litji je 12. avgusta popoldne peljal s tovornjakom od Stana proti Mirni. V slabo preglednem ovinku mu je nasproti z osebnim avtom pripeljala Marinka Bevec iz Debenca. Tovornjak je ustavil in zapeljal v desno, vendar je Beveva zaradi vožnje po sredini ceste kljub temu trčila vanj. Škode je za 70.000 din.

ZAKAJ PO NAKUPIH V MAXIMARKET?

Odgovor je preprost: zato, ker povsod ni mogoče kupiti toliko reči v eni sami trgovinski hiši kot prav v Maximarketu.

Ljudje smo se že naveličali tekati od ene do druge majhne trgovine, čakati v dolgi vrsti in se jeziti, ker vse prepogosto slišimo tisti slavn "nimamo". Ne kaže hoditi po nakupih za naše šolarje v Ljubljano ali čez mejo samo zaradi jeze. Ob brezplačnem osnovnem šolstvu ostanejo starši tako ali drugače brez plač, pa kjerkoli kupujejo. Vendar obstaja močan razlog, zakaj vam priporočam nakupe prav v Ljubljani – v trgovski hiši Maximarket. V prostorni trgovini, kjer človek lahko za svojega šolarja kupi skoraj vse – oblačila, obutev in šolske potrebščine. Pa še v gnečo ni potrebno!

Od zvezkov do torbic

Najbolje je, če se ustavite kar v pritličju na oddelku šolskih potrebščin, kjer boste lahko kupili vse šolske potrebščine, razen šolskih knjig, za nižje in višje razrede osnovnih šol ter usmerjeno izobraževanje. Po navadi šolarji in starši veste, kaj potrebujete za posamezni razred. Če pa ne, vam bo svetovala prijazna prodajalka.

Torej na oddelku šolskih potrebščin lahko kupite vse vrste zvezkov z ličnimi platnicami s priljubljenimi motivi. Če pa se boste odločili za "navadne" zvezke, lahko dokupite plastične ovitke z enakimi motivi. Za risanje boste svojim šolarjem lahko kupili risalne bloke, barvne svinčnike, vodene barvice in tempere, voščenske itd. Pa tudi raznih vrst pisal je dovolj na zalogi. Vse skupaj pa bo potrebno shraniti v lično peresnico.

Na zalogi imajo komplete za novo matematiko za prvošolke. Lahko kupite posamezne elemente.

Na oddelku usnjene galanterije v pritličju trgovske hiše Maximarket boste lahko kupili

tudi šolske torbice z naramnicami ali ročne iz skaja, platna in v kombinaciji obeh materialov.

Za nakup reči, potrebnih za višje oblike šolanja bo nujno stopiti nekaj stopnic nižje, v kletni prehod, kjer je poseben oddelek „Letra studio“. Tam prodajajo risalne deske, tehnični pribor in druge pripomočke.

Vpraktičnih oblačilih in obutvi bo pot v šolo prijetnejša

Vse do 5. septembra lahko v prvem nadstropju na tekstilni etaži kupite oblačila po cenah, znižanih do 40 odstotkov. Zato se vam izplača pogledati, če boste za šolarje lahko kupili tudi kaj cenejšega za tople dni, le-teh pa po mnenju vremenslovcev ne bo še tako kmalu konec. Sicer so odgovorni v Maximarketu posvetili vso pozornost založenosti z oblačili za šolarje od najmlajših do odrasčajočih. Na zalogi so med drugim praktične pletenine in druga trpažna in udobna konfekcija, trenirke itd.

Na športnem oddelku v drugem nadstropju boste lahko kupili športne potrebščine in športno obutev.

Ostalo obutev lahko kupite na oddelku obutev prav tako v drugem nadstropju Maximarket. Letos so proizvajalci še posebej prilagodili obutev potrebam vašega šolarja.

Morda še ne veste za pulte posebnih prodaj v kletni etaži Maximarketa, kjer prodajajo raznovrstno blago, kot so tekstilni in tehnični izdelki.

Poleg dobrih nakupov tudi ugodnosti

Parkirni listek, ki ste ga dobili v kletnem parkirišču, lahko ob nakupu blaga v vrednosti več kot 100 dinarjev žigosate pri blagajni ob plačilu računa. S tem boste imeli parkiranje do dveh ur brezplačno.

Vsako nakupovanje je, milo rečeno, utrudljivo. Tak napor boste lažje premagali, če boste kaj prigriznili in popili. V Maximarketu so številne možnosti v samopostrežni restavraciji, slaščičarni Park ali pa v bifeju Emonec v podhodu pod Titovo cesto, kjer lahko na hitro kaj pojedite in popijete. V Maximarketu so še drugi gostinski obrati, za katere pa si je potrebno vzeti malo več časa.

Maximarket torej ponuja toliko možnosti, da jih ne kaže prezreti.

Vam in vašim malčkom želimo ob nakupih obilo veselja. Vaš JANEZ DOLENJSKI

TOPLI

MONTAŽNI DIMNIK

Z GIBLJIVO

KISLOODPORNO

OGNJESTALNO

ŠAMOTNO CEVJO

Uporablja se za peči in kotle od 4000 do 100000 Kcal/h

Proizvaja:

MONTAŽNO INDUSTRIJSKO PODJETJE
61000 Ljubljana, Opekarstva 13
Tel.: 22-113 20-641
Telefax: 31 429 YU KIP

Prodaja

in strokovni nasveti:

OPEKARNA ZALOG
Tel.: 21-403, 22-291

V DREVO IN SMRT

15. avgusta ob 11.15 ponoči se je zgodila huda prometna nesreča na lokalni cesti med Pohanco in Zdolami. V nesreči je izgubil življenje 25-letni Ivan Koršič iz Arnavega sela. Med vožnjo proti domu je Koršič, verjetno zaradi neprimerne hitrosti ali utrujenosti nenadoma zapeljal s ceste in se zaletel v drevo. Pri tem je avtomobilu odtrgalo streho, zapeljal pa se je še v bližnji sadovnjak, kjer je spet trčil v drevo. Hudo poškodovanega Koršiča so odpeljali v brežiško bolnišnico, kjer je kmalu po prevozu umrl.

KULTURNE PRIREDITVE

Pri metliški Zvezi kulturnih organizacij si prizadevajo, da bi jeseni pripravili več kulturnih predstav v domovih krajevnih skupnosti, kjer so za te prireditve ljudje prikrajšani. Tako naj bi razne prireditve organizirali zlasti v večjih krajevnih središčih, kot so Suhor, Radovica, Drašiči, Božakovo in Gradac.

TURISTI IN GASILCI

V začetku avgusta o bile v ribniški občini tri zanimive prireditve. Turistično društvo Grmada nad Ortnekom je pripravilo tradicionalno (že 22. po vrsti) srečanje dolenskih turistov, ki se ga je udeležilo okoli 1.000 turističnih delavcev in izletnikov iz bližnje in daljne okolice. V Lipovcu (KS Dolenja vas) so slavili gasilci, ki so razvili svoj prapor, v kulturnem programu pa so nastopili člani KUD „France Zbašnjik“.

VSI NA DOPUSTU

V vseh krajih ribniške občine se čuti, da je sezona letnih dopustov. Najbolj se to vidi pri gostilnah, ki so zaradi letnih dopustov zaprte. Krajsi delovni čas imajo tudi nekatere trgovine, trafik in drugi. Tako se uspešno vključujemo v pri-zadavanje, da bi čimveč iztržili od tujih turistov. Turisti se najbolj drenjajo na cesti, ki vodi proti Jadranu. M. G.

Ozaljšani kraji in tovarne

Drevesa in vrtnice v spomin na Tita

Z akcijo 88 dreves v spomin na tovariša Tita v brežiški občini ne bodo povsod enako hiteli. Občinska konferenca SZDL je opozorila, naj v KS in delovnih organizacijah dobro premislijo, kje bodo izbrali prostor za park, da bo res trajen. V Brežicah na primer razmišljajo, da bi zasadili drevesa okoli dijaškega doma. Tudi v nekaterih krajevnih skupnostih imajo že skoraj dokončne predloge in jih bodo verjetno izpeljali do občinskega praznika, 28. oktobra.

V KS ustanovljajo odbore, ki si prizadevajo, da bi z drevjem in zelenjem oplešali predvsem krajevna središča, kjer se ljudje največ zadržujejo. V delovnih kolektivih se prav tako ogrevajo za polepšanje okolja, le da bodo namesto dreves zasadili vrtnice, ki potrebujejo manj prostora.

NOVA KOLEKCIJA BETI

V prodajnem oddelku Beti imajo polne roke dela s kolekcijo pomlad-poletje 82, ki jo bodo pričeli kupcem prikazovati te dni. Kot je že dolgotrajna navada, bodo to storili na revijah, ki bodo skoraj dva meseca na Vinomeru. Manekenki si ne bodo sponžali drugje, saj je dovolj brhkkih in postavnih domačih deklet. V novi kolekciji prevladujejo kopalke.

PRIZANJA POKLEŠKIM GASILCEM

Ko je v nedeljo, 16. avgusta predsednik sevniske KS in direktor rudnika nekovin Blanca v ustanavljanju Otton Sket odprl nov dom pokleških gasilcev, so mnogi člani tega društva prejeli lepa priznanja. Prizadveni predsednik in duša gradnje Vlado Martinkovič je prejel gasilsko odlikovanje 2. stopnje. Plamenico 3. stopnje sta prejela Jože Aščič in Jože Kozole. Vrstna članov je prejela priznanja za 20-letno in 10-letno delo v društvu.

PIONIR

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE PIONIR
NOVO MESTO, TOZD STROJNO PROMETNI
OBRAT

razpisuje
proste delovne naloge in opravila za:

1. 1 TEHNOLOGA ZA VRTANJE IN MINIRANJE
2. 1 MINERJA
3. 4 KV KLJUČAVNIČARJEV
4. 2 STRUGARJEV

POGOJI ZA SPREJEM:

pod tč. 1 – diplomirani rudarski inženir in 2 leti delovnih izkušenj ali rudarski tehnik in 5 let delovnih izkušenj;
pod tč. 2 – VK miner z opravljenim minerskim izpitom in 4 leta delovnih izkušenj,
pod tč. 3 in 4 – končana poklicna šola ustrezne smeri.

Kandidat bo pridobil lastnost delavca v združenem delu s polnim delovnim časom za nedoločen čas in s pogojem tri mesečnega poizkusnega dela.

Ponudbe z opisom dosedanjega dela, življenjepisom in dokazili o izobrazbi sprejema 15 dni po objavi SGP Pionir, Kettejev drevored 37, 68000 Novo mesto.

Kandidati bodo o rezultatih obveščeni v 30 dneh po zaključku oglasa.

618/34–81

SLOVENIJALEC – ŽIČNICA

TOZD „Proizvodnja naprav zračne in procesne tehnike“ RIBNICA na Dol. Opekarstva 8.

vabi k sodelovanju več delavcev

za izvrševanje del in nalog:

- KLJUČAVNIČARJEV,
- VARILCEV,
- MONTERJEV NA TERENU.

Pisne vloge z dokazili o izobrazbi oziroma ustreznih delovnih izkušnjah pošljite v 15 dneh po objavi na naslov: Slovenijalec Žičnica, TOZD „Proizvodnja naprav zračne in procesne tehnike“ Ribnica na Dol., Opekarstva 8.

619/34–81

RAZPIS

TRDINOVIH NAGRAD ZA LETO 1981 IN NAGRAD OBČINE NOVO MESTO

Na podlagi 14. člena statuta občine Novo mesto (Skupščinski Dolenjski list št. 5/79), 11. člena odloka o priznanjih občine Novo mesto (Skupščinski Dolenjski list št. 14/75) ter Pravilnika o podeljevanju priznanj Dolenjski list 40/76–4) je izvršni svet občinske skupščine Novo mesto na 155. seji dne 23. junija 1981 sprejel sklep o razpisu

TRDINOVIH NAGRAD IN NAGRAD OBČINE NOVO MESTO ZA LETO 1981

1. Trdinova nagrada se podeljuje delovnim ljudem in občanom občine Novo mesto ki dosežejo pomembne uspehe na kulturnem, prosvetnem in znanstvenem področju.

2. Nagrada občine Novo mesto se podeljuje delovnim ljudem in občanom občine Novo mesto, ki dosežejo pomembne uspehe na gospodarskem, političnem ali športnem področju.

3. Predloge za podelitev priznanj lahko podajo: družbenopolitične organizacije, organizacije združenega dela, samoupravne interesne skupnosti, krajevne skupnosti in društva.

4. Predlog za priznanja je potrebno predložiti izvršnemu svetu občinske skupščine Novo mesto pisмено z obrazložitvijo najkasneje do 19. septembra 1981.

Sekretariat skupščine
in izvršnega sveta
626/34–81

EKONOMSKO ADMINISTRATIVNI ŠOLSKI CENTER NOVO MESTO

RAZPISUJE
DELA IN NALOGE

SNAŽILKE

Kandidati naj pošljejo prijave v 15 dneh po objavi razpisa komisiji za delovna razmerja EAŠC v Novem mestu.

emona globtour novo mesto KRKA

Sejemski program Globtour jesen 1981

RIED

Mednarodni kmetijski sejem, 2. dni, avtobus, odhod 31. avgusta

PARIZ

Mednarodni sejem usnjarstva, Damska konfekcija (Salon in boutique), Salon otroških oblačil, SISEL – mednarodni salon oblačil za šport in prosti čas, 4 dni, letalo, odhod iz Ljubljane 4. septembra, in 3 dni, letalo, odhod iz Zagreba 7. septembra

SICOB – PARIZ

Mednarodni sejem obdelave podatkov in telekomunikacij v pisarništvu, organizacija in tehnika, 3 dni, letalo, odhod iz Zagreba 23. septembra

A + A DUESSELDORF

Mednarodni sejem varstva pri delu in medicine dela, 4 dni, letalo, odhod iz Zagreba 5. oktobra

MODEWOCHÉ – MUENCHEN

Mednarodni sejem mode, 3 dni, avtobus, odhod 5. oktobra

PRODUCTRONICA – MUENCHEN

Mednarodni sejem elektronske industrije, 3 dni, avtobus, odhod 10. novembra

ANUGA '81 – KOELN

Svetovni sejem prehrane, 4 dni, letalo, odhod iz Ljubljane 12. oktobra in iz Zagreba 9. oktobra

SECURITY – UTRECHT

Mednarodni sejem varnostnih naprav, 3 dni, letalo, odhod iz Zagreba 12. oktobra

BAUTEC – BERLIN (Zahodni)

Obnova starih gradenj, novogradnje, urbanizem 4, dni, letalo, odhod 30. oktobra

IGAF – MUENCHEN

Mednarodni strokovni sejem za hotelirstvo in gostinstvo, 3 dni, avtobus, odhod 23. septembra

ORGANIZIRAMO IZLETE ZA ZAKLJUČENE SKUPINE PO DOMOVINI IN TUJINI! INFORMACIJE IN PRIJAVE:

GLOBTOUR NOVO MESTO, Cesta komandanta Stanega 19, telefon (068) 25–125 in 25–789

576/30–81

Znameniti Jerome Jerome je napisal smešno knjigo Trije možje v čolnu, da o psu niti ne govorimo. Naše tri čolne — dva kanuja in kajak — smo pripeljali v Osilnico s kamionom, ne na razstavo, marveč da se bomo spustili z njimi po Kolpi do Metlike. Naš „podvig“ ne bo zabeležen v nobeni knjigi rekordov ali pogumnih dejanj, bo pa ostal lep spomin na šest dni, preživetih daleč od gneče obmorskih, obbazenskih ali objezerskih krajev. Osilnica je majhen kraj in do kruha se boste dokopali šele okrog desete ure dopoldne, saj ga pripeljejo sem z Rake in ne morda iz Kočevja, kot bi človek sklepal. Boste pa zato lahko prej zajtrkovali v gostilni Micke Kovačeve v vasi Selo, ki si podaja roko z Osilnico. Gostilna je lepo urejena, ob sobotah prirejajo plesne in Micka Kovačeva zatrjuje, da je zmeraj vse polno. Od Osilnice do izvira Kolpe je dobri dve uri hoje navkreber, po debelem hladu, ki ga daje gozd. Bajne ni malo tistih, ki si privoščijo ob vikendih izlet do izvira pod velikansko skalo, do jezercica, v katerem bi težko držali boso nogo v hladni vodi več kot dve minuti. Temperature res nismo izmerili, a bojda ne presega sedem Celzijevih stopinj, ob majhnem jezeru je tudi prostor, na katerem lahko spi hkrati v vodoravni legi kvečjemu deset odraslih ljudi. Je pa tam lepo, mirno, tiho, znakov civilizacije, kot so konzervne škatlice, polimilaste vrečke in tako naprej, na srečo se ni videti. Naj tako tudi ostane! Čolnov nismo vlekli k izviru, malokdo ali celo nihče tega ne počenja, bilo bi prenaporno, nesmiselno, pustili smo jih na hrvaški strani blizu Osilnice, v vasi Hrvatsko, kjer govorijo ljudje mešanico slovenščine in hrvaščine, narečje, ki ga je slišati v vseh krajih ob Kolpi.

Prvi dan smo se odločili prevesti pot od Osilnice do Pirč, kraja blizu Broda na Kolpi. Če temu sploh lahko rečemo veslanje, kajti več smo hodili, vlekli in prenašali čolne, kot pa se resnično vozili. V tem predelu je namreč Kolpa plitka, polna skal, brzic in razrušenih jezov, ki so nekoč usmerjali vodo k mlinom in žagam, nekoč dejavnim, danes v glavnem v razpadanju. Preveč bi bilo tvegano spuščati se po vodi, iz katere štrlijo ostre in nepremakljive skale, tvegano tako za Elanove čolne iz poliestra kot tudi za betice iz kosti, kože in nekaj mesa. Kljub pazljivosti pa se zgodi, da se prekucneš v vodo, ki je neprijetno hladna, marsikatera spuščajoča se skupina je morala prekiniti izlet, ker je čoln počil po dolgem in počez. Narobe kaj takega ni zgodilo. Po večerji v gostilni Bože Bukovac v

PET MOŽ V ČOLNU - O PSU NITI SLEDU

Brodu na Kolpi smo zaspali v nekem seniku v Pirčah.

Do Dola pri Starem trgu je bilo treba veslati ves dan. Kolpa je tu že debelejša, bolj nabrekla, kot radi pravijo domačini, naravni in umetni jezovi laže prevozljivi, po dnu je videti bele trebuhe poginjenih rib. Prebivalci pravijo, da je večkrat slišati zamolklo pokanje, predvsem zjutraj in zvečer. Dinamit. Krivolovci brez čuta do narave, požrešni, ki bi zaslužili krepke batine. Naviti pa bi bilo treba ušesa tudi vsem tistim, ki mečejo v vodo odslužene predmete: avtomobilske gume prevladujejo, v vodi smo videli tudi dva zarjavela avtomobila. Nista bila domače izdelave. Nekaj ribičev je spretno metalo trnke, laks je šumel po zraku kot kavbojski laso. Štirje potuhnjenci so vlekli iz vode nastavljeno mrežo, obračajoč nam hrbte, da jim ne bi prepoznali obrazov. Čim bolj se približujemo večjim zaselkom, tem bolj je čutiti mačehovski odnos do vsega naravnega. V vasi Žage živi samo še

ženska srednjih let. Prek tedna je sama, ob sobotah in nedeljah jo obiščejo sorodniki. Kolpa je tu že prijetno topla. Drago Jonke, domačin in gostilničar iz Dola, nam pove, da radi zahajajo sem predvsem ljudje iz Kočevja, prejšnja leta več, letos da jih je bolj malo. Vzroka ne ve. Taborijo, lovijo ribe, zvečer se zabavajo v njegovi gostilni. Prespimo.

Na poti od Dola do Vinice opazim spremembo. Med vasema Blaževci-Sodavci je še lani vozil brod. Prevažal je vozove, avtomobile, ljudi. Zdaj stoji tam most. Slavnostno so ga odprli za dan vstaje slovenskega ljudstva. Govornik je bil Aleš Bebler. Še zdaj visijo po vaseh plakati, ki vabijo k otvoritvi. Ljudje so ponosni na pridobitev, most si hodijo ogledovat, kot smo mi včasih zrl v prve metre asfalta, ki so ga polagali po Metliki. Počasi, a vztrajno prihaja tudi v te kraje napredek, vasi se naenkrat ne zdijo več tako Bogu za hrbtom, tako odmaknjene od vsega dogajanja.

V viniškem avtokampu se šopirijo v glavnem tujci. Na večernem plesu je bolj malo vrtečih se. Školnik že lep čas obnavlja edino gostilno v Župančičevem rojstnem kraju. „Počasi gre, a bo. Bajta je stara preko tristo let. Na enem koncu sezidaš, na drugem podre,“ pripoveduje mladi gazda Kazimir. Lepe hiše prosvetarjev in zasebnikov dajejo kraju videz novega zaselka, ki se je razprostrl ob osnovni šoli. Kako je z nekdanjo zelo dejavnim klubom OZN? Kaj je z zamisljo o mednarodnem naselju? Ne sprašujem, zato ne dobim odgovora. Kruh prodajajo na dveh mestih. Babnice hočejo porušiti vrstni red prihajajočih kupcev, ki govorijo v domala vseh evropskih jezikih. Prebivalci kampa, ljudje izpod platnenih streh, kjer najdeš vse, tudi barvne televizorje. Zavlečemo se v krmo nad hlevom blizu viniške žage in mlina.

Blizu Preloke pritegne našo pozornost star možiček z doigo brado in debelimi očali. Vsi ga poznajo pod imenom Josipe. Živi ob Kolpi s psom Vukom pod improviziranim šotorom. Vesel človek, pravi, da ima pet čolnov. Brado si je pustil rasti lani 4. maja, ko je umrl Maršal. Zaobljubil se je, da se ne bo več bril. Ljubil je in še ljubi Tita. Pozimi odide v vas, da prebarva čolne.

V Damlju nas opozori majhna črna ploščica z belimi črkami, da je tu prestopila Kopol slovenska delegacija, ki se je udeležila 11. zasedanja AVNOJ Mlad. so postavili na majhnem kopaljšču bite. Dali so mu ime Žeja. Hladilnika nimajo, pivo hlade kar v reki.

Adlešičani so se ihtavo pripravljali na gasilsko veselico. Igral je ansambel Toneta Kmetca. Koliko so kasirali, mi ni hotel nihče povedati. Sendviča ali kaj drugega za pod zob v Adlešičih ne boste dobili. Na kopaljšču tabori mularija iz Črnomlja. Do petih zjutraj igrajo na orglice in pojejo. „Škodo delajo, a kaj jim hočem,“ se mi potoži drugi dan lastnik travnika, kamor zahajajo kopalci.

Podzemeljsko kopaljšče je zasedeno s Črnomaljci, čevapčiče lahko dobite v enem od kioskov. Po osemdeset dinarjev porcija. Vseskozi do Metlike: ribiči, ribiči, ribiči. Na skalah pred Primostkom nudisti. Prvi nagci na približno sto trideset kilometrov dolgi poti. So to morda pionirji načrtnega gojenja „golih predelov“ ob reki Kolpi? Zamisel o tem je že bila, a je padla v vodo. Tako kot steklenica na metliškem kopaljšču. Sestop iz čolna in na podplatu kri. Plačilo napredku?

gremo v šolo

Še malo pa se bo poletje prevesilo v jesen in še prej se bodo odprla šolska vrata. Mame so že v skrbeh, kako obleči otroke za prve jesenske dni. Morda vam ugaja predlog na sliki? Telovniku iz rebrastega žameta doplete rokave in ovrtnik v ustrezni barvi pa bo topla jopa za šolarke hitro gotova.

sodobno in ceneno

Tudi pohištvo je zadnje čase postalo manj dosegljivo kupcu s povprečnim življenjskim standardom, pa zato ni obupati, da bi imeli stanovanje prazno. S popustom je večkrat dobiti razne regale. Če jih postavite enega vrh drugega, imate precej prostora za shranjevanje najrazličnejših predmetov. Taka zamisel ni uporabna samo za okrasne predmete, ampak tudi za čevlje, perilo itd.

Kuha PETER BEVC

bogato obloženi toasti

Za pripravljane kompletne večerje ali drugih obrokov za goste imamo vse manj časa. Zato pa lahko večerjo ali kosilo odlično nadomestimo z bogatejšim bifejem. Kaj ponuditi gostom ali tudi samo svoji družini, je odvisno od gospodinjininega okusa, domišljije in seveda možnosti. Izbira pa je zelo raznovrstna: mesne in ribje plošče, plošče s sirom ali obloženi jajci, pikantne mešane ali mesne solate in omake, razne sladice in drobno pečivo, sadje, ali pa — da je še enostavnejše — le malo bogatejše sendviče. Seveda ne sme manjkati pijača.

Lahko pripravimo obložene in popečene kruhke — toaste (ime se je pri nas že povsem udomačilo). Če se znajdemo, so dokaj hitro pripravljene, tako da se lahko izvlečemo iz zagate tudi ob nenadejanih obiskih. Ne mislimo običajnih, hitro pripravljanih obloženih rezin za večerjo, ampak bogate hladne in vroče toaste. Lahko jih dopolnimo z juho (kar iz vrečke), solato in poobedkom,

in tako bomo ponudili kompletan obrok, katerega priprava nam ne bo vzela več kot pol ura. S poobedom bo najmanj dela, če ponudimo kar sveže sadje ali pripravimo sadno solato. Lahko pa ponudimo tudi kupljeni sladoled, ki ga z malo „popravki“ spremenimo v osobno specialiteto: prelijemo ga z likerjem, vmešamo med sadno solato, ponudimo s kompotom itd. Za pripravo toastov so prav tako številne možnosti, odvisno pač, kaj imamo pri roki. Oglejmo si nekaj možnosti (recepti so preračunani za dve osebi).

IZDATEN KRUH Z BANANAMI IN PARADIŽNIKI

Potrebujemo: 2 rezini črnega kruha, 50 g masla, 125 g sočne goveje ali kuhane gnjati, 2 banani, 4 paradižniki, 2 žlici majoneze, 2 žlici jogurta, sol, poper, limonin sok, 1 žlica drobnjaka.

Kruh namažemo z maslom in obložimo z rezinami gnjati, narezanimi bananami in paradižniki. Iz majoneze in jogurta zmešamo omako, ki jo začimimo s soljo, poprom in limoninim sokom ter prelijemo po kruhu in potresemo z drobnjakom.

TOAST Z RIBAMI

Potrebujemo: 100 g šampinjono-
nov iz pločevinke, 200 g dimljene ribe (občasno jo prodajajo v ribarnicah), 2 paradižnika, 4 rezine toasta, 10 g margarine, sol, česen v prahu, 4 rezine sira.

Segrejemo žar ali pečico. Šampinjone, ribe in paradižnike narežemo na tanke rezine. Toast oprazimo, ga namažemo z maslom in obložimo z narezanimi ribami, šampinjoni in paradižnikom. Posolimo in potresemo s česnom, povrhu pa naložimo sir. Pečemo 3 minute. Žraven lahko ponudimo solato.

POLNJENE ŽEMLJE

Potrebujemo: 4 žemlje, 50 g gauda sira, 1 čebula, 2 paradižnika, 100 g svinjskega sesekljane-
ga mesa, 100 g govejega mletega mesa, 1 jajce, sol, poper, 1 žlička sladke paprike, zeliščna začimba (bazilika, timijan, rožmarin).

Pečico segrejemo do srednje temperature. Žemlje pri vrhu

nekoliko odrežemo in jih izvotlamo. Sir, čebulo in paradižnike narežemo na drobne kocke, jih zmešamo z mesom in jajcem, popopravimo, začimimo s papriko in zeliščno začimbo. Zmes nadevamo v žemlje in pečemo 15 minut. Poleg ponudimo solato in kisle kumarice.

TOAST S ŠAMPINJONI IN PARADIŽNIKI

Potrebujemo: 100 g šampinjono-
nov, 100 g kuhane gnjati, 4 paradižniki, sol, poper, česen v prahu, 80 g gauda sira, 4 rezine toasta, 20 g masla, 1 žlica drobnjaka.

Šampinjone, gnjat, paradižnike in sir narežemo na tanke rezine. Kruh namažemo z maslom, obložimo z gobami, gnjato in paradižnikom, solimo, popopravimo in potresemo s česnom. Na vrh naložimo sir in pečemo pod žarom ali v pečici, dokler se sir ne raztopi. Žraven lahko ponudimo krožnik čiste mesne juhe.

LOVSKI TOAST

Potrebujemo: pol kilograma šampinjono-
nov, 10 g masla, 1/8 litra smetane, 1 žlica moke, sol, poper, ščepec paprike, ščepec čebule v prahu, 1 žlica sesekljane peter-
silja, 4 rezine toasta, 4 rezine svinjske pečenke, 2 žlici naribanega sira.

Segrejemo žar. Šampinjone narežemo na tanke rezine in jih dušimo 10 minut s čebulo in maslom. Smetano zmešamo z moko in gobe zgostimo. Solimo, popopravimo, začimimo s papriko. Toast popečemo, obložimo s pečenko in gobami ter potresemo s sirom. Za kratek čas postavimo pod žar.

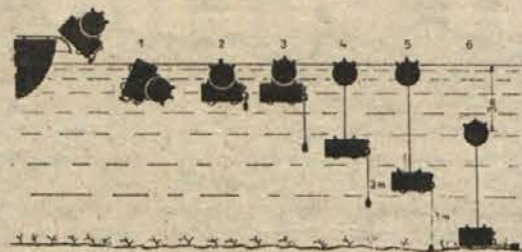
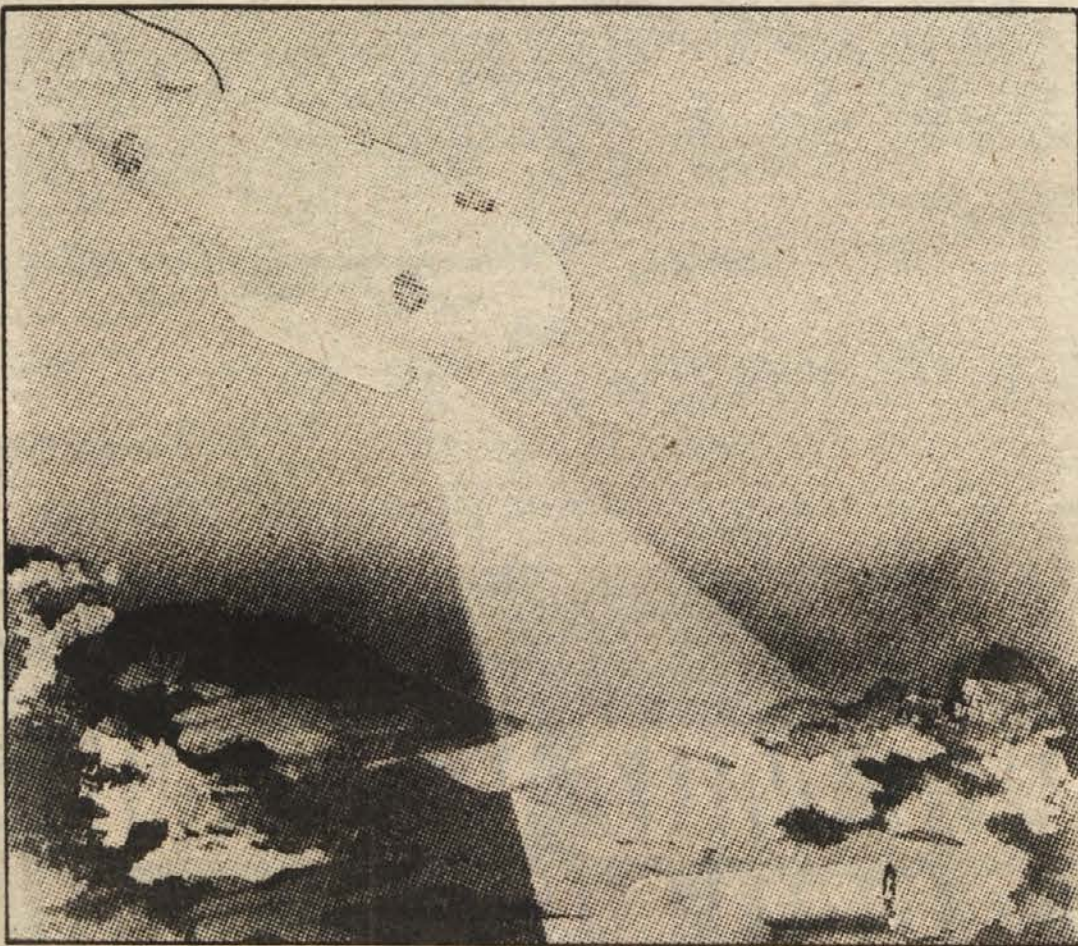

VOJAŠKI KOTIČEK

Z „RIBAMI“ ZOPER MINE

Za odkrivanje in uničevanje morskih min bo italijanska mornarica v prihodnje uporabljala posebne umetne „ribe“ MIN (Mine Identification and Neutralization), ki jih bo v kooperaciji izdelovalo več italijanskih podjetij.

„Riba“ za odkrivanje in uničevanje morskih min je podolgovata in ovalna. Dolga je 355 cm in debela 105 cm, težka pa 1300 kg. Njeno ohišje je aluminijasto, ima pa hidravlični motor, ki jo poganja s hitrostjo do 5 vozlov. V sprednjem delu je vgrajen sonar, s katerim „riba“ išče mine. Poleg tega ima še televizijsko kamero in močan žaromet za osvetljevanje cilja. Poleg glavnega sta še dva pomožna motorja, s pomočjo katerih je mogoče „ribo“ zadržati v ustrezni legi. Na spodnji strani je pritrjen eksplozivni naboj, ki je težak 120 kg, vsebuje pa 85 kg razstreliva.

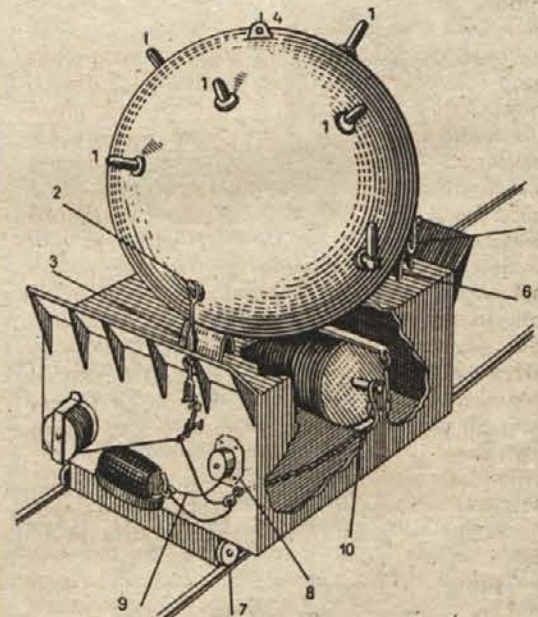

V zadnjem delu „ribe“ je navit 1000 metrov dolg kabel, po katerem lovec na mine pošilja (navadno iz miniaturne podmornice) „ribi“ vse potrebne ukaze oziroma sprejema televizijsko sliko o odkriti mini. Naj še omenimo, da se „riba“ lahko spusti do globine 150 metrov.

Kako „riba“ MIN išče mine? „Riba“ plava v skladu z navodili oziroma signali, ki jih daje

lovec na mine, in s sonarjem otipava morskno dno. Ko začuti mino oziroma predmet, ki je podoben mini, se prižge žaromet in osvetli predmet. Lovec na mine lahko na svojem televizijskem zaslonu vidi, za kakšen predmet gre, in temu ustrezno ukrepa.

„Riba“ uniči mino tako, da lovec na mine pripelje „ribo“ nad mino in jo zadrži v ustreznem položaju s pomočjo pomožnih motorjev. Nato prek posebne hidravlične naprave spusti z „ribe“ eksplozivni naboj do dva metra daleč od mine. Ko je to storjeno, se „riba“ umakne oziroma vrne. Eksplozivni naboj, ki ga je „riba“ položila ob mino, ima poseben akustičen sprejemnik, ki aktivira naboj v trenutku, ko lovec na mine na ustreznem razdalji povzroči eksplozijo majhne podmorske bombe. Na to eksplozijo namreč akustični

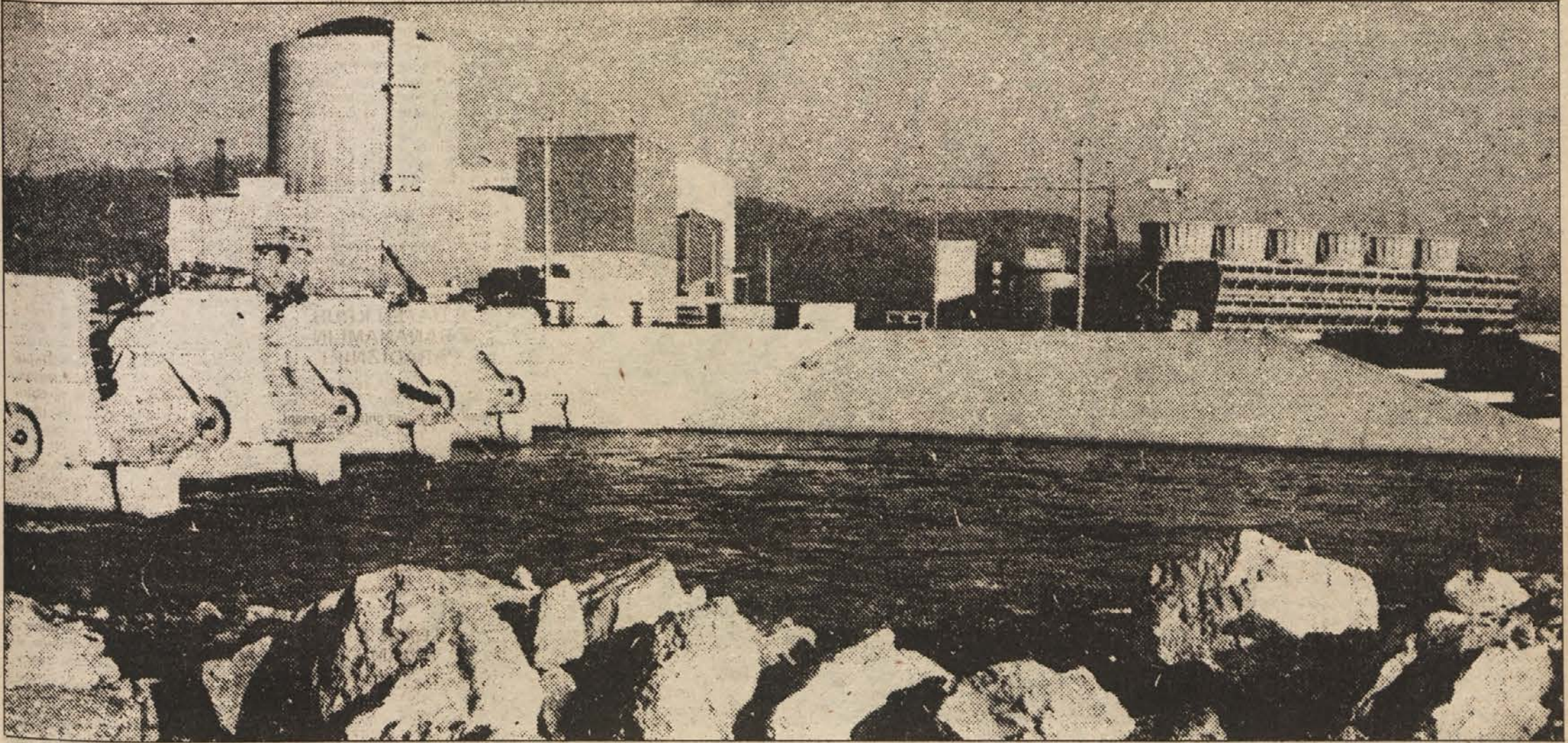

sprejemnik takoj reagira in sproži svoj naboj, ki je dovolj močan, da uniči tudi ob njem ležečo mino.

Opisani postopek pa ni najboljši, ker se lahko zgodi, da hkrati uporabljajo po več „rib“ in da v takem primeru eksplozija podmorske bombe predčasno aktivira naboje na drugih „ribah“ in jih seveda uniči. Taka eksplozija pa ne bi uničila samo „rib“, prav lahko bi poškodovala ali uničila lovec na mine, če bi bili v tistem trenutku blizu svojih „rib“. Da bi to preprečili, nameravajo v italijanski mornarici te naprave izpopolniti tako, da bo eksplozija podmorske bombe prek akustičnega sprejemnika aktivirala samo tisti eksplozivni naboj oziroma uničila le isto mino, ki jo lovec na mine namerava onesposobiti, ne pa tudi drugih, ki so še „v postopku“.

Tako, kot je opisano, bi „riba“ MIN uničevala mine, ki ležijo na morskem dnu. Kaj pa sidrane mine, ki so privezane in lebdiijo v ustrezni globini?

Postopek za uničevanje teh min je nekoliko drugačen. „Riba“ bi se taki mini oziroma vrvi, na katero je privezana, previdno približala in avtomatično oklenila vrvo s posebnimi eksplozivnimi čeljustmi. Ko bi se „riba“ oddaljila, bi čeljusti eksplodirale in pretrgale vrvo. Mina bi se takoj dvignila na površje, kjer bi jo lahko uničili na običajen način.

Niša prva jedrska elektrarna v Krškem prihaja z napovedanim začetkom obratovanja v središče zanimanja najširše javnosti. O njej razpravljajo tako znanstveniki kot popolni laiki. Govori se o številnih podrobnostih, žal, precej na pamet in nestrokovno, k čemur je veliko pripomoglo premalo objektivnega pisanja o našem jedrskem prvencu. Pogovor med investitorji, ki seveda menijo, da je JE Krško med najbolj domišljenimi jedrskimi elektrarnami na svetu, in znanstveniki, ki opozarjajo predvsem na zaščitne ukrepe in postavljujejo krško tehnologijo tja, kamor realno spada, je bil često razumljen črno-belo. Kot dvojni boj, ki so za jedrsko energijo, in drugih, ki so proti. Za tak spopad seveda ni šlo, dialog je samo prispeval k večji varnosti elektrarne.

2 MESECA ZAMUDE

Vprašanje, na katerega zdaj vsi čakajo odgovor je: kdaj bo jedrska elektrarna Krško začela obratovati? Nanj je težko odgovoriti, ker se načrtovani roki stalno spreminjajo. Po informaciji z dne 15. oktobra lani naj bi ta elektrarna z instalirano močjo 632 megavatov in proizvodno kapaciteto 4,5 milijarde kilovatnih ur letno začela obratovati 15. oktobra letos. Po isti informaciji pa bi reaktor moral biti napolnjen marca letos. Ta rok je bil, kot vemo, prekoračen, reaktor so napolnili šele v začetku maja. S tem se je celoten program premaknil za dva meseca. Iz julijskega poročila JE Krško skupnosti elektrogospodarskih organizacij Hrvatske se vidi, da je bila sinhronizacija elektrarne z mrežo predvidena za 1. julij letos, neka dela, ki ne vplivajo na pogon elektrarne, naj bi končali v času poskusnega dela. Slovenske inšpekcijske službe pa so zahtevale, da se ta dela opravi pred začetkom poskusnega dela, nakar je bil termin ponovno prestavljen. Zatem je bilo kot realno predvideno, da bo tako imenovana prva kritičnost reaktorja dosežena 20. julija. Komisija, ki naj bi ugotovila, ali so za prvo kritičnost izpolnjeni vsi pogoji, se do 8. avgusta še ni sestala.

V postopku spuščanja elektrarne v pogon sledi polnitvi reaktorja in samostojni kontrolirani jedrski reakciji sinhronizacija z električnim omrežjem in nato dejansko spuščanje v pogon. Posebna komisija daje strokovno mišljenje za vsako od teh štirih faz. Če so izpolnjeni vsi pogoji, ki jamčijo varnost elektrarne, da komisija komiteju za energetiko priporoči za soglasje posamezne faze. Odločitev o puščanju elektrarne v obratovanje da pristojni slovenski organ po dobljenem priporočilu hrvaške in slovenske komisije in soglasju hrvaškega komiteja za energetiko. Postopek torej še zdaleč ni preprost, roki se sicer lahko načrtujejo, končni datum spuščanja elektrarne v obratovanje pa določijo izpolnjeni pogoji za varnost obratovanja.

VSAKOMUR DOSTOPNO KONČNO POROČILO

Nekoliko se je zapletlo tudi, ker je komisija hrvaške SZDL za zaščito in varstvo človekovega okolja postavila ob koncu lanskega leta pogoje, da mora priti končno varnostno poročilo — FSAR (Finale safety analyse report) v javnost in v roke vsakogar, ki meni, da je lahko zaradi obratovanja jedrskega reaktorja ogrožen, šest mesecev pred začetkom obratovanja. To poročilo pa še ni dokončano, stalno se dograjuje, čeprav je že dano v oceno inštitutoma Rudjer Bošković in Jožef Stefan. Razprava o njem se ne more, ker je nedokončano, niti začeti.

Ko pa bodo izpolnjeni vsi pogoji, ne bo več čakanja. JE Krško je prevelik objekt, ekonomski razlogi ne dovolijo prevelikega čakanja, še

SVET SE JIH BOJI, VENDAR JIH GRADI

posebej ne, ko ne bo več ugovorov. Seveda pa ekonomika in električna suša ne moreta prisiliti strokovne komisije, da bi izdala soglasje za katerokoli fazo, če pogoji niso izpolnjeni. Ko gre za jedrsko varnost, čas in odlaganje ne pomenita veliko.

Zato podatek, da stane vsak dan zakasnitve JE Krško polnih 20 milijonov dinarjev, čeprav je zares osupljiv, ne more in ne sme izveneti kot argument prisile. Če se je že toliko zamujalo, za kar je nedvomno nekdo kriv, če je jedrska stala bistveno več, kot je kdo načrtoval, zaslužijo Krščani in ljudje ob Savi vsaj določeno varnost. Začetka obratovanja ne bi smeli pospešiti prav nobeni gospodarski razlagi, peuranjen začetek bi lahko povzročil proizvodnjo v oporečni elektrarni.

Taki primeri niso redki v državah tako imenovanega tretjega sveta, ki si ne morejo privoščiti ustavitve elektrarne, čeprav onesnažujejo okolje. Ena od takih elektrarn je v Tarapuru v Indiji, ki skrajno zastruplja okolje, vendar je ne ustavijo, ker bi se sicer ustavilo tudi gospodarstvo tistega območja. V časopisu Natur, iz katerega je gornji podatek, lahko zasledimo tudi trditve, da JE Krško nima tako imenovane referentne elektrarne. To preprosto pomeni, da v državi izvoznici (ZDA) še ni bila zgrajena in testirana slična jedrska elektrarna, kar je pogoj za prodajo licence. Jugoslovanskemu reaktorju z dvema parnima vodoma je bila referentna elektrarna v Braziliji, tej pa podobna elektrarna v Puerto Ricu. Dela na portoriški elektrarni so bila leta 1972 prekinjena, tako da je zdaj naša elektrarna „poskusni kunec“ za naročene reaktorje v Egiptu, Koreji in na Filipinih. In ko so nekateri strokovnjaki prav zaradi tega strožji pri ocenjevanju elektrarne, v sami elektrarni menijo, da ni referenčnost nobena mana, še posebej, ker so med graditvijo upoštevali niz izboljšav, ki jih je priporočil Westinghouse.

KAM Z GORIVOM?

Med očitki na račun varnosti JE Krško je največji tisti glede premajhnega skladišča za iztrošeno radioaktivno gorivo. Po podatkih, navedenih med razpravo, ki jo je o elektrarni priredila hrvaška komisija za zaščito človekovega okolja, je zmogljivost bazena obe elektrarni štiri tretjine polnjenja reaktorja. To pomeni, da je v tem skladišču prostora za eno celo praznjenje

reaktorja (ob nesreči četrte kategorije morajo reaktor izprazniti) in eno izmenno gorivo, ki sledi po letu dni obratovanja. Kot razlog za premajhno skladišče goriva v JE Krško navajajo, da je prvotni dogovor z Westinghousom določal, da je treba radioaktivno gorivo vrniti v ZDA. Za Carterjeve vladavine je bilo rečeno, da izrabljeno gorivo lahko ostane v Jugoslaviji. Sedenje skladišče da omogoča delo elektrarne do 1983, medtem pa bi pravočasno razširili bazene. Pravzaprav ne gre za razširitev bazena, ampak za vgraditev rešetk, ki bi omogočale gostejše pakiranje obsevanega goriva. Na tako rešitev gledajo nekateri znanstveniki dokaj skeptično.

Težava, ki nekatere še vedno muči, je reka Sava. Ko je bil govor o lokaciji današnje elektrarne, je bil eden od pogojev čiščenje odpadnih voda tovarne celuloze Djuro Salaj v Krškem. Za nemoteno delo jedrske elektrarne, ki ima pretočni sistem hlajenja, bi morala biti Sava druge in ne četrte kategorije, kot je sedaj. Ta skoraj 10 let stara zahteva še do danes ni izpolnjena. JE Krško je še jeseni trdila, da bodo tovarno papirja zaprli, če do začetka obratovanja ne bodo zgrajene čistilne naprave. Danes elektrarna pristaja na kompromis, zadovoljila se je s podpisom pogodbe, ki jamči, da bodo čistilne naprave zares zgrajene. Slovensko vodno gospodarstvo se je svoj čas obvezalo, da bo Sava do danes drugi kategoriji, gradnja čistilnih naprav je predvidela tudi hrvaška stran. Žal objuljeno ni izpolnjena in je kar verjetno, da bo tudi drugo nuklearko (pod Zagrebom) hladila voda četrte kategorije. Zaradi umazane Save bo morala elektrarna pogosto vključevati hladilne stolpe.

MORILSKEMU KLORU SO SE ODPOVEDALI

Predvideno je bilo, da bodo obraščanje in zamašitve hladilnega sistema elektrarne preprečevali z velikimi količinami klora (2,5 tone na dan). O tem podatku se dolgo ni nič govorilo. Šele ko je začela biti plat zvona hrvaška komisija za zaščito človekovega okolja, ki ji je bilo znano, kako velike količine klora, ki gre v morje, uničujejo vse živo pred JE Anglidos Res v Braziliji, so prepovedali uporabo klora in drugih biocidov v glavnem hladilnem sistemu. Kaj bi bilo, če se komisija ne bi oglašila?

Ker je JE Krško zgrajena na neregulirani reki, kar, mimogrede, ameriški zakon prepoveduje, je

sekcija za zaščito človekovega okolja pri hrvaški SZDL terjala tudi študijo, kakšen bo vpliv JE na poljedelsko zemljišče. To je nujno potrebno tudi zaradi tega, ker Zagreb načrtuje melioracije Črnc polja. Zemljišče bodo zalivali s savsko vodo, torej z vodo, ki bo radioaktivna. S tem pa je treba biti posebno previden, čeprav je res, da JE Krško med poplavami ne sme izpuščati v reko radioaktivnih odpadkov. Te bodo skladiščili v tankih za tekoče odpadke, katerih kapaciteta pa je za 200 dni.

VODA ZAENKRAT NE BO OGRŽENA

Mnoge skrbi tudi, kaj bo z zagrebškimi vodnimi zajetji, ko vendar slišijo, da jedrska elektrarna med obratovanjem stalno spušča v Savo tako imenovane produkte aktivacije in produkte korozije — radioaktivni odpad. To so mangan, kobalt, krom, nikel in nekaj cinka. Strokovnjaki trdijo, da sedanja vodna zajetja zaradi tega niso ogrožena. Po dosedanjih raziskavah se radionuklidi zaustavijo v začetnih slojih, ki vsebujejo vodo. Krom se je na primer med poskusom v naravi vezal za sediment, medtem ko ga pesek med laboratorijskim poskusom ni zadržal. Vse raziskave pa se tičejo sedanjih vodnih zajetij in ne dajejo nikakršnih zagotovil za morebitna zajetja bližje Savi, še posebej ne na njenem levem bregu.

Do prve kritičnosti mora biti nared tudi načrt za zaščito poškodovanih in za njihovo zdravljenje. Brez tega ne bo soglasja za verižno reakcijo. Po medrepubliškem dogovoru je prevzela aktivno zaščito SR Slovenija, pasivno pa SR Hrvatska. V primeru jedrske nesreče bo zdravstveno zaščito nudil Klinični center v Zagrebu. V Krškem je zgrajena in opremljena zasilna ambulanta, kar je bil eden od pogojev za soglasja za verižno reakcijo. V eni izmeni bo delalo v jedrski elektrarni 14 delavcev raznih specialnosti, med njimi trije operaterji s posebnimi pooblastili. Po nesreči v JE „Otok tri milje“ pa je elektrarna dolžna namestiti še dva človeka v eni izmeni, in sicer operaterja in tehnologa.

Že precej časa se govori, da bo naša elektrarna delala 6.000 ur na leto. Nekateri o tem dvomijo, saj reaktorji krškega tipa običajno delajo 34 do 54 odstotkov časa. JE Krško načrtuje v prvem letu 5.000 ur dela z vso močjo, v naslednjih letih pa celo 6.500 do 7.000 ur. Kaj bo prinesel takšen rekord?

TEMELJIT POUK Z DRAGIMI NAPAKAMI

Danes se že vsa, da so v Krškem precej grešili. Pravijo, da zato, ker je bilo premalo znanja. Tuje izkušnje bi lahko veliko boljše uporabili. Med drugim gre v Krškem za elektrarno majhne moči — premajhne za tako veliko investicijo — 21 milijard dinarjev. Za močnejšo elektrarno je bila mreža preslaba. Ker ni nihče dovolj gledal v prihodnost, je bila izbrana tudi slaba lokacija, na kateri ni več prostora za graditev drugega bloka elektrarne. Nova lokacija, nova infrastruktura bo drugo elektrarno, ki jo v Prevlaki načrtujeta Slovenija in Hrvaška, samo podražila. Na napakah smo se na žalost vendarle veliko naučili.

Da pa bi se izognili vsaj tistim, ki so se pred nami, pa bi bo treba v prihodnje ustanoviti posebno službo, ki bi se ukvarjala samo z jedrsko varnostjo. Ta služba bi spremljala jedrski program od izbire lokacije, projektiranja, graditve, proizvodnje opreme in materiala do spuščanja v obratovanje. Služba bi delala vzporedno z investitorjem. Ne bi ovirala njegovega dela, omogočila bi, da bi se delalo bolje in hitreje. Vse namreč kaže, da postajajo jedrske elektrarne nujno zlo današnjega sveta, ki se jih boji, vendar jih gradi.

„Kadar gredo v boj možje, vojska, ki jo je ustvarila država, odrasli možje, je to njihova dolžnost do domovine, dolžnost vsakega državljanina in rodoljuba. Kadar pa gredo v boj otroci dvanajstih, trinajstih in štirinajstih ali petnajstih let, vedoč, da bodo v njem padli, tedaj to ni več dolžnost do domovine, tedaj je to nadčloveški heroizem mladih ljudi, ki žrtvujejo sebe — čeprav v življenje niti stopili niso — da bi bili bodoči rodovi srečni.“

To je bil dejal tovariš Tito na II. kongresu AVNOJ leta 1943. Titova je tudi misel, da je prav vsakemu človeku potrebno, da ima kot otrok svoje otroštvo. In vendar jih je bilo samo v Sloveniji med okupacijo na stotine oropanih prav tega.

16. avgusta ob pol deveti uri so v vasi Manga pri Planini nad Sevnico na Doberškovi domačiji zborovali nekateri od preživelih tako imenovanih „ukradenih otrok“. Davek napredne kozjanske družine Doberškovih na oltar domovine je izreden. V knjigi Staneta Terčaka „Ukradeni otroci“ piše, da so se Doberškovi povezali z osvobodilnim gibanjem že leta 1941. Za svobodo je dala rodbina pet talcev, mater, dve teti je požrl krematorij v Auschwitzu. Inž. Ivan Doberšek, sedanji posavski kmetijski inšpektor, sicer pa tudi dolgoletni kmetijski pospeševalec in referent za kmetijstvo v Sevnici, je dal skozi s svojimi še štirimi brati kalvarijo otroških taborišč. Bil je torej tudi eden od ukradenih otrok. Tone Ferenc je v prispevkih za zgodovino delavskega gibanja pod naslovom „Politične in državljanske kategorije prebivalstva na Štajerskem pod nemško okupacijo“ ponatisnil nacistični seznam, zgledno, kot je bilo značilno za te dokumente, urejen po abecedi.

V knjigi Ukradeni otroci je verneje kot v kasnejši „Otroštvo v senci vojnih dni“ opisan žalostni dogodek slovesa od domačih. Tudi od matere.

„Dne 7. avgusta 1942 je bil lep sončen dan. Vsa naša družina je sušila otavo na travniku. Tja so prišli okupatorjevi hlapci in nas aretirali zaradi sodelovanja z OF. Najprej so nas odpeljali domov. Očetu so dovolili, da se preobleče. Praznično obleko je imel oče shranjeno v prvem nadstropju. Z njim so šli trije policisti. Ko so bili vsi v sobi, je skočil ven in jih v hipu zaklenil; pogal se je skozi okno v prvem nadstropju. Za njim so streljali in ga tudi ranili, toda vseeno je pobegnil na Bohor k partizanom. Mater, mene in brate so odpeljali na Planino, kjer nas je čakala marica. Tu sem se nemo pozdravil z vklenjenim starim očetom, babico in s stricem, najmlajšim bratom mojega očeta, pri katerem je bil poleti 1942. nekaj časa sedež Pokrajinskega komiteja KP za Štajersko,“ se spominja tega križvega pota Ivan Doberšek.

Od dedka, babice in strica so jih ločili v celjskem starem piskru. Mamo in otroke so odpeljali v okoliško šolo. Otroke so zverinsko

OTROCI BREZ OTROŠTVA

ločili od matere 9. avgusta 1942 okrog četrte ure zjutraj. Otroci so lahko z grozo še videli, da so jih stlačili celo v isti vlak: mater v prve vagon, otroke pa v rep transporta. Prvi postanek je bil v Frohnleitu blizu Gradca. „Kinder runter,“ je odsekalo nemško povelje. In lokomotiva je potegnila vagon proti Auschwitzu, odkoder ni bilo vrnitve. Lačne, utrujene in večinoma tudi boste otroke so nagnali peš v frohnleitsko otroško taborišče. Kako lahko starejši bratje, Ivan z 9. leti, Jože z 12. leti in Slavko z 8. leti, sredi vsega tega gorja nadomestijo mater kratkohladičnikoma Danilu in Dragu, si lahko mislimo.

Ukradene otroke nekateri primerjajo z janičarji. Kaj je hotel z njimi zloglasni Himmler, pišejo ohranjeni dokumenti. Ko naj bi z vso

demško pedantnostjo prečesali njihove rodovnike, naj bi njihova kri oplemenitila sveto arijsko kri. Usoda ukradenih otrok je doletela tudi Šarhove otroke. Nacisti so bili nad njimi zaukazali posebno skrb. Kljub temu za te male neuklonljive pohorske hajduke nobeno nemško ujetništvo ni bilo dovolj zastraženo. Pepček in Vanček sta izvedla izjemen podvig. Ušla sta iz frohnleitskega taborišča in se pridružila očetu partizanu, legendarnemu pohorskemu heroju Šarhu v boju na življenje in smrt.

Našemu zgodovinarju ostaja še dovolj dela, razjasniti mora, zakaj je bila usoda ukradenih otrok tako različna.

Ivana Doberška in brate je „vzgaljal“ z bikovko taboriščni vodja Schaffer. Od tod so romali v taborišče Saldenburg. Tokrat so jih razdvojili po starosti. Najprej so jim iztrgali najmlajšega Draga. Moral je v taborišče za majhne otroke. V Himmelberg sta prišla Slavko in Danilo. Ivana in Jožeta so z ostalimi starejšimi odpeljali v taborišče Kastl blizu Nuernberga. Ubogi otroci so leta 1943 izvedeli, da so mama in obe teti umrli v Auschwitzu, dedka, babico in tri strice pa so gestapovci ustrelili kot talce. Stanetu Terčaku, podobno kot pozneje radijski novinarki Alenki Kraigher — Gregorc, ki je pred dvema letoma posnela o tem radijsko šolo, je Ivan Doberšek povedal, kako je v otrocih iz dneva v dan naraščala mržnja do okupatorja.

Presunljivo je, kaj vse so počenjali otroci, da bi zopervali goloroki. Da bi se izognili delu, so se namerno poškodovani. Rezali so si podplate. Vse je prišlo prav, od stekla, žebeljev do starih britvic. Hauptman Seeburger je kajpak spregledal, da gre za sabotažo. Šepavčke je na apelu razvrstil v vrsto in jih pod bičem nagnal boste po kamniti cesti. A se še vedno niso dali. Ko so leteče trdnjave začele po samem središču rajha iztresati bombe, so otroci, četudi z grozo ob eksplozijah v očeh, vriskali od veselja, češ zdaj pada tudi po Švabih. V želji, da bi jih zavezniški letalci vendarle videli, so odpirali na stežaj zatemnjene oknice in prižigali luči. 22. aprila 1945, Ivan se spominja točne ure — ob 14., jih je osvobodila ameriška armada. Vsi Doberškovi bratje so se ponovno srečali v taborišču Kastel. Spet so se vozili v živinskih vagonih. Tokrat je z njimi vendarle bilo upanje, da se peljejo domov. Vmes je prišlo še zbirno taborišče v sicer slikovitem Passau ob Donavi. Kdo bi takrat maral zanj. 9. septembra 1945 so se vrnili na izropano domačijo na Mangi.

Novinar je malce začuden, ko dobi namesto pogovora v roke troje knjig in nekaj ciklostiranih listov. Nemirno obrača strani, češ kaj pa sedaj. Ko prebereš te knjige, stran za stranjo, ti postane jasno, zakaj inž. Ivan Doberšek ni želel kaj dosti govoriti in je stisnil v roke le knjige. Tedaj sem se spomnil, da jih je predal s čudnim prebliskom v očeh. Da, prehudo je, da bi spet šel skozi vse, četudi samo skoz spomine na oropano otroštvo. ALFRED ŽELEZNIK

RDEČI PREDSEDNIK ŠOTESKIH ŽAGARJEV

Ko se človek postara, je poln lepih in manj lepih spominov na vse, kar je doživel v življenju. Še posebno težko je pozabiti vse, kar se je zarezalo v občutljivo otroško srce. Tako se sam večkrat spominim, kako sem se s strahom bližal soteški žagi vsakič, ko sem opoldne nesel materi „južino“. Strah me je navdajal ob vsem tistem ropotu. Žagarji so se mi zdeli kot mlinarji, polni žagovine in bledih obrazov. Vse na žagi je bilo v gibanju. Delavci so delali večinoma po deset ur na dan, tam pa so bili dejansko enajst ur, saj so imeli od poldne do ene prosto. Počitek je šel seveda na njihov račun, čeprav so imeli delodajalci od tega korist, saj so si delavci v tem času nabrali novih moči.

Jedli so, kar jim je kdo prinesel od doma. V gradu onkraj Krke so se gostili z belim kruhom, mesom in jedmi, za katere soteški žagarji še slišali niso. Mislili so, da tako mora biti, dolgo so mirno prenašali svojo revščino. Veseli so bili, če so lahko pozdravili svojega ravnatelja ali grofa, ki se je peljal mimo v lepi kočiji. Takšno je bilo takrat tudi življenje Alojza Markona, ki jekasneje postal „rdeči predsednik“ teh žagarjev. Že takrat pa je premišljal, da mora nekaj storiti zase in za druge ljudi, saj se ni mogel sprijazniti z globokim prepadam med revnimi in bogatimi ljudmi. Na žagi v Šoteski se je zaposlil v začetku leta 1922 in je delal vse do 26. marca 1942, ko so ga aretirali Italijani. Delal je vse po vrsti: pri cirkularju, na

žagi, v skladišču. Takrat je žaga dajala zaslužek okrog 50 delavcem, med katerimi jso bile tudi ženske. Lastnik žage je bil v tistih časih Auersperg, vendar jo je imel v najemu J. Javornik iz Žalne.

Lojze Markon se spominja, da prva leta niso bili organizirani. Ljudje so bili srečni, da so sploh dobili delo. Ker pa so bili delovni pogoji na žagi izredno slabi in še slabše plače, so začeli premišljati o organizaciji, prek katere bi si vsaj malo izboljšali življenje. Svojo organizacijo so res ustanovili. Vodili so jo Ivan Pureber, Franc Zajc in še nekaj drugih. Odbor se je sestajal v soteškem župnišču. Ker pa ni imela nikakršnih uspehov, so jo razpustili.

Ko je prevzel žago v najem K. Jordan — vodilni so bili pri njem Vrtačnik in njegovi sinovi, so bili delavci še slabše plačani. Zato so žagarji Markonu naložili naj se gre v pisarno potegovat za višje plače. Odpravil se je k ravnatelju in mu razložil, da se delavci komaj še preživljajo, naj jim kaj primakne k zaslužku. Odgovoril mu je, da bi dobil več, če bi prosil le zase. Ker se je potegoval tudi za druge, je naletel na gluha ušesa.

Markonu so zlasti ostala v spomnu leta od 1932 pa do začetka druge svetovne vojne. To so bili za delavstvo v soteški dolini — žagarje, gozdne delavce in prevzemnike lesa — najtežji časi. V tem času je vodstvo žage spet prevzel K. Auersperg. Takrat so se delavci ponovno

organizirali, organizacijo pa so imenovali kar „Rdeča organizacija“. Poleg Markona so jo vodili še Franc Fifolt, Tone Zajc, Viktor Koncilja, Tone Vovk in še nekateri, pa tudi neki tovariš iz Ljubljane (Bertoncelj ali Breclj, točno se Alojz Markon ne spominja), ki jih je enkrat obiskal. Ko so mu potožili, da imajo zelo slabe plače, je šel zanje posredovat, in res so jim nekaj primaknili k plačilu. Sicer pa takrat kakršnekolj pritožbe niso rodile uspeha. Vedno znova so slišali, naj bodo zadovoljni, da imajo delo, da žage ne ustavijo.

Ker mnogi delavci z zaslužkom na žagi niso mogli vzdrževati svojih družin, so se zaposlili kot sekači v kočevskih gozdovih, žgali pa so tudi oglje in tesarili. Tako so zaslužili nekaj več, delali pa so še bolj trdo in jih tudi po 14 dni ni bilo iz gozdov.

Zaposleni na žagi so takrat delali dva „šihita“. Prvi je trajal od ene ponoči do dvanajste dopoldan, drugi pa od ene popoldne do polnoči. Da bi kaj več zaslužili, so bili delavci pripravljani delati več, vendar zaslužek ni bil bistveno boljši. Živeli so težko, še posebno tisti delavci, ki so imeli številne družine. Organizacija pa ni bila toliko močna, da bi jim pomagala. Preživljali so se največ s koruznimi žganci, ki so jim pravili „koruzni duš“. Kruh je sicer bil, pa niso imeli denarja, da bi ga kupili. Ko je prišel pek s košem kruha na žago, so mnogi le žalostno gledali za njim, ko je odhajal.

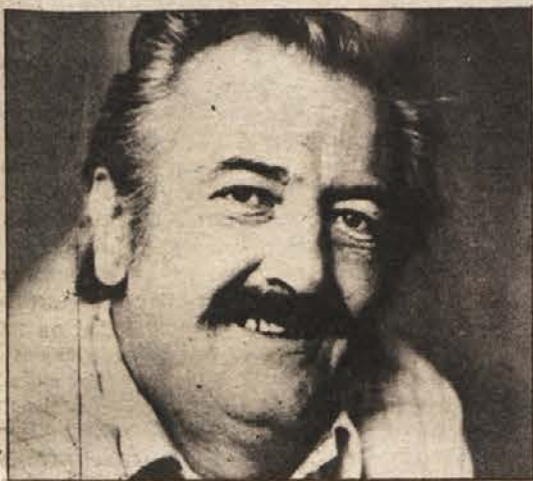
Alojz Markon pravi, da je v tistem času pred vojno od topliških tovarišev dobival časopis Ljudska pravica, kadar ga niso zaplenili. Prinašal je zanimive članke o delavskem razredu in so ga predvsem napredni delavci radi prebiral. Markon je imel zaradi tega tudi težave z žandarji, zagrozili so mu, da bo zaprt, če ne bo nehal brati Ljudske pravice in njenih idej širiti med drugimi delavci.

V tistih letih je obstajala v Podhosti tudi napredna organizacija Društvo kmečkih fantov in deklet, v katerem je deloval tudi Markon. Pravi, da v zadnjih letih pred vojno med delavci ni bilo enotnosti. Vendar pa so se napredno misleči redno sestajali, seveda v strogi ilegali po privatnih stanovanjih. Ko so okupatorji vdrli v Jugoslavijo, so „rdeči“ začeli aktivno delati za Osvobodilno fronto. Večinoma vsi žagarski in gozdni delavci so že vse od začetka sodelovali s partizani. Mnoge so zato že v letu 1942 postrelili ali internirali.

Vendar je bila „rdeča stranka“ za tiste čase luč, ki je vodila soteško delavstvo v nizmerno vero v zmago. Večina njenih članov je padla ali umrla po vojni. Mnogi se še spominjajo „rdečega predsednika“ Alojza Markona, ki se je vseskozi boril za boljši svet in je še danes — 78-leten živi v Apačah — ob spomnu na prehojeno pot prepričan, da je vredno in potrebno živeti ter ohraniti vse priborjeno. TONE VIRANI

NA ZALETU PRAZNA GUMA, NA KONCU VRHUNSKI CVICEK

Malo je deželic, kakor je Dolenjska, ki bi bile tako na gosto posejane z vinogradi, z ljubkimi zidanicami. Menda ima Dolenjska skupaj s Posavjem celo več vinogradov kot legendarni vinogradniški deželi Štajerska in Primorska. Vendar pa Dolenjska vina ne prinašajo toliko gospodarskih koristi, še manj pa so deležna slave, ki jo uživajo primorski merloti, pa štajerski laški rizlingi in druga vina. Vsaj take slave ne, ki bi bila ovenčana z medaljami z vinarskih sejmov. Cviček je bil in je še priljubljeno ljudsko vino, ki so ga spili povečini Dolenjci sami, zato pa niso rabili kdove kakšnih uradnih priznanj. Prav zato pa od cvička ni bilo takšne gospodarske koristi, kot bi lahko bila. Vzrok za to pa je bil prav v pomanjkanju teh medalj. Prav te namreč odpirajo vrata najbolj zahtevnih tržišč, k najbolj zahtevnim kupcem. In kaže, da se je na zadnjem, 27. mednarodnem vinogradniškem in vinarskem sejmu na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani zgodilo nekaj pomembnega. Izmed 16 slovenskih privatnih razstavljalcev je kar trojica Dolenjcev dobila priznanja. Mikličev in Martinčičev cviček ter modra frankinja Janeza in Mije Lorenci. Prav zakonca Lorenci pa gre pripisati precej zaslug za ta dolenjski „boom“ na ljubljanskem vinarskem sejmu. Vse pa se je začelo kot v pravljici.

Janez in Mija Lorenci sta se v začetku petdesetih let odločila, da bosta spoznala Slovenijo. In tako sta si eno poletje rezervirala za popotovanje po Dolenjski. Potovanja sta se lotila z mopedi, kar je bilo za takratno stanje cest precejšnja pustolovščina. Asfaltiranih cest ni bilo toliko, kot jih je danes, zato so bili tako imenovani „gumi defekti“ vsakdanji pojav. In prav prazna guma je botrovala temu, da sta se mlada koroška zakonca iz Vuzenice za dalj časa ustavila na Čatežu, kamor ju je v neko domačo gostilno povabil Karel Ilc. Potem pa se je začelo še pravo poletno neurje, zaradi katerega sta morala v gostilni pri gostoljubnih ljudeh tudi prespati. Že tedaj so ju vprašali, ali se ne bi

hotelá preseliti na Dolenjsko. Je že res, da ju je Dolenjska očarala, toda miniti je moralo celih devet let, da sta se zakonca Lorenci iz tesnega enosobnega stanovanja preselila v trosobno v Trebnje. In v tedanji čas, v začetek šestdesetih let šteje tudi njuno seznanjanje s cvičkom, z vinogradništvom. Janeza Lorencija, ki je bil zaposlen v trebanjski kmetijski zadrugi, in Mijo, ki je delala kot medicinska sestra v trebanjskem zdravstvenem domu, so začeli vabiti v zidance.

Tako sta spoznavala ožjo okolico Trebnjega, prijazna in gostoljubna ljudi. Potem sta prišla do tega, da sta tudi sama kupila majhen košček vinograda.

Ker nista prav nič vedela o vinogradništvu, ju je o osnovah poučeval Franc Jevnikar, nekaj pa Franc Režek in drugi. V začetku sta seveda imela samo šmarnico, potem pa sta se s pomočjo knjig, ki sta jih začela vleči skupaj, razjezila in posekala vso samorodnico. Tedaj se je začelo njuno vinogradništvo in vinarstvo, ki jima je prineslo toliko zadovoljstva in priznanj. In zdi se, da jima več zadovoljstva prinašajo spomini na prehojeno pot kot pa sedaj že utečena postranska dejavnost, za katero Lorenci pravi, da je gospodarsko že zanimiva. Zdaj se namreč pojavljajo druga vprašanja in tudi popolnejša razmišljanja. Ne samo o usodi cvička in modre frankinje, ki je njuna ljubezen, marveč o vinogradništvu nasploh, o njegovih gospodarskih vidikih.

NEOBREMENJENA S STOLETNIMI NAVADAMI

„Na Dolenjskem je opaziti, da se vinogradniki še premalo trudijo za takšno plemenitenje vina, ki bi naletelo na ugoden odmev pri potrošnikih. Prav tako so majhne tudi zmogljivosti, da bi bile primerne za nepretrgan in kvaliteten nastop na trgu. Krivda za to je v društvu vinogradnikov, še

večja pa v občinskih programih, ki vinogradništvu niso posvečali takšne pozornosti, kot bi jo morali. Dolenjsko – posavski okoliš je namreč večji kot štajerski ali primorski, pa imajo vinogradniki manjše ekonomske učinke. Na Dolenjskem je vinogradništvo vse preveč konjičkarsko, namenjeno domači porabi vina. Nekaj so na tem področju naredili samo v metliškem koncu, medtem ko je drugod stanje slabše,“ pravi Janez Lorenci.

In to pove podkrepljeno z dejstvi, s temeljitim teoretičnim znanjem, ki si ga je pridobil v zadnjih dvanajstih letih, kolikor se intenzivno ukvarja z vinogradništvom in kletarstvom. Kot sta mi povedala z ženo Mijo v trebanjskem zdravstvenem domu, kjer smo se pogovarjali, dokler nisva z Lorencijem sama odšla v zidnico, sama nista bila obremenjena s tradicijo. Vsega okoli vinogradništva in vinarstva se nista lotila obremenjena s stoletnimi navadami, ampak s temeljitim poglobljanjem v strokovno literaturo, z neprestanimi konzultacijami s strokovnjaki na ljubljanskem kmetijskem inštitutu, biotehniški fakulteti in drugje. Do danes se jima je zato nabralo za precejšnjo knjižnico strokovne literature, še več pa temeljitega znanja, ki sta ga rada posredovala naprej. Z vso pravico bi namreč lahko rekli, da je Lorencijeva osebna zasluga, da so se letošnjega vinarskega sejma v Ljubljani udeležili kar štirje Dolenjci, da so kar trije dobili priznanja. In prav to je najpomembnejše. Sam Lorenci namreč ne potrebuje več priznanj, saj se mu zdijo na neki način smešna. Vse vino, ali skoraj vse, kar ga pridelava, namreč proda prek vinoteke na Gospodarskem razstavišču, kjer njegova vina že dosegajo precejšnjo ceno, znana pa postajajo med kupci in tudi v ljubljanskem hotelu Bellvue, kjer jih imajo redno na zalogi.

VSAK GROZD ODRGA SAM

V čem je torej čar Lorencijevih vin?

Na leto pridelava okoli 3.000 steklenic najboljšega cvička in modre frankinje ter zanemarljivo število litrov belega burgundca in še nekaterih drugih sort. In tako majhna proizvodnja, v kateri večinoma del opravi sam, lahko ponudi kvalitete, ki jih industrijski način predelave ne more. Njegova vina so namreč zelo malo žveplana, v njih ni konzervansov drugih tipov. Tako naša zakonodaja dovoljuje, da je v litru vina lahko 30 do 40 miligramov žvepla. Njegovo vino, tudi belo ne, ne vsebuje več kot 10 miligramov. Hkrati pa je vino mikrobiološko očiščeno, torej so v njem zastali vsi procesi, ki bi lahko poškodovali njegovo kvaliteto. Pri njegovem načinu pridelovanja se namreč začne pazljivost že pri bratvi. Vsak grozd odrta sam ali njegova žena, in še nikoli se ni zgodilo, da bi brenoto natlačili do roba. S tlačenjem se začnejo nekateri procesi, ki jih potem z najboljšim kletarjenjem ni mogoče odpraviti. Prav tako pri njem drož ali mošt ne stoji predolgo. Še najpomembneje pa je, da je pot od točenja iz sode do steklenice zelo kratka in so možnosti za mikrobiološko okužbo zelo majhne. Lorenci ima poleg zidanice še majhen laboratorij, s katerim si pomaga pri spremljanju dozorevanja vina. Prav kletarjenje je namreč odločilni del vinarskega procesa, ki pogosto odloča o kvaliteti vina. Če so Dolenjci dobri vinogradniki, pa pogosto odpovedo pri kletarjenju. Vino ima namreč okoli 200 glavnih sestavin in okoli 2000 stranskih, ki morajo biti v taki medsebojni povezanosti oziroma harmoniji, da noben del posebej ne izstopa.

In treba je videti, s kakšno ljubeznijo Lorenci prijemata steklenice, s kakšnim spoštovanjem dviga kozarec, kako nalahno srkne iz njega. In treba je reči, da njegova vina tako spoštovanje po pravici zaslužijo. Sam pa kljub številnim nagradam, ki jih je začel dobivati že po petih letih vinogradništva, še ni zadovoljen. Tako mi pove, da njegova

modra frankinja, letnik 1980, ko je bila slaba letina, malo preveč zakislila. Kljub slabi letini pa si je na Kmetijskem inštitutu priborila drugo kvaliteto stopnjo, to je kakovostno vino s kontroliranim poreklom. In če je tako, zakaj se s svojim bogatim znanjem ne bi lotil frankinje tako, da bi postala nekega dne vrhunsko vino, do česar jo loči samo stopnička. Po mednarodnih lestvicah je modra frankinja lahko vrhunsko vino, saj sodi grozdje v drugi razred. In prav s frankinjo ima Lorenci neke posebne načrte.

CVIČEK OPEVAN IN POTVARJAN

Nekaj drugega je cviček, to toliko opevano vino, pa tudi najbolj potvarjeno, saj je tržno izredno zanimivo. Najbolj je privlačna njegova pitkost.

„Kadar vemo, da bomo malo dalj časa sedeli in da bomo tudi več popili, se vedno odločimo za cviček. To vino je namreč tako lahko in tako malo alkohola ima, da ga lahko več popijemo. Res pa je, da je to vino izredno občutljivo, da zaradi sestave, kakršno ima, ne more nikoli postati vrhunsko. Kraljevina in žametna črnina sta namreč tretjerazredni trti, prav tako pa ima cviček pogosto preveč kisline. To pa še ne pomeni, da ne bi mogli pri vinu doseči boljše kvalitete, da se ga ne bi dalo še več prodati na druga tržišča. Seveda pa bi morale za kaj takega primerne programe sestaviti občine, društvo vinogradnikov in še kdo,“ pravi kritično Lorenci.

Čeprav je dolenjsko vinogradništvo in vinarstvo nekoliko zaostalo, čemur je botrovala komodnost, zaradi katere so pridelovalci vin pogosto raje kupovali grozdje na jugu, kot pa spodbujali domače pridelovanje, pa kaže, da se nekaj vendarle premika. Marsikje je mogoče opaziti, da vinogradništvo ne more biti samo konjiček, saj terja zaradi zapletenih procesov veliko denarja. Zato bi lahko rekli, da se v trebanjski občini, kjer se nedvomno pozna vpliv Lorencija, pa tudi v okolici Šentjerneja, vinogradniki vse bolj zanimajo za sodobne kletarske postopke. Mnogi si namreč žele nabaviti sodobne filtrirne in polnilne naprave, s katerimi bi lahko trgu ponudili stekleničeno vino. Tako je Lorenci pripraviljen stopiti tudi v združevanje dela in sredstev.

DAJTE MI LORENCIJEVO FRANKINJO

Pa ne zaradi pričakovanja nekakšnih velikih denarnih koristi, ampak zato ker uživa, če lahko pomaga pri ustvarjanju dobrega vina, če pomaga na svet takemu vinarskemu izdelku, ki je vseč strokovnjakom in tudi kupcem, ki v ljubljanski vinoteki že rečejo: Dajte mi, prosim Lorencijev cviček ali modro frankinjo! In Lorenci si nič bolj kot tega ne želi, da bi v isto kategorijo z njim prišli tudi drugi dolenjski vinogradniki, na primer Miklič iz Trebnjega ali Martinčič iz Šentjerneja, ki ju je prav on pregovoril, da sta poslala vzorce na vinski sejem v Ljubljano.

In zdi se, da se zdaj začena nova pravljica o cvičku in dolenjskih vinih. Lorencijeva prizadevanja so padla na plodna tla že doma, kjer mu pomagata žena in sin, prav tako pa je za tak način pridelovanja vse več zanimanja tudi pri njegovih sosedi. In morda bo Dolenjska nekoč slovela tudi kot velika pridelovalka kakovostnih in vrhunskih vin. Škoda bi namreč bila, če bi bili številni in lepi vinogradi samo za okras. Čas je že, da začnejo tudi gospodarsko koristiti. Če se je Dolenjska tudi na ostalih področjih precej spremenila od časov, ko je Prežihov Voranc popotoval od Mokronoga do Pijane gore, potem je čas, da se spremeni tudi v vinarstvu in vinogradništvu. Tudi s pomočjo takih zagnancev, kot so Lorenciji, Korošci iz Trebnjega, ki so pokazali cvičku novo pot.

JOŽE SIMČIČ

V tej deželi živi in dela človek, ki si edini želi novomeške pomladi, a vsi okoli njega mu mečejo polena pod noge pri njegovih naporih. Je temu res tako?

Monolog Braneta Suhyja v zadnji številki priloge Dolenjskega lista je pravo kľofutanje dolenjske likovnosti, zmerjanje publike in ne vem, kako bi lahko izrazil njegovo obsodbo likovnega amaterizma. Naj mi bo dovoljeno, da v teh nekaj vrsticah iz Suhyjevega monologa napravim dialog. Pa naj komentiram lepo po vrsti!

Na prvi seji galerijskega sveta v preteklem letu se je rodila ideja, da bi bilo v Novem mestu potrebno organizirati večjo likovno manifestacijo, ki naj bi še bolj spodbudila likovno aktivnost na Dolenjskem. Nizale so se ideje, med njimi je bila večkrat ponovljena ideja o afirmaciji portreta, ki je v sedanjem času močno zanemarjen, ideja o bienalu risbe, kiparstvu, mali plastiki in med njimi tudi ideja o grafičnem bienalu. Vendar je bil že ob ideji jasno izražen dvom, da je ta prireditev taka, da bi dosegla svoj namen. Od tedaj pa do končne odločitve je bilo nekaj neformalnih sestankov, ki niso potekali po ustaljenih postopkih našega samoupravnega dogovarjanja. Tako ni bilo nikoli predloženo gradivo za sestanke, na katerih so sedeli ljudje, ki uradno niso zastopali nikogar. Naj dodam, da o akciji nista bili obveščena niti kulturna skupnost niti Zveza kulturnih organizacij, čeprav sta edini, ki bi lahko pooblaščenou razpravljali o predlogu:

Na to dejstvo je bil tov. Suhy nekajkrat opozorjen, vendar je obšel vsa opozorila in nadaljeval s svojo akcijo „na svojo roko“. Vrstile so se diskusije, v katerih Branko Suhy ni skoparil z žaljivkami in obsodbami. Danes lahko zapišem, da so bili ti razgovori vse prej kot kulturno dejanje. Na teh sestankih sem sodeloval kot predsednik likovne skupine Vladimir Lamut. Vsa stališča, ki sem jih zagovarjal, so bila stališča društva, saj smo o predlogu temeljito razpravljali na svojih sestankih. Naše stališče do predloga je bilo negativno. In kako naj bo pozitivno, ko smo dobro vedeli, da za tako prireditev v Novem mestu nimamo sredstev, saj bi le-ta stala skorajda sto starih milijonov, kar je približno toliko, kot ima na razpolago Zveza kulturnih organizacij v Novem mestu za enoletno delo. Sprejetje takega predloga pa bi pomenilo v tem primeru popolno ohranitev dela zveze, ali bolj nazorno: s svojim delom bi morali prenehati vsi zbori, vsa društva, gledališča, folklor, prireditve...

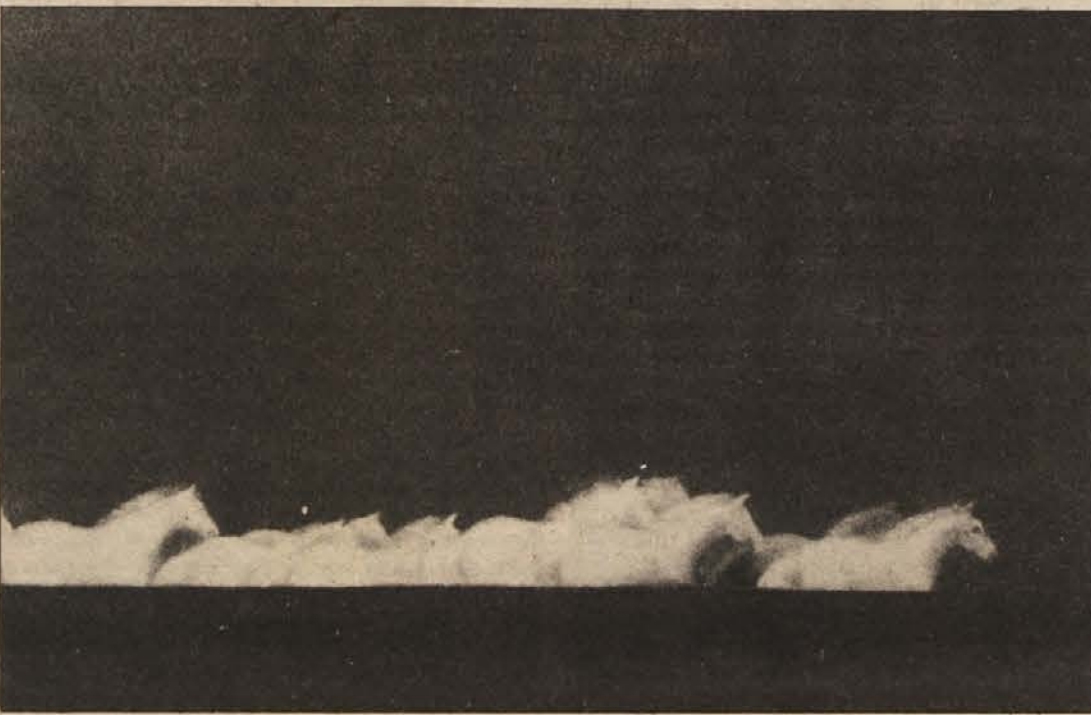
Tovariš Suhy še danes ne more razumeti, da je to previsoka cena za prireditev, ki nikakor ne more opravičiti teh sredstev. In kakšen bi bil rezultat take prireditve? Glede na to, da Novo mesto leži v središču trikotnika med Ljubljano, Zagrebom in Reko, kjer že delujejo podobne prireditve, o kaki originalnosti te ideje prav gotovo ne moremo govoriti. Dejstvo, da bi Dolenjska galerija s to prireditvijo pridobila malo nad deset grafik za tako visoko ceno, pa je pravi nesmisel. Za ilustracijo naj zapišem, da Dolenjski muzej razpolaga s tako skopimi sredstvi, da prav sedaj ne more odkupiti zbirke grafik našega rojaka V. Lamuta za bore štiri milijone starih dinarjev. Kje je tu logika? In epilog vsemu temu je bil, da je na edinem formalnem sestanku – galerijskem svetu – ta ideja pogorela. Mislim, da je bila posledica tega sklepa Suhyjev odstop iz članstva galerijskega sveta. Mar ni to bolna užaljenost, pretirana samozavest in še kaj? Zakaj Brane ni hotel razmišljati o podobni, cenejši in za Dolenjsko bolj originalni prireditvi, zakaj noče sodelovati pri akciji, ki naj bi vendarle združila vse kolonije in ekstempore na Dolenjskem v enotno prireditev? Brane pa je na vse take predloge odgovarjal: „Grafični bienale, ali nič!“ Se bo „novomeška pomlad“ vrnila na tak način?

Pred nedavnim sem izvršnemu odboru Združenja likovnih skupin Slovenije podal poročilo o obisku razstav na Dolenjskem. Ko sem povedal podatek, da je na nekaterih otvoritvah razstav celo do dvesto ljudi, da si razstave ogleda nekaj tisoč obiskovalcev, je nastalo v odboru pravo začudenje. Kdor vsaj kdaj pa kdaj prisostvuje otvoritvam razstav v galerijah Ljubljane, bo ravno tako lahko začuden, saj je obisk v Novem mestu vsaj nekajkrat večji kot v Ljubljani. Zakaj tako? Mar zato, ker Novomeščani in Dolenjci ne znajo ceniti likovne kulture, morda zato, ker razstavljamogobeline, ali zato, ker smo vsi skupaj le „rekreativci“ in likovno nevezgajena svojat?

O razstavi Grupe 69 naj povem le tole. Nadvse smo bili veseli tega likovnega dogodka v Novem mestu, še posebno mi likovni ustvarjalci – „rekreativci“, kot nas imenuje Suhy. Izredno smo mu bili hvaležni, da je pripeljal to skupino v Novo mesto, in upali, da se bo to še ponovilo. Kako Dolenjci cenimo ta dogodek, lepo dokazuje dejstvo, da je Dolenjski muzej na iniciativo tov. Suhyja s pomočjo delovnih organizacij odkupil nekaj razstavljenih del in s tem obogatil stalno zbirko. Je mar to pasivnost, je to zavračanje kvalitete? Prav gotovo na dolenjski likovni sceni ni vse najlepše in najboljšje, kot bi si vsi želeli. Veliko truda je bilo vloženega v minulih letih, da sta kvaliteta in raznolikost razstav pritegnili tak širok krog ljudi v galerijo. Veliko o tem bi lahko povedal arh. Jovo Grobovšek, ki je vrsto let vodil Dolenjsko galerijo, saj je premnogokrat ob kvalitetnih razstavah s težavo skrival sram ob pogledu na peščico obiskovalcev. Vendar je njegovo vztrajno in načrtno delo žele po dolgih letih rodilo sad, ki nam je danes prej v ponos kot pa v sramoto. Prav gotovo bi Novo mesto potrebovalo več razstavišč, kot jih ima, a sprijazniti se moramo z dejstvom, da so zato v

AKADEMIK IN „REKREATIVCI“ AKADEMIK IN „REKREATIVCI“

Dolenjski galeriji nujne razstave, ki se hitro doumeti, da v tej družbi ne poznamo dveh kultur: visoke, elitne in amaterske, primitivne – „rekreativne“, kot jo on imenuje. Nikakor noče doumeti, da kultura ni nikakršen privilegij nekaterih, „izbrancev“ v naši družbi, da bi si jo lahko lastili in jo krojili po svoji volji in jo delili drugim kot miloščino. Noče ali ne more razumeti, da delimo kulturo le na dobro in slabo,

svobode človeka v naši družbi ne more ali noče doumeti, da v tej družbi ne poznamo dveh kultur: visoke, elitne in amaterske, primitivne – „rekreativne“, kot jo on imenuje. Nikakor noče doumeti, da kultura ni nikakršen privilegij nekaterih, „izbrancev“ v naši družbi, da bi si jo lahko lastili in jo krojili po svoji volji in jo delili drugim kot miloščino. Noče ali ne more razumeti, da delimo kulturo le na dobro in slabo,

svobode človeka v naši družbi ne more ali noče doumeti, da v tej družbi ne poznamo dveh kultur: visoke, elitne in amaterske, primitivne – „rekreativne“, kot jo on imenuje. Nikakor noče doumeti, da kultura ni nikakršen privilegij nekaterih, „izbrancev“ v naši družbi, da bi si jo lahko lastili in jo krojili po svoji volji in jo delili drugim kot miloščino. Noče ali ne more razumeti, da delimo kulturo le na dobro in slabo,

po kvaliteti in ne po akademskih nazivih, da akademija ni nikakršno svetišče, ki bi posvečalo umetnike. To delo je prepuščeno le delu, ustvarjalnosti in času, ki ne priznava privilegijev, napuha in nadutosti. Naj si, kot on, tudi jaz pomagam s primerjavo v športu. Nekoč je bil tenis šport privilegirancev, danes je dostopen nam vsem in gospodje iz „elite“ se več ne nasmihajo navadnim smrtnikom s teniškiimi loparji v rokah. In še manj se bodo! Enako je v kulturi. Čas, ta pravičnik, ne bo spraševal, ali je bila slika naslikana ali kip sklesan dopoldan ali popoldan, profesionalno ali amatersko – ljubiteljsko; Odpihnil bo pleve, seme pa bo ostalo ne glede na oznako pred priimkom. Pleve pa so povsod. Tako v profesionalizmu kot v amaterizmu. Prav gotovo jih je v slednjem veliko več. Združenje likovnih skupin Slovenije si s pomočjo društva likovnih umetnikov in Akademije likovnih umetnosti načrtno in z veliko naporu prizadeva za odstranjevanje kiča, komercializma in bleferstva. To resda ni lahko, saj slikarstvo na žalost ni šport, ki ju Brane tako rad primerja, da bi se rezultat lahko izmeril s stoparico, ali stehal. V umetnosti ni tako natančnih instrumentov in jih verjetno nikoli tudi ne bo. Umetnost je na veke bila odsev časa in razmer, v katerih so dela nastala, in odsev sedanjega trenutka na Dolenjskem je prav to, ljubiteljsstvo; in ne samo na likovnem področju. Žalostno je, da smo mnogo let ustvarjalnost potiskali v stran in jo mačehovsko zanemarjali, da nismo posvečali dovolj pozornosti kadrom, ki so tako nujno potrebni naši dolenjski kulturi. Vedno smo imeli na tisoče izgovorov, češ da ni sredstev, da bomo že kako. Pa smo se krepko uštelili. Danes smo „bosii“ in prisiljeni take kadre „uvažati“. Rezultati take kadrovske politike pa so na vseh področjih skorajda porazni, saj prav gotovo od takih kadrov ne moremo pričakovati navdušene pripadnosti in take zagnanosti, kot je naši kulturi, še posebno v teh gospodarsko težkih časih, še kako potrebna. Brane Suhy je eden redkih srečnikov, ki je imel možnost študirati na likovni akademiji. Povsem logično je, da smo likovni ljubitelji od njega veliko pričakovali, še posebno pri izobraževalnem delu v naši večerni likovni šoli. Toda dobili nismo – ničesar! Vsa naša prigovarjanja in prošnje je z raznimi izgovori zavračal. Ali je bilo tako ravnanje upravičeno ali ne, naj presodi sam. Resnica pa je, da ni pokazal nikakršne želje niti pripravljenosti, da bi nam pomagal, ali z nami celo sodeloval. Kritike, v večini primerov neupravičene so kar deževale. To pa je bil tudi edini „prispevek“ Braneta Suhyja k našemu šestletnemu delu. Tako smo morali za drage denarje uvažati predavatelje iz Ljubljane (2000 dinarjev po osebi na dan). Da bi se čim ceneje dokopali do znanja, kar je Branetu dala akademija, smo v Novem mestu organizirali republiške izobraževalne kolonije, tri leta likovne šole s programom, ki ga je omogočila likovna akademija v Ljubljani in nešteto drugih oblik izobraževanja. S temi izobraževalnimi oblikami smo želeli pomagati, da bi se odpravila nekvaliteta in diletantstvo, ki nam ga Brane Suhy s takim veseljem očita. Naših uspehov ni malo, saj niso izostala republiška, zvezna in celo mednarodna priznanja, ki smo jih prejeli za kvaliteto. Verjetno Brane Suhy ne dvomi o sposobnosti in strokovnosti žirij, saj jih sam prav dobro pozna.

Ves ta trud pa Brane Suhy z lahkoto imenuje „rekreacija“. Resda so skorajda vsi člani našega društva zaposleni, saj si svoj kruh služijo v raznih delovnih organizacijah, zato pa njihov prosti čas ne mine brez knjige, hodijo na predavanja, svoje dopuste porabijo v celoti za slikarstvo in izobraževanje. Je morda to res samo „rekreacija“, podobna pretegovanju v ležalnikih? Ali „rekreacija“ zato, ker delo ni profesionalno, ker vse to počne nekdo brez akademskega naziva? Je potemtakem to tretjerazredna dejavnost in postane žalitev za dolenjski avditorij, kot piše Brane Suhy?

Suhy nas primitivno žali z „rekreativci“ zato, ker smo vsi redno zaposleni v raznih delovnih organizacijah, pozablja pa, da je tudi on v rednem delovnem razmerju na ALU v Ljubljani. To pa pove, da je tudi on „rekreativec“, če svoje delovne obveznosti opravlja tako, kot mu jih družba nalaga in tudi plača.

Nihče od nas se v vsej zgodovini društva ni imenoval ali, bolje rečeno, proglasil za „umetnika“. Vsake take poizkuse smo v kalu zatrli, saj se v veliki večini predobro zavedamo, da slikanje še ni umetnost, da je za to potrebno veliko več. Zavedamo pa se tudi, da za umetnost ni potreben le akademski naziv.

In koliko je pri teh naporih pomagal Brane Suhy, ki drzno trdi, da edino on dela na likovnem področju, vse okoli njega pa spi? Je morebiti to pomoč, da je na galerijskem svetu zahteval, da se amaterizmu zapahnejo vrata, da elitistično sortira likovno kulturo, da vse, kar ni akademsko, proglašaja za nekvalitetno, rekreativno in žaljivo za avditorij, da pozablja na enovitost kulture, da odklanja sleherno sodelovanje in iz „umetniškega“ piedestala zakrknjeno zavrača ljubiteljsko kulturo...?

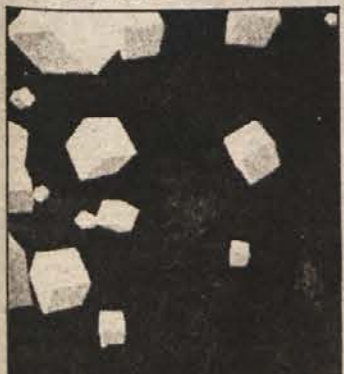
Prav gotovo bi bilo koristneje, da bi o problemih, ki sem jih nanizal, razmislil, jih pretehtal in se raje kot za nepremišljeno pisanje odločil za dejanja, ki bodo resnično peljala k novi „novomeški pomladi“. Na primeru tiste iz dvajsetih let bi se lahko naučil, da kreatorji kulturne pomladi niso poznali razlik med akademiki in „rekreativci“. Sam ji ne more pomagati do razcveta. Za razcvet je potrebno veliko več, kot zmore en sam!

TONI VOVKO

Obzorja

prebrali smo in nič več

Srečanje z mladim pesnikom je običajno polno prizanesljivosti in dobrohotnosti, saj bralec v prvi zbirki mladega ustvarjalca išče predvsem tiste plasti, v katerih je slutiti bodoči razvoj pesnika, nedorečenosti, nerodnosti, zaletavost in nasilje nad besedo, pa mu zlahka odpušča.

marko pavček

Z vsako pesmijo me je manj

Srečanje s pesnikom Markom Pavčkom, točneje z njegovo zbirko „Z vsako pesmijo me je manj“, ki je izšla pri Državni založbi, ne more biti takšno.

Njegova poezija je brez možnosti nadaljnega razvoja; kar je v nji nedorečenega, bo ostalo nedorečeno, kar v nji obeta, bo vedno samo obetalo, in kar bi se dalo popraviti, ne bo nikoli popravljeno. Kar je Marko Pavček napisal, je napisal – takšna je bila njegova osebna odločitev, ko je tragično končal svoje enaindvajsetletno življenje.

S to vednostjo ni več mogoče na Pavčkovo poezijo gledati kot na nekaj, kar bo dozorelo. Vsa, takšna, kakršna je, je razgrnjena pred braleca. „To so drobne pesmi. (Sami nasmeški.) Poljubčki. Kolibrji. (Vetrč, ki ga povzročajo) zamahi ptičjih kril. („Tako pravi v drobnem pesniškem zapisu avtor sam, kot da bi hotel zarisati igrivost pesnikovanja, ustvarjalno radost mladosti, ko je pesem srce, hrup, nasmeh, morje.

Toda poezija, ta čarobna stvar, ne more zakriti temačne podobe življenja, bajalica v „puščavi življenja“ ne najde, kar mlado srce išče. V drobnem pesniškem opusu se tako občutje ljubezni in radosti, sprevrže v počutje umiranja, hoje v neznanu, sestopanja, nakar se pesniško samozavedanje dvigne v tragično zavezanost ustvarjanju. „Z vsako pesmijo me je manj. (Spraskam se v pesem. Počasi. Kos za kosom... Pride čas, ko se postrgam vsega... Takrat bom najbolj popoln.“

MiM

o usodi sveta

Kdor danes kritično razmišlja o svetu, o številnih krizah, ki nas tako ali drugače prizadevajo, bo prav gotovo rad posegel po zadnjem delu Jeana Jacquesa – Schreiberja „Svetovni izziv.“ Delo, ki je v originalu izšlo lani oktobra, je bilo doslej prevedeno že v petnajst jezikov, presenetljivo hitro pa tudi v slovenščino pri ČGP Delo, tozd Globus v Zagrebu.

In bolj kot zdajšnja zapletena sedanost nas mika izvedeti, kaj bo s prihodnostjo, kaj bo prinesla velika grožnja miru, to je oboroževanje, kaj bo z vedno večjo lakoto, nezaposlenostjo, pomanjkanjem energije. Žal iz šole vemo, da je svet doživel dve tehnološki revoluciji, prvo z razvojem manufaktur, drugo z uvedbo tekočih trakov in avtomatizacije, tretja pa se nam obeta v obliki informatizacije, najbolj široke uporabe računalnikov, znamenitih mikroprocesorjev, ki bodo pripeljali svet iz prazgodovine v novo dobo, v dobo velikega upanja vsega človeštva.

Zahod, bogati krvoses številnih narodov, zavojevalec surovin in energetskih virov, celih celin, je dolga leta komodno živel prav zaradi izkoriščanja. Svoj največji vzpon je dosegel v zadnjih tridesetih letih, ko je s

Felicijan je v skupni kulturni komisiji Lisce le še član, tudi ni več urednik Mladega sveta in ne Odsevov, glasil mladih Sevnčanov. Posebno v Mladem svetu je rad objavljali pesmi, lepe spomine ima na srečanja literatov, nepozabno vzdušje je bilo na shodu mladih piscev iz kar 19 občin.

Običajno se poskuša s čim novim, hoče razgibati okolje, kjer dela. Samo da pritegne delavce, predvsem pa mlade. Tako mu gre zasluga za velik odziv na prireditvah „Pokaži, kaj znaš“; nastopali sopretežno delavci in njihovi otroci.

Felicijan zna biti zadovoljen tudi z malim. Tako niti ne toži zaradi večno suhe blagajne občinske ZKO. „Seveda še zdaleč ne moremo zadovoljiti vseh potreb. Ko sem začel, so v občini peli trije zbori, sedaj jih je sedem. Gledališka dejavnost je morda ponekod v manjši krizi, a se vendarle pojavljajo celo nove skupine. Razveseljiva je bila pobuda zabukovške Socialistične zveze. Ustanovili so kulturno društvo, zbor se je kljub mladosti že lepo uveljavil. Na podoben način skušajo začeti sedaj na Bučki. V Lisci bodo verjetno ustanovili klub literatov.“ pove nekaj tudi o novih načrtih. Z delitvijo denarja za prvo polletje je bil malokdo zadovoljen. Felicijan dodaja, da je še to, kar je bilo, velik napredek v primerjavi s prejšnjo revščino. „Upajmo, da bomo najprizadenejšim skupinam lahko jeseni še kaj pomagali.“

Njegovo delo ni ostalo skrivno. Zlati znak mladine, srebrni znak občinskih sindikatov kot priznanje za razvijanje kulturne v združenem delu, nedavno priznanje za mlade novinarje in še kaj kaže na njegovo raznovrstno delo, ki daje sadove. V glavnem za ljudi, sam je zadovoljen tudi z drobnimi radostmi.

A. ŽELEZNIK

raznovrstno delo, ki daje sadove

Teško je reči, kaj Alberta Felicijana, konfeksijskega tehnologa sevniške Lisce, sicer doma iz Šmarčne, bolj razveseli. Morda to, da se mu ob večerih posreči kakšna pesem? Ga je bolj radostilo zadovoljno občinstvo katere od številnih prireditev, ki jih je pripravil, ko je bil še predsednik skupne kulturne komisije v Lisci? Je dobre volje, če uspejo razdeliti pičle dinarje v občinski Zvezi kulturnih organizacij, katere predsednik je že poltretje leto?

Sam preprosto odvrne, da ne ve, kaj ga navdaja z zado-

voljstvom. Po krajšem razmisleku pristavi, da bi, če bi se mu ponudila priložnost, zopet z užitkom stopil na oder kot igralec. Že to jesen se utegne zgoditi, da bo postal režiser krajšega skeča, katerega bodo poskušali dodati boštanjskemu „Snubaču“ A. P. Čehova. Blizu so mu namreč sproščeni večeri. Boštanjčani pa (pri njih in pri Odru mladih v Sevnici je Felicijan začel) igrajo pod geslom: „Mi z vami brez vstopnine.“ Temu primerno se jim „dela pajčevina“ v blagajni, vendar kdo bi maral za to, če je občinstvo zadovoljno.

iz izložbe

V zadnjih dveh odstavkih knjige, ki jo je znani slovenski založniški delavec, sploh pa pisatelj in dramatik Miloš Mikeln naslovil s „Peklom 1941“, piše, da je to delo „dokumentarna reportaža“, ki skuša pokazati dogodke v letu, „ko je vrsta zaslužjenih evropskih ljudstev začela krvavo vstajo zoper nemške osvajalce, najbolj drzno in učinkovito pa narodi Jugoslavije“.

V knjigi resda ni tega podatka, zato lahko zgolj domnevamo, da je nastala kot razširitev Mikelovega prispevka za „Stoletje svetovnih vojn“, torej za delo, ki smo ga pred časom že predstavili kot izvirno slovensko seznanjanje z mračnimi podobami tega stoletja. Tej leksikonsko zastavljeni knjigi je pričujoča blizu tako po predmetu kot po načinu obravnavanja, le da je tokrat govor o enem samem letu zadnje vojne.

O enainštiridesetem Mikeln ne pozabi povedati domala nič važnega. V sedemnajstih poglavjih prikaže, kakšne so bile osvajalske težnje samozvanih gospodarjev Evrope, kako je v narodih širom po stari celini klila uporniška moč, beseda teče o raznovrstnih političnih spletkah pa bitkah, zmagah in porazih; znotraj „pekla 1941“ pa se je marsikaj odločilnega zgodilo tudi na balkanskem polotoku, kjer so jugoslovanski narodi krenili v drugo smer, kot jo je začrtala izdajalska vlada, pod vodstvom komunistov so se uprli, kmalu razkrinkali kraljeve četnike, prišlo je celo do znamenite užiške republike. ltd.

Konec enainštiridesetega je kajpak napovedoval nove, še hujše boje, vojaške in politične, ki so pregnetli svet do današnje podobe. A to že ni več predmet Mikelove knjige, ki, pisana

po številnih virih, premore precej nad dvesto slik, zemljevidov pa natančno časovno preglednico dogajanja 1941, stvarno in imensko kazalo.

Zanimanje za taka dela, kot je pričujoče, pri tukajšnjem bralstvu ne pojenja, zato je „Pekel 1941“ dobrodošla knjiga, komu vse bo prišla prav, ne kaže naštevati, predstavlja pa tudi svojevrsten prispevek k letošnjemu jubilejnemu obeleževanju vstaje izpred štirih desetletij.

D. R.

pretirano o moralistu

Ericha Kaestnerja, nemškega lirika in pisatelja, poznamo na Slovenskem v glavnem po spisih za mladino, za tovrstna njegova dela pa velja, da niso zgolj zabavna in neprikrito podučujoča, temveč premorejo polno kritičnih opazk na račun predvojnega časa; gre za ironično, mestoma že kar satirično razgaljanje družbenih in moralnih odklonov, tem nasproti pa stojijo modrosti, kakršne spravijo skupaj le mlada, nepokvarjena srca. Taka mladinska proza je kajpak privlačna tudi za odrasle, slednjim pa je Kaestner nemenil več pesniških zbirk (uvrščajo jih v območje literarne smeri „nova stvarnost“), dokaj kratke proze in nekaj romanov, med njimi „Fabiana“, ki je pol stoletja po izbirniku končno izšel tudi v slovenščini; za založbo Obzorja ga je prevedel Branko Avsenak.

To je pripoved o hrupnem velemestnem okolju in času, ko se je svet znašel sredi strašanske gospodarske krize. Temu pri-

merno se zapletajo politične razmere, posameznikom (tako tudi naslovnemu junaku, ki je označen kot „moralist“) pa grozi ne le moralni, ampak celo bivanjski propad. Dokajšnji udarci so potrebni, da se človek strezni, izhod iz brezsilnosti pa je lahko tudi beg v mladostne spomine.

Nič posebnega, takle motivni okvir za roman. Res ne, a Kaestner ga je obarval z nečim, kar bralecu daje misliti. Pisatelj se ne zadovolji z, denimo, stvarnim popisovanjem raznovrstnih dogajanj, razmere, znotraj katerih se tako ali drugače znajdeva človek, kaže na moč pretirano. Poltretje desetletje po izidu romana je Kaestner razložil, da je ravno s takim pretiravanjem hotel doseči, da bi s prikazom moralista, ki „svojemu času ne drži zrčala, temveč izkrivljeno zrcalno podobo“, opozoril svet, da ni

J. SIMČIČ

daleč od političnega, moralnega, sploh človeškega propada. Po takem povednem izročilu je „Fabian“ še dandanes živo svareča knjiga in jo kaže pozorno prebrati.

D. R.

šogun

Cankarjeva založba je poslala na tržišče zajeten roman „Šogun“, ki ga je napisal James Clavell. Kot založnica obljublja na zadnji strani zaščitnega ovitka, gre za knjigo, ki je zlepa ne boste mogli odložiti, tako da je silno napeta, pisatelj pa da je s svojim sijajnim talentom opisal svet tako popolno, da pri branju pozabimo, kdo in kje smo. Navsezadnje še pozabimo, da beremo roman, saj ga pričnemo doživljati.

In še več lepih obljub ponuja založba morebitnemu kupcu „Šoguna“. Pri tem zabrenka na vse strune, ki naj bi pomagale odpreti kupčev žep. „Šogun je ogromno, eksotično, s krvjo prepojeno slikarsko platno srednjeveške Japonske šestnajstega stoletja, polno vojskujočih se vladarjev, spreobrnjenih jezuitov, gejš, sepukujev, smrt prezirajočih samurajev in brodolomcev iz Evrope.“ James Clavell (škoda da o tem silovitem pisatelju tako malo vemo, založba pa se ni potrudila tega „enkrat-

nega“ avtorja predstaviti še kako drugače kot po imenu!) ni napisal le razburljive akcijske zgodbe (razvlečene, da le kaj), polne intrig in ljubezni na japonski način, temveč nam približa tudi divji, s smrtjo napolnjen zakonik samurajev...

Skratka, ni nobenih pomislekov več, čemu bi človek ne imel te dragocene knjige na svoji knjižni polici. Kaj pa če so tako obetajoči reklamni slavo-spevi potrebni zato, ker je „Šogun“ tiste vrste knjiga, za katero je treba globoko poseči v žep? 1.100 dinarjev stane.

VEZI MOCNEJŠE OD DALJAV

V vročih poletnih dneh se prek mejnih prehodov od Avstrije sem vijejo nepretrgane kolone vozil, polnih prepotenih, osvežitve in oddiha žejnih turistov. Med njimi o tudi taki, ki jih ne žene le želja po modrem morju in čistih rekah, po bujnih balkanskem zelenju, ampak jih žene tista nepotešljiva dušna želja, ki jih sili, da bi skoraj poleteli prek počasne kolone še tistih nekaj zadnjih kilometrov. Ko zavijejo na domače dvorišče, ko odvržejo mučne spomine na dolgo pot in se jim oči navajajo na nekdanje znane obrise, pa pričnejo žejno srkati najpopojnejšo pijačo na tem svetu — svoj dom.

Taki so tudi Štefaničevi, ena od tisočev slovenskih družin, ki si je poiskala kruh zunaj domovine in si s tem v tujini ustvarila dom in ime. Pa vendar jim je domača hišica v belokranjskem Podzemlju še vedno tako pri srcu, da bi le težko živeli brez nje. Med njihovim velikim domom v Stockholmu in malim domom v Podzemlju se razteza dva tisoč petsto kilometrov vročega asfalta, zadržati jih ne more.

Ko sem se nekajkrat peljal mimo njihovega doma v Podzemlju, sem že mislil, da jih letos ne bo. Okna in vrata so bila slepa, polkna zaprta — vsa hiša je spala in pričakovala. Potem se je sredi avgustovske vročine nenadoma prebudila, razprla polkna in sprejela vase luč in stare, znane glasove — Štefaniči so prišli v svoj dom. „To je naš pravi dom,“ zatrjujejo Jože in Jožica, medtem ko se jima vnučki Renata in Irena motata med nogami. Tudi oni sta razpoloženi in veselo čebljata po slovensko, čeprav sta bili rojeni na daljnem Švedskem.

Že več kot šestnajst let bo tega, kar so se podali v svet. Najprej oče Jože, leto dni za njim pa še žena Jožica in štirinajstletni sin Joško. Hči Anica, ki je imela takrat v domovini že svojega fanta, pa je ostala in se poročila. Oče Jože je čevljar in ker imajo ljudje tudi v tujini noge, je hitro dobil posel v svojem poklicu in se izpopolnil, tako da je kmalu postal priznan in iskan ortopedski čevljar. Tudi sina je uvajal v skrivnosti svoje obrti. Ko so se dodobra udomačili in se seznanili z vsemi predpisi, so odprli lastno obrt v tej stroki. Vsi trije so se zaposlili pri tem, pa še snaha Anica, ki si jo je medtem sin pripeljal iz domovine, je priskočila na pomoč pri računovodstvu. Posel kar dobro cvete in ob veliki, prostorni villi v mirni stockholmski četrti vnučki lahko čofotata v lastnem bazenu.

Vendarle vse blagostanje ne odtehta zvoka domače besede in pesmi, ne vonja travnikov ob bistri Kolpi. Vsako leto se vračajo v svoj pravi dom. Tu pa tam malo postoriijo in dogradijo, da bi bil pripravljen, če bi se nekega dne morda le odločili.

Štefaničeve pozna večina Slovencev na Švedskem, zlasti zaradi njihove zvestobe slovenski besedi in izročilu; zato ni čudno, da je bila prva narodna noša med Slovenci v Stockholmu belokranjska in da se nemalokrat na družabnih večerih in kulturnih prireditvah oglasi belokranjska pesem, ki jo zapojeta Jožica in sin Jože. Družina je že mnogo let steber društvenega življenja. Tam, kjer ljudje prihajajo in odhajajo, za vedno ali samo za nekaj let, so sveže dišeče belokranjske potice Štefaničeve mame trden in

neomajen dokaz da Slovenski dom v Stockholmu še živi.

Za slovenski živelj na Švedskem bi bil hud udarec, če bi se Štefaničevi odločili za vrnitev v domovino. Življenje v tej nordijski državi je vezi in razmerja tako zapletlo, da se jih le malo odloča za povratek. Tiho se pripravljajo na to, da bodo ostali še dolgo in temu primerno gojijo tudi jezik in kulturno življenje — tudi med najmlajšimi. V tej borbi, ki je tiha in nevidna, rezultate pa po daljših obdobjih opažajo le statistiki in etnologi, pa je vsaka zavedna slovenska družina nezavetna barikada. Kajti Slovenci na Švedskem so se, kljub nameravani vrnitvi ali ne, odločili ostati Slovenci. Zato čutijo tudi dolžnost, da po svojih najboljših močeh navezujejo prijateljske kulturne vezi z domovino in tudi med narodoma in domovinama, katerima tako rekoč pripadajo.

Štefaničevim pomeni eno takih močnih vezi tudi hišica v Podzemlju. Oče Jože je že delno upokojen in na pragu upokojitve, mati bo morala delati nekaj let več. Kaj bo po upokojitvi? Bosta ostala v tujini? Nežen pogled, ki objame domačijo in zelene valove brezovih gajev tja do Kolpe, pove vse. Če bo le mogoče, bosta tu preživela večino dni zasluženega počitka. Čakajo vinograd, njiva, sadovnjak. Tudi mladi ljubijo te kraje, vendar je njim tujina segla malo dlje pod kožo, kar je razumljivo. Verjetno bodo ostali na Švedskem še zelo dolgo, ali pa ... kdove! Pridno in zavzeto pomagajo pri obnovi doma, mali deklici pa čebljata po slovensko, da je kaj.

Stalna vez z domačimi kraji je Štefaničevim tudi Dolenjski list, čeprav se včasih kaj zatakne s pošto. Belokranjska stran pride najprej na vrsto, potem pa preberejo vse, od A do Ž. Mnogo zanimivih podrobnosti iz domačih krajev najdejo v njem, vendar Jože pogreša mesečna poročila o tem, kdo je v metliški občini umrl, se rodil ali se poročil. „Taka poročila so za nas, ki se le enkrat na leto vrnemo v domači kraj, zelo važna. Tako lahko tudi v mislih spremljamo podobo našega kraja in bolj z njim živimo.“ Mlajši Jože še doda: „Najbolj so nam všeč humorske Tonija Gašperiča. Še najbolj plastično prikazuje življenje doma in družbene in gospodarske probleme, s katerimi se ubadate. Ena taka, v šalo zavita misel, pove več kot cel kup analiz in poročil!“

TONE JAKŠE

NAŠI ZAKLADI

mozaik boja za svobodno življenje

Muzej NOB, ki je bil zgrajen pred leti, je za Novo mesto in širšo Dolenjsko brez dvoma velika pridobitev. Dobili smo prostore, ki omogočajo predstavitev najtežjih dni iz zgodovine slovenskega naroda, v katerih tokove so bili Dolenjci vseskozi celovito vključeni. Tako smo prišli do stalne muzejske zbirke, ki z dokumenti, originalnimi fotografijami, predmeti in drugim materialom predstavlja prikaz novejši zgodovine, delavskega gibanja, predvsem pa NOB. Kot prikaz dogajanja na našem območju je posebno za mlajše generacije, ki vojnih strahot niso doživeli, pomemben vir pomnjenja na čase, ko se je naš narod boril za nacionalno in socialno osvoboditev. Prav zato tudi zasluži predstavitev v tej rubriki, v kateri so se skozi leta zvrstili najraznovrstnejši zapisi.

Stalna muzejska zbirka v oddelku NOB je doživela oblikovno in estetsko zelo posrečeno, moderno in privlačno postavitev. Z njeno vsebino so bile večje težave. Mnenja, kaj naj bi prikazovala in kaj vsebovala, se razlikujejo, naj gre za časovni kot geografski razpon. Vsekakor je pomembno, da razstava ni vseslovenska, splošna, kar se pri takih in tudi drugačnih zbirkah rado dogaja. Za to je poleg pomanjkanja gradiva z nekega območja (pri nas gre za Dolenjsko oz. za območje, ki je med vojno predstavljalo novomeško okrožje) krivo navadno tudi pomanjkanje kadrov v muzejih, ki bi se spopadli z organizacijo tovrstnih pokrajinskih zbirk. Stalna razstava v oddelku NOB novomeškega muzeja seveda ima svoje hibe predvsem v tem, da manjka predstavitev „posebnih tem“, npr. partizanskega zdravstva, šolstva, dela pionirjev, mladine itd. Vse to bi moralo biti za popoln prikaz celovitega dogajanja vsaj nakazano, pa se jim je nekako izmuznilo iz rok. Delno zato, ker je gradivo o tem zelo skopo in še tisto, kar ga je, je včasih prav nerazumljivo težko dobiti. Kljub novi stavbi pa se srečujejo tudi s pomanjkanjem prostora, zaradi česar je tudi povsem izpuščen prikaz novejši, povojne zgodovine.

Pa pojdemo k predstavitvi zbirke, ki ji do končne podobe manjka še nekaj dela, čeprav je že bila odprta. Zbirka je poskus celovitega prikaza celotnega gibanja in dogajanja predvsem v nekdanjem novomeškem okrožju od začetkov porajanja naprednega delavskega gibanja do konca druge svetovne vojne. Sam prikaz se simbolično prične s kmečkimi upori kot začetkom boja zatiranega ljudstva za lepše in svobodnejše življenje. Začetki delavskega gibanja, ko je bil tudi v Novem mestu poskus ustanovitve socialdemokratske stranke, pa prva svetovna vojna so predstavljeni dokaj pomanjkljivo, saj je na voljo zelo malo gradiva. Veliko popolnejši je prikaz naprednega gibanja med obema vojnama, predvsem delo komunistične partije in organizacij, ki so bile pod njenim vplivom (Društvo kmečkih fantov in deklet, Sokol, itd.), viniška in kandijska republika. Kolikor starejše je

dogajanje ali obdobje, več so si pomagali z literaturo, in kolikor mlajše je, več je dosegljivih zanimivih fotografij, predmetov in dokumentov, ki so jih muzeju odstopili posamezniki.

V zbirki je original lista Boljševik, ki ga je v letih 1932–34 v Novem mestu razmnoževal okrožni komite KP. Zabeležena je velika stavka v Povhovi tovarni perila iz leta 1934 in razvoj ljudskofrontnega gibanja. Čeprav je bilo vodilo pokrajinski značaj zbirke, se vseskozi srečujemo s prikazom dogajanja tudi izven našega območja, ki je bilo širšega pomena za vso Slovenijo ali v primerih, ko ni ohranjenih gradiv s teh krajev (npr. Španska vojna, v kateri so se borili mnogi borci z Dolenjske, kasneje kočevski zbor, delo na osvobojenem belokranjskem ozemlju, itd.).

Z zanimivimi fotografijami je prikazano delo Društva kmečkih fantov in deklet in povečana aktivnost KP s prihodom Vinka Kristana in Vilme Bebler v Novo mesto. Nekaterim pomembnim partijskim delavcem so posvečene posebne vitrine za predstavitev njihovih del. Mnogo je tudi njihovih portretov, še posebno tam, kjer ni drugega gradiva, dokumentov.

Celovit prikaz druge svetovne vojne in naše revolucije je oblikovan v celote, ki simbolično ponazarjajo glavno dogajanje in prelomne trenutke tega časa. Začne se s svojevrstno predstavitvijo razpada jugoslovske vojske aprila 1941 z orožjem in bombardiranja Novega mesta, za kar obstajajo originalne fotografije. Ker dokumentov z Dolenjske za leto 1941 skorajda ni, so se zatekli k portretom organizatorjev vstaje, članov okrožnega komiteja in odborov OF. Dalje je predstavljen nastanek prvih dolenskih čet, prvi boji pa dejavnost kočevskih Nemcev, izseljevanja, Novo mesto v žici, ustrelitve prvih talcev, sodelovanje s hrvaškimi partizani, pa tudi razvoj ljudske oblasti, čeprav je dokumentov o tem zelo malo, volilnih zapisnikov pa sploh ni (ker novomeško okrožje praktično ni bilo skoraj nič osvobojeno, volitve v NO odbore niti niso bile možne). Razstavljeno so razmnoževalni stroji, s katerimi so v začetku širili tisk, pa smučki, ki jih je uporabljal neki kurir, da je pozimi hitreje prenesel pošto.

Na ogled je prikaz velike roške ofenzive in dejavnost vsega partizanskega Roga, belogardijska dejavnost, slikovno gradivo in mnogi predmeti iz italijanskih in nemških taborišč, razne fotografije iz življenja partizanov, kurirske poti, dejavnost žena, mladih itd. V posebni vitrini je zanimivo prikazana italijanska kapitulacija in na koncu tudi končni poraz nemške vojske. Še posebno privlačni pa so nekateri predmeti, ki so jih muzeju podarili posamezniki: npr. debla, kjer so obešali in streljali talce, bombe, ki so padle na Novo mesto, različno orožje, konjsko sedlo komandanta Staneta, torbica Franca Leskoška in še marsikaj drugega, kar si je vsekakor vredno ogledati.

Rešitev iz prejšnje številke

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
S	K	R	A	K	D	V	A		
A	V	A	L	A	R	E	M		
R	A	N	A	R	E	L	A		
K	R	T	E	R	V	I	N		
P	O	T	A	P	L	J	A	E	
O	M	A	H	A	A	K	A		
K	I	K	S	L	A	S	T		
A	R	O	T	A	S	O	P	A	S
S	E	L	B	O	N	A	P	A	R
A	R	P	E	T	A	N	R	A	Y
I	T	A	L	O	T	O	K	L	O

prgišče misli

Srečanje z umetnino je podobno ljubezenskemu srečanju.
C. M. GIULINI

Življenje je samo po sebi opoj.
J. VIDMAR

Najbolj zvoneče besede so tudi najbolj votle.
A. GIDE

d l	nem. plemo	napetje stanje	pri tok rena	d l	ocvirk vasja	ukana	diktat	napad
it. agen- cija				membra- na				
prečni drog				del telesa jes v hiodih				
gr. name- stnik				vek				
vrsta hotela zdrav. za malarjo				doba	fr. revolu- cionar			
d l	stroj za metje nasilje	izdelova- lec sodov zelnat stor		vrsta jedi pritek volge			vrsta alk- pijače	it. terme
sekre- tar			mor. žival					
tok		trava 2- košnje	oče		ivo ban- etiop. glavlar			
kraj na dol.		x		grotok				
del voza	org. spojina			ohrid	barva polti			
vodna žival	sinova žena				maked. kolo			

Trgovina z živimi zakladi

Illegalna trgovina z eksotičnimi in zaščitenimi živalmi presekana – Mnoga žival žalostno pogine

Iznajdljivim agentom se je pred kratkim posrečilo presekati še eno verigo nedovoljene trgovine, le da tokrat ne moremo pisati o heroinu, zlatu, diamantih ali ukradenih umetninah, saj so v ZDA strli verigo ilegalne trgovine z naravnimi „umetninami“. Nekaj mesecev je trajalo, da so zaključili obsežno akcijo, v kateri so odkrili glavne trgovce z eksotičnimi in zaščitenimi živalmi. Zdaj se organizacija za zaščito divjih živali ubada z vprašanjem, kam s prek 10.000 primerki zaplenjenih papir, kač, dvoživk in ostalih živih zakladov narave. Najverjetneje jih bodo razdelili živalskim vrtovom, nekatere najbolj ogrožene živali pa bodo prenesli nazaj v njihova naravna okolja.

Da je mnogo živali ogroženih, je že dolgo znano, pa vendar je veliko strokovnjakov presenetila zadnja akcija, saj si niso mogli predstavljati, da je trgovina z zaščitenimi živalmi dobila tak nezasiščen obseg. Nihče se morda ne bi tako razburjal, če bi ljubitelji redkih živali znali skrbeti zanje, a običajno je tako, da žival žalostno pogine, ker kupec ne ve, kaj z njo, kako jo hraniti, kakšne navade ima, pa tudi največkrat se je

Indijski piton, vreden 500 dolarjev na črnem trgu, doma izumira.

Živi za ponev

Okusni ribji križanec

Ribiči dobro vedo, da v rekah ni toliko rib, kolikor je lačnih ust na svetu, zato že dolgo poskušajo vzgojiti nove vrste rib, ki bi se jih dalo gojiti za hrano, medtem ko bi divje ribe služile športnim užitek. Sovjetskim ribiškim strokovnjakom je uspelo ustvariti povsem novo ribjo vrsto, namenjena pa je izključno za kuhinje.

Sovjetski znanstvenik Nikolaj Nikoljukin je prižal belugo, jesetra in kečigo ter tako dobil ribo, ki ji je dal ime bester. Novi stvor ima to željeno lastnost, da je zelo okusen za hrano, ne potuje in se hitro plodi. Po vseh teh lastnostih sodeč ima torej vse tisto, kar je potrebno za ribo, ki naj bi jo umetno gojili. Za nemeček se to, da bester zelo hitro raste in razmnožuje malo požre. Gre torej skoraj za živ ekonomsko račun.

Poskusne ribogojnice besterjev že delujejo. Lepe uspehe dosegajo ribogojnice na Azovskem in Kaspijskem jezeru, ne zaostajajo pa tudi ribogojnice na tekočih vodah v Ukrajini in Rusiji.

Črno sončnično seme – orožje v boju proti lakoti v nerazvitem svetu.

Vse več sončnic

Ko strokovnjaki za kmetijstvo iščejo vse tiste možnosti, ki se nudijo nerazvitemu svetu, da bi premagal starodavnega sovražnika človeštva – lakoto, odkrivajo, da zaslužijo pozornost tudi takšne rastline, ki so doslej stale bolj ob strani. Med njimi so bile posebne pozornosti deležne sončnice. O možnostih gojitve te rastline v nerazvitih državah so razpravljali na mednarodnem simpoziju, ki je bil v začetku tega meseca v Novem Sadu.

V zadnjih petih letih se je po svetu močno dvignilo zanimanje za gojenje sončnic. In to upravičeno, saj iz semen te rastline pridobivajo olja in proteine, ki po kvaliteti prekašajo podobne snovi iz drugih rastlin. Še posebno dobro je olje iz sončnic. Strokovnjaki pri njem cenijo predvsem njegovo veliko kemično obstojnost. Lahko stoji tudi leto dni, ne da bi se v njem pojavile kakšne kemične spremembe, je torej primerno za skladiščenje in za rezerve hrane.

Nič nenejadnega ni torej, če so lani po vsem svetu posejali s sončnicami za skoraj polovico več površin kot pred petimi leti. Lani so se sončnice zlatile na 12 milijonih hektarjih.

Pregled doma

Učinkovit pregled prsi

Pri raku je zgodnje odkritje bolezn med najpomembnejšimi činitelji za uspešno zdravljenje. To še posebno velja za raka na prsni. Že zdaj zdravniki navajajo ženske, naj si redno pretipljejo prsi in ob vsaki sumljivi zatrdlini odidejo na pregled. Domači pregled, ki ne vzame časa in prihrani ženski še druge neprijetnosti, bo z novim izumom newyorskimi strokovnjakov lažji in natančnejši.

Naprava za zgodnje odkritje raka na dojki je zasnovana na znanstveno preverjenem dejstvu, da ima rakasto tkivo skupaj z okolnim visjo temperaturo kot zdravo. Začetek rakaste tvorbe je tako mogoče odkriti še prej, kot je moč otrditi zatipati, kar pomeni takojšnje in zato uspešnejše zdravljenje.

Naprava je v obliki plošče, ki si jo ženska položi na prsi za četrto ure. Ker je površina plošče prevlečena s posebno snovjo, občutljivo za temperaturne spremembe, se razlike v telesni toploti prsi odčitata na plošči. Močne barvne spremembe so znamenje, da je treba v bolnišnico na pregled, kjer drage in mnogo bolj natančne naprave odkrijejo potuhnjeno bolezen.

Gigantsko zvezdno oko

Zgradili bodo največje teleskopsko zrcalo na svetu – Pogled v čase, ko so se zvezde še rojevale

Iz strahotnih daljav, s samega roba vesolja prihaja svetloba na Zemljo. Foton za foton je prepotoval v milijardah let strahotno dolgo pot do nas. Astronome neizmerno mika, da bi ujeli te glasnike neznanega prostora in časa, saj bi z njihovo pomočjo lahko pogledali v temo večnosti ter v čase, ko se je naše vesolje še rojevalo. Teoretično je stvar preprosta; potrebno je izdelati le dovolj veliko zrcalo za teleskop in človek bo lahko pogledal v največje globine vesolja.

Najmočnejše zrcalo, vgrajeno v teleskop, ihaajo danes na opazovalnici na Mount Palomarju. Ogledalo meri 5 metrov v premeru. Z njim je mogoče opazovati kvazarje, ki so oddaljeni tudi do 10 milijard svetlobnih let, in galaksije, ki so od Zemlje oddaljene do 5 milijard svetlobnih let.

S teleskopom, ki i imel zrcalo s premerom 7 metrov, bi astronomi lahko opazovali kvazarje, oddaljene do 18 milijard svetlobnih let, z desetmetrskim zrcalom pa bi človek pogledal še dlje v šamo prvobitno snov vesolja. S takšno napravo bi znanstveniki dejansko pogledali v davnino, v tisti čas, ko so se rojevale zvezde. Svetloba z obrobja vesolja je nekakšen fosil, v katerem so zabeleženi važni podatki o zgradbi in tudi o nastanku našega prostora. Ko bo dostopna znanstveni obdelavi, bodo astronomi z zanesljivostjo lahko pojasnili eno največjih skrivnosti: kdaj in kako je nastalo naše vesolje.

Prav takšno veličastno napravo nameravajo zgraditi v ZDA. Strokovnjaki dveh univerz pripravljajo načrte za teleskop, ki bo najmočnejši in največji na svetu. Zgrajen naj bi bil do leta 1986.

Danes se z največjim zrcalom ponaša sovjetski teleskop. Pred leti so ga postavili na opazovalnici na Kavkazu, toda izkazalo se je, da so optične lastnosti šestmetrskega zrcala slabše od načrtovanih. Krivda je predvsem v tem, da sovjetskim strokovnjakom ni uspelo povsem enakomerno nanesti osnovnih plasti zrcala.

Izdelava teleskopskih zrcal je tehnološko izjemno zahtevna. Steklena masa sedemmetrskega zrcala mora biti debela najmanj poldruhi meter, da lahko nosi lastno težo. Narediti takšno gigantsko steklo, ki bo ob vsej svoji masivnosti imelo tudi odlične optične lastnosti, pa je nedvomno vrhunski dosežek. Sodobna računalniška tehnologija in novi dosežki v optiki ter v proizvodnji keramike omogočajo izdelavo tako velikih teleskopskih zrcal.

Novo gigantsko teleskopsko zrcalo, ki ga načrtujejo ameriški strokovnjaki, bo delovalo v osnovi tako kot vsa zrcala v teleskopih. Ukrivljena površina zbira svetlobo in jo zbere v goriščno nekaj metrov pred površino zrcala. Na tej točki fotografska kamera posname dobje no sliko. V najmodernejših teleskopih uporabljajo tudi računalnike, ki dobljeno sliko ustrezno obdelajo. Še posebno pomembne so spektroskopske obdelave, s pomočjo katerih ugotavljajo kemično sestavo oddaljenih nebesnih teles.

Načrtovalci „teksaškega očesa“, kot so nadedi načrtovanemu telesko-

pu ljubkovalno ime, so se odločili, da bodo zrcalo naredili iz 10 cm debele snovi, ki bo po lastnostih najbolj podobna topljenemu kremenjaku. Običajno bi takšna masa razpadla, saj bi ne mogla zdržati svoje velike površine, a to bodo preprečili s tem, da bodo umetni kremenjak od spodaj podpirale gibljive opornice, nad katerimi bo ves čas „bdel“ računalnik ter pazil, da bo površina zrcala ves čas imela pravilno goriščno razdaljo.

Cena seveda ni majhna. Predvidoma bo največje teleskopsko zrcalo stalo 45 milijonov dolarjev, kar pa je še vedno veliko manj, kot bodo morali odšteti za vesoljski teleskop, katerega bo NASA poslala v tirnico okoli Zemlje čez štiri leta.

Kot bo računalnik igral odločno vlogo pri izdelavi umetne mase za

Na maketi je lepo razvidno, za kakšno gigantsko astronomsko napravo gre pri „teksaškem očesu“.

zrcalo in kasneje pri ohranjanju njegove pravilne oblike, bo nepogrešljiv tudi pri opazovanju. Astronome je dolgo mučilo, kako naj uravnava- jo tak kolos, kot bo novi teleskop, da bo vsaj za pol ure omogočal nepremično opazovanje super oddaljenih teles. Zaradi vrtenja Zemlje je to nemogoče doseči z navadnimi mehanizmi za počasno obračanje teleskopa. Svoje bo opravil računalnik, ki bo poskrbel za najbolj natančno obračanje teleskopa ter tako omogočil, da bo trideset minut uravnana na posamezno oddaljeno zvezdo.

Cez nekaj let se nam torej obetajo čudoviti posnetki doslej nevidnega vesolja. Kot bo vesoljski teleskop iz tirnice okoli Zemlje pošiljal doslej najbolj čiste in jasne slike zvezd, tako bo „teksaško oko“ z obliča našega planeta prinašalo znanstveno najbolj dragocene posnetke obrobja vesoljskega prostora. Oba skupaj bosta nedvomno obogatila sodobno astronomijo in še pospešila njen silovit razvoj.

Vsakič ko družba potlači ali izbrzi posameznika, sama sebi zada rano in svoje lastno življenje oropa neprecenljivih virov rasti.
Š. AUROBINDO

MARJAN BREGAR ILIR SE VRAČA

21

Vihar klincev se ni in ni hotel poleči. Uduril se je razšopiril na borišču. S pogledom gospodarja je drsel po občinstvu, spustil plašč s sebe – služabnik ob njem ga je ujel v naročje in odnesel – in se ustopil pred atleta.

In spoprijela sta se: mladi prvak, fant iz ljudstva, ter izvoljenec bogov, plemič, ves gotov v svojo večvrednost in zmago!

Kot je bilo pričakovati, je plemič prvi napadel.

Zamahnil je hitro in brezobzirno. Svoje prednosti je hotel uveljaviti v prvi minuti, izsiliti odločitev, še preden se nasprotnik prav znajde.

No, ni imel sreče. Mladi atlet je bil trši, kot je sodil Udurik, lahka in blesteča zmaga se je izmaknila in plemiču je grozilo, da se zaplete v dolgotrajen, izčrpujoč boj z mnogimi neljubimi presenečenji

Znoj je orosil Udurikovo čelo.

Nemir je zgrabil občinstvo. Navijači so povzdignili glasove. Ken se je prerinil v osredje. Slišal je sopenje tekmovalcev in videl strah v plemičevih očeh.

Naj jutrišnji gospodar Gradišča obleži v prahu, pred nogami brezimnega mladeniča iz ljudstva? Ne! Udurik je sprožil desnico. Zgrabil je za vrat nasprotnika, z vso močjo. Palec je

zaril globoko v vratno žilo. Nasprotnik je pomodrel, žila je nabrekli in krič je zastal v grlu!

„To ni dovoljeno!“ je planil Ken, a nihče v valujoči množici ga ni slišal.

In zlasti ga „ni slišal“ sodnik! Stal je ob atletih nem in negiben, dočel ni mladi tekmovalca ploskoma padel na tla.

Ne le fizično delo na trasi

Zadnja izmena brigad v Žužemberku — Ko brigadirji odlože krampe in lopate, delajo v krožkih

Na zvezni mladinski delovni akciji „Suha krajina 81“ je letos v prvih dveh izmenah sodelovalo že 10 brigad, zdajšnja zadnja izmena pa šteje 7 brigad, od teh je ena pionirska. Brigadirji so nastanjeni v Žužemberku, od tam pa jih z avtobusi vozijo na delovišča. Kaj se dogaja v brigadah, kako živijo mladi po končanem delu, je povedala Mojca Galeša, študentka farmacije,

„Ljudje se zavedajo, da so brigadirji prišli na pomoč. Sodelovanje s krajani je zelo dobro, najboljše je morda na Muljavi, kjer so domačini našim brigadirjem prirejali celo veselice. Brigadirji, ki so se že udeležili različnih mladinskih delovnih akcij, pa pravijo, da tako dobrega stika s krajani niso imeli še nikjer.“

Fizično delo je za brigadirje le del vsakdanjika. Kako preživljajo mladi preostali dneva?

„Interesne dejavnosti so zelo razvite. V naselju dela 7 komisij z interesne dejavnosti. Imamo organiziran tečaj za cestno prometne predpise, prvo pomoč, tečaj slovenskega jezika, aero tečaj, bavijo se z radioamaterstvom in fotografijo. Brigadirji so organizirali še tečaj borilnih veščin. Poleg tega je razvito športno življenje. Domala vsak dan so tekme med brigadami ali pa z domačini. Poleg tega imamo politično šolo, ki jo je organiziralo medobčinsko študijsko središče v Novem mestu, in moram poudariti, da je zanjo veliko zanimanja.“

Verjetno po vsem tem fizičnem in študijskem delu tudi zabave ne manjka? V kakšni obliki je organizirana zabava?

„Vsak večer ob 19. uri imamo zbor in spuščanje zastave, nato pa ob 20. uri brigadirski večer ali ogled filma, včasih ples ali disco večer. Mislim, da je za zabavo dobro poskrbljeno.“

Vaši vrstniki so počitnice preživljali na morju, vi pa ste brigadirka že tri mesece. Se vam ne toži po običajnem življenju?

„Resda je brigadirsko življenje včasih naporno in da traja že tretji mesec, ampak mi ni žal. Rada sem tu in z veseljem delam, kot tudi vsi ostali.“

R. B.

Mojca Galeša: „Bratstvo in enotnost lahko v našem naselju le pohvalim. Vsi smo kot eden.“

namestnica komandanta za interesne dejavnosti.

„Trenutno imamo v naselju brigado iz Čapljine, dve sta iz Kopra, od teh je ena pionirska, brigadirji so iz Svetozareva ter Krive Palanke. Pred dnevi so nenadejano prišli še 4 Maltežani. Študirajo v Jugoslaviji in želijo sodelovati v mladinski akciji. Tudi v prejšnjih dveh izmenah smo imeli mlade iz najrazličnejših krajev države, pa tudi brigado otrok zdomceve. Niti jezik niti navade in ne druge okoliščine med mladimi ne delajo pregraj. Zelo smo bili pozorni na brigado s Kosova, ki je delala v prejšnji izmeni, pa se lahko o njej le pohvalno izrazim. Prav zares so se izkazali, bratstvo in enotnost sta pri nas na zelo lepi ravni. Zaradi tega ni bilo nikakršnih neveselosti.“

Kakšno je sodelovanje s krajani?

Prispevek k boljši preskrbi

Vrtnarija bo na novi lokaciji pridelovala tudi zelenjavo za potrebe mesta, sicer pa bo na voljo velika izbira cvetja in drvin — Oktobra iz Ločne k Težki vodi

Vrtnarijo ob Cesti herojev so že vkleščili v gradbišče, tako da ima vsak dan manj možnosti za poslovanje. Nujna preselitev na novo lokacijo ob Težki vodi bo za letošnji občinski praznik.

Gradnja nove vrtnarije je ta čas v 3. gradbeni fazi. Letos so začeli graditi nove objekte. Med gradnjo so malce spremenili načrt, da so zlasti upravni prostori kar najbolj izkoriščeni. Če verjamemo ali ne, so med gradnjo, v nasprotju z drugimi investitorji, prihranili okrog 60.000 dinarjev.

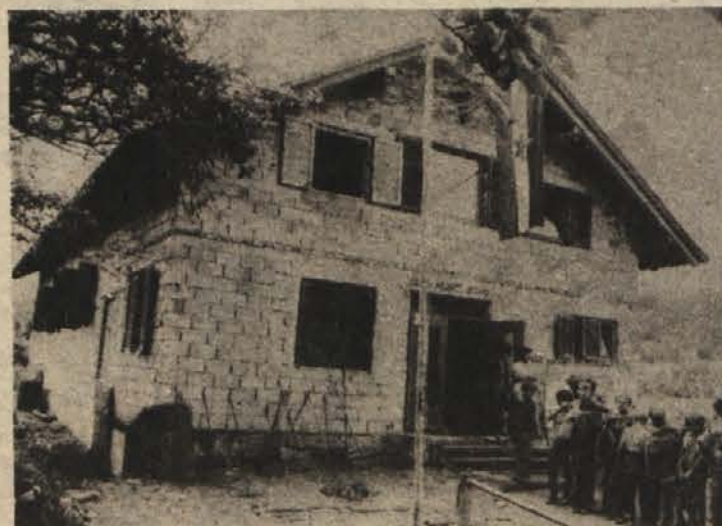
Pod novo streho bo imela vrtnarija veliko boljše delovne pogoje. Imeli bodo dva nova rastlinjaka, plastinjak s kupolo in štirikrat več zemlje za proizvodni del. Tako bodo ob Težki vodi vzgajali lončnice, okrasno grmičje, drevnine, predvidena pa je tudi pridelava kapusnic (zelje, ohrovt, solata) in drugega sočivja, s čimer bodo precej izboljšali oskrbo mesta. Ob

večji ponudbi si občani lahko nadejajo tudi konkurenčni cen.

Z združitvijo Vrtnarije z enoto Hortikulture GG Novo mesto so letos nastali pogoji za prevzem najzahtevnejših del za ureditev okolja v mestu in drugod. Tudi sicer je poslovanje 34-članskega kolektiva v redu. V letošnjem prvem polletju so

od planiranega letnega prihodka 16,5 milijona dinarjev ustvarili že 77 odstotkov. Glede na zdajšnje težke pogoje dela je to razveseljav rezultat in priča, da prav vsak zaposleni ve za svojo dolžnost. Doseči tak finančni rezultat v vrtnarski dejavnosti ni lahko. Izstavljeni računi namreč ne segajo v tisočake kot drugod, ampak nosijo „na kupček“ po 50 in tudi manj dinarjev.

R. B.

DELO MLADINCEV — Mladinski dom v Rumanji vasi ni še povsem končan, saj mu manjkata oprema in zunanja fasada, a je že poln življenja. V teh dneh so v domu prebivali pionirji delovne akcije Rumanja vas 81, ki so uredili okolico doma ter igrišče. (Foto: I. Pavlin)

NA DVORU BO VESELO

Mladinska organizacija z Dvora pri Žužemberku je pripravila veliko vrtno veselico, ki bo v soboto, 22. avgusta. Za zabavo bo poskrbel narodnozabavni ansambel Veseli Zavesaji, program bo povezoval napovedavalec RTV Ljubljana Tilen Skubic, za lačne pa bodo na razpolago specialitete na žaru in odlične ameriške postave.

KOPRČANI V SUHI KRAJINI — Pionirska delovna brigada „Alma Vivoda“ iz Kopra zasipava jasko za vodovod v Budganji vasi in sodeluje na zvezni mladinski akciji „Suha krajina 81“. Pionirji delajo na trasi le po 4 ure in trdijo, da to zanje sploh ni naporno. (Foto: R. Bačer)

Težave z zadnjimi počivališči

Pomanjkanje sredstev skoraj povsem ustavilo pripravo in gradnjo novega osrednjega novomeškega pokopališča na Marofu — Obe sedanji že povsem brez prostora

Da Novo mesto čimprej potrebuje novo pokopališče, verjetno ni potrebno posebej poudarjati. Obe sedanji — šmihelsko in ločensko — sta povsem utesnjeni in brez potrebnega prostora za nove grobove. Poleg tega leži ločensko tako rekoč sredi novo nastajajoče stanovanjske soseske, katere izgradnja je bila vsaj sprva pogojena s prestavitvijo pokopališča.

Zaradi tega je izgradnja novega osrednjega novomeškega pokopališča na Marofu, ki naj bi zadostovalo za prihodnjih 70 let, dobila mesto v srednjeročnih občinskih planih do 1985, za letos pa je bila opredeljena kot ena prednostnih nalog.

Vsebuje jo seveda tudi plan novomeške komunalne skupnosti. Začrtani roki izgradnje se vse bolj odmikajo in letos slabo kaže z gradnjo novega pokopališča.

Lani je bila za pokopališče že izdelana tehnična dokumentacija, odkupljenih pa je bilo tudi nekaj zemljišč na Marofu. Letos bi morali z delom nadaljevati, a se je zataknilo. Potrebne projekte sicer izdelujejo naprej, vendar le tiste, ki niso vezani na

velika finančna sredstva. Teh namreč ni. Zaradi tega se je ustavil nadaljnji odkup zemljišč za potrebe novega pokopališča.

Da se lahko zaradi pomanjkanja sredstev priprava in gradnja novega pokopališča zatakne, je bilo opozorjeno že ob sprejemanju plana občinske komunalne skupnosti za letos. V ta namen je bilo v letu 1981 predvidenih 21,8 milijona dinarjev, katerih levji delež predstavljajo sredstva iz 1,4-odstotnega prispevka iz čistega dohodka za vzajemno programiranje od podpisnikov samoupravnega sporazuma o temeljnih planih komunalne skupnosti ter krediti. Do sedaj, ko smo že krepko v drugi polovici

leta, delovne organizacije niso združile niti dinarja sicer dogovorjenega prispevka in tako tudi s krediti, ki so jih nameravali pridobiti na ta sredstva, ne bo nič. Gradnja pokopališča je zaradi tega skoraj povsem zastala.

Najbolj zaskrbljujoče pa je, da zaenkrat ni možnosti, da bi potrebna sredstva kakorkoli dobili. Z gradnjo naj bi pohiteli prihodnje leto, če se bo ob zaključnem računu za letos pokazal kak presežek sredstev v komunalni skupnosti. To pomeni kasnejše gradnje pokopališča za polno leto. Pa še gotovo ni, ali sredstva bodo!

Z. L.—D.

Dvajset tisoč ur za dom

Graditev mladinskega doma v Rumanji vasi se bliža koncu — Mladinci so skupaj z vaščani sami gradili — Manjka še notranja oprema

Mladinci Rumanje vasi so složni in delavni. Pred šestimi leti so se lotili zahtevne gradnje mladinskega doma, ki že čaka na slovesno otvoritev.

V domu, ki meri 18 x 10 metrov, so večnamenska dvorana z odrom, klubska soba, prostor za radioamaterije, sanitarije, kuhinja in dve kleti. Vsi prostori so dokončani in jim manjka le oprema. Vrednost do sedaj opravljenih del je ocenjena na več kot 5 milijonov din. Večino del so mladinci opravili sami in so delali v domu nad dvajset tisoč ur. Nekaj delovnih tednov pa so opravili tudi v delovni organizaciji Novoles v Straži.

Med 36 rumanjskimi mladinci je za izgradnjo doma zagotovilo najzaslužnejši Marjan Nose, 25-letni avtoklepar Gorjanec, ki je bil ob začetku gradnje štiri leta predsednik mladincev. „Začeli smo s staro opeko Sitarjeve hiše iz Dolenjskih

Toplic. Vsako prsto popoldne smo se zbrali tukaj, delali in kovali načrte za naprej. Dom bo na voljo vsem krajanom, ki bodo znali njegove prostore koristno uporabiti“, je povedal.

Prostore v novem domu že redno uporabljajo za športne aktivnosti, proslave in prireditve, seveda pa bodo prostori prav oživil še le, ko bodo opremljeni, za to pa bo potrebno pridobiti še najmanj pol milijona dinarjev.

J. P.

AKCIJE PRIVLAČIJO

Novomeška občinska konferenca ZSMS je v letošnjem letu zagotovila za vse mladinske delovne akcije, na katerih so ali še delajo mladi brigadirji iz naše občine, celo več mladincev, kot bi bilo po dogovoru potrebno. Štiri mladinci pa so se udeležili tudi podobnih akcij v tujini. Dva sta bila na akciji na Slovaškem, eden na Madžarskem, pred kratkim pa je odšla na akcijo v Tunis že izkušena novomeška brigadirka. Zanimanje za akcije pri nas torej je, kar bi težko rekli za mnoge druge občine.

VEDNO VEČ DOLŽNIKOV

Po načelu „Micka Kovačeva, pila nič plačala“ posluje v novomeški občini vedno več delovnih organizacij. Likvidnost se je v letu dni zelo poslabšala. Podatki SDK za prvo polletje letos pričajo, da je bilo v gospodarstvu novomeške občine 30. junija letos za 755 milijonov din neplačanih prihodkov, kar pa pomeni 176 odst. več dolžnikov kot ob polletju lani.

PO ZNIŽANIH CENAH — Razprodaje so te dni tudi v prodajalnah konfekcije po vsem mestu. Kljub temu, da je marsikaj dobiti celo po polovični ceni letos ni takega navala kot prejšnja leta ob takih priložnostih. Je to znamenje, da ljudem zmanjkuje denarja za obleke?

PIJAČA NAMESTO KLOBUKOV — Prodajalno „Sešir“ pod arkadami nGlavnem tgu so že ob začetku poletja zaprli, in znano je, da lokalci preurejajo v gostinske namene. To je čudno, kajti gostišče in bifejev imamo v mestu več in vsakih 100 metrov, pa niti ene prodajalne s klobuki.

VABA ZA ŠOLARJE — Nasproti šole Katje Rupena je bila svojčas prodajalna kruha pa trgovina, še prej prodajalna šolskih potrebščin. Najnovenjša se obeta v istem, toda prenovljenem lokalu s slaščičarno. Verjetno bo precej prometa, ker je zraven šol idealen prostor za to dejavnost.

TOKRAT PA DVOJČKI — Pretekli teden je bilo na območju mesta rojenih 5 dojenčkov, od teh je ena mama rodila dvojčka. Rodile so: Jožica Kovačič iz Kettejevega drevoreda 49 — Mojca; Jelka Lugačič iz naselja pod Trško goro 45 — Marka; Erna Logar iz Ragovske 8 — dva dečka, in Anka Grnovič z Zagrebške 8 — Branko.

„Vso divjad pobiti ali pa škodo dobro plačati!“ Tako je stališče precejšnje večine suhokranjskih kmetov, ki ob iztekajočem se poletju spet prihaja do izraza. Tačas po Suhi krajini divji prašiči in jeleni spet delajo škodo in požro ponekod znatne pridelke krompirja, koruze, pese in ostalega, kar je po njihvah.

Nihče ne oporeka, da škoda ni in da kmetje niso prizadeti, ampak sami tudi malo ali pa nič ne naredo, da

Velja za obe strani

bi do škode ne prišlo. To se je pokazalo tudi na nedavnem sestanku na Prevolah, kjer so v okviru socialistične Zveze obravnavali to problematiko. Velika večina domačinov ni pripravljena sodelovati z lovci in Gojitenim loviščem Žitna gora. Imajo sicer sporazum, po katerem so ti dolžni v KS Hinje zagotoviti zaščitna sredstva, krajani pa bi jih morali uporabljati. Zgodilo se je, da so nabavili okrog 15 električnih pastirjev, ogradili kompleks 15 km, ko pa bi morali domačini priti na pomoč pri postavljanju ograje, je prišlo le nekaj posameznikov. Se ti so odšli, ko so videli, da je večina ostala doma. Zgodilo se je celo, da je nekdo podiral, kar so delavci postavili.

V takih razmerah izpolnjevanje sporazuma ni možno, ker ga morata spoštovati obe strani. Škoda dobe prizadeti plačano, žal pa so redki primeri, da kmet prijavijo dejansko škodo. Vsi hočejo pri tem nekaj dobička, visoko postavljeni zahtevki pa nemalokrat zbujaajo smeh.

Ker gre za vsakoletne enakne težave v istem predelu novomeške občine, je zares škoda časa in stroškov za sklicevanje sestankov, na katerih tolčejo prazno slamo. Malo več objektivnosti pri domačinih bi bilo potrebno, in pripravljenosti sodelovati v smislu sporazuma, pa bi bilo manj težav.

R. BAČER

Berite »Dolenjski list«

Novomeška kronika

V DEŽJU CENEJE — Ponedeljkova tržnica je bila zelo dobro založena s poljskimi pridelki, sadjem in konfekcijo ter suho robo. Gospodinjje ugotavljajo, da so zjutraj cene pri domačih prodajalkah dokaj višje kot ob 11. uri, in da je bilo v ponedeljek tudi ob nenadnem dežju dobili „popust“. Čeprav je tržnica pokrita, gredo ženske v dežju raje domov in s ceno popustijo. Na kramarskem delu tržnice pa je bilo največ zanimanja za pletenine, in sicer otroške. Kaže, da bodo šole kmalu odprle vrata.

Ena gospa je rekla, da je revija Jana Dobovskega poštne-ga roparja sicer proglasila za amaterja, kar pa nepridiprava ni oviralo, da ne bi pobegnili iz novomeških zaporov.

Na dan imena, ne le številke

Ob analizah gospodarjenja oceniti še odgovornost pri uresničevanju stabilizacije

Polletno analizo o gospodarjenju, ki jo oddelek za gospodarstvo pripravlja za razpravo v občinski skupščini in DPO, bodo na predlog koordinacijskega odbora za spremljanje stabilizacije pri OK SZDL v Brežicah dopolnili s stališči republiške konference SZDL ter tako upoštevali spremenjene pogoje gospodarjenja spričo že sprejetih omejitvenih ukrepov.

„Do takega predloga smo prišli zato,“ je dejal predsednik odbora Franc Puhner, „ker želimo obenem s številkami o šestmesečnih rezultatih zagotoviti tudi pojasnilo, kaj ti ukrepi za naše gospodarstvo pomenijo, in kam naj se slednje poslej usmerja. Tako dopolnjeno analizo pričakujemo do 25. avgusta.“

SKRB ZA ČLOVEKA DANES IN JUTRI

Občinska sindikalna organizacija pripravlja celovito oceno socialne problematike v breziški občini. Ta bo vključevala zaposlovanje in stanovanjske razmere ter tako dopolnila gradivo interesne skupnosti za socialno varstvo, ki je v svojem poročilu letos podrobneje prikazala žgoče probleme ostarelih kmetov. O vsebinsko zaokroženem gradivu, ki ga bo posredoval sindikat, bo stekla javna razprava in usmerila skrb za človeka v prihodnjem obdobju.

KDOR VEČ ZNA, VEČ VELJA – Sodoben kmet mora obvladati strojno obdelovanje zemlje. Za mlade zadružnike je to privlačno, zato radi sodelujejo na tekmovanjih oračev s traktorji. Na občinskem tekmovanju se jih je v tej večini pomerilo 19, med njimi tudi eno dekle. Gledalci na sliki spremljajo orače na nedavnem regijskem tekmovanju v Cerkljah, kjer je ekipa Agrarie II zasedla drugo mesto. (Foto: J. Teppey)

Odbor je med drugim zahteval, da bi ob uresničevanju stabilizacijskih ukrepov spremljali tudi odgovornost posameznikov. Prenehali naj bi torej z anonimnostjo ter izpostavili dobre in slabe osebne zglede. Tudi kar zadeva družbeno varstvo, bi se morali pogumneje odločati, preden se barka potaplja. Pri sprejemu takega ukrepa se torej ne bi smeli ozirati na trenutni poslovni rezultat. J. T.

ZA DESET MILIJONOV MANJŠI HLEBEC

Brežiška občina je dolžna zagotoviti federaciji za pospeševanje izvoza 10.670.000 dinarjev iz letošnjega programa. Občinski dogovor, ki predvideva enakomerno znižanje vsem interesnim skupnostim, je podprl tudi koordinacijski odbor za spremljanje stabilizacije v prepričanju, da so vsi zelo gospodarno sprejemali finančne programe za leto 1981. Potemtakem je okrnitev za enak odstotek za vse najbolj pravičen.

NOVO V BREŽICAH

TURIZEM V ZATONU? – Po zapuščenem kiosku za turistične informacije na Čatežu si mimoidoči predstavljajo zelo žalostno usodo te sicer pomembne gospodarske dejavnosti za breziško občino. Marsikdo je v zadregi, ali naj se zanese na avtobusni red, ki je razobesjen na zanemarjenem, pajčevinastem pročelju lesene bajtice. Lahko bi bil tudi ostal tam kot spomin na cvetoče dneve turističnega zanaša v preteklosti.

DOBRODOŠLA SLOVENSČINA – Mladi, ki so obiskovali politično šolo Borbe v šolskem centru v Brežicah, so imeli precej težav pri učenju. Gradivo so težje obvladovali zato, ker ni bilo napisano v slovenskem jeziku, zato je predsedstvo občinske konference ZSMS predlagalo, da bi imeli slušatelji na voljo pripomočke v slovensčini.

BREŽIŠKE VESTI

REGULACIJE TIK PRED KONCEM

Še ta mesec bodo pričeli melioracijo na stotih hektarjih zemljišč ob potoku Lokavec v katastrskih občinah Raka in Smednik. Delavci novomeške vodnogospodarske podjetja so namreč minuli četrtek opravili še zadnja večja regulacijska dela. Prišlo pa se je že snemanje 120 ha površin, predvidenih za komasacijo. Vse kaže, da bosta krška kmetijska zemljiška skupnost oz. investitor TOK Kooperacija po zaključeni finančni konstrukciji še ta mesec pričela tudi z melioracijskimi deli.

Zgovorne karte

V pomoč pri odločanju

Konec leta bo v 100.000 izvodih natisnjena publikacijska karta občine Krško. Geodetska uprava bo ta koristen pripomoček posredovala vsem nosilcem planiranja, karta pa je pravzaprav sestavni del nedavnega popisa prebivalcev.

Pripravljujejo tudi tisk družbenega plana razvoja občine od 1981 do 1985 z usmeritvami do leta 2000. Publikacijska karta z vsebino novega urbanističnega načrta, ki bo šel v javno razpravo avgusta, bo omogočila, da bo odločanje bolj „živo“, saj kartografski izdelki bolj približajo določeno tematiko, kakor kopica popisane papirja. V geodeziji so dolgo iskali vrednost kartografije, zdaj pa vse bolj iščejo novo obliko v t. i. „tematski“ kartografiji. V Krškem so ljudje ugodno sprejeli tako pomoč pri delegatskem odločanju.

ZAKAJ JEDRSKE ELEKTRARNE?

S takim naslovom pričenja uvodnik posebne izdaje „Našega glasa“ vrsto prispevkov (pripravili so jih delavci krške nuklearke) o pomenu jedske elektrarne, predvsem pa o vplivu na okolje in varnosti. Informacija so natisnili v 22.000 izvodih, prejela pa jo bodo vsa gospodinjstva v breziški in krški občini; 2.800 izvodov so poslali tudi Sevnčanom. Odgovore na vprašanja, ki naj bi jih zbrali v jedski elektrarni v Krškem, bomo objavili v našem časopisu.

Delavci IGK bodo kos težavam

Sanacija Industrije gradbene keramike bo veljala 83 milijonov dinarjev – Opremo bodo nabavili do leta 1983 – Novi proizvodni programi in velika prizadevnost delavcev bodo rešili IGK

Medtem ko smo doslej o Industriji gradbene keramike z Račjega sela sporočali več ali manj neugodne vesti, lahko prav to poletje postrzeemo z bolj razveseljivimi. Ta kolektiv, ki se je vsa leta srečeval z velikimi težavami, je v tem letu sprejel odločitev, da začne s sanacijskim programom, katerega nosilec bo Novoles iz Novega mesta. Vendar pa delavci z Račjega sela ne čakajo samo na pomoč sanatorija, saj so že sami krepko zavihali rokave, da bi izboljšali razmere v svojem delovnem okolju.

Direktor tozda Industrije gradbene keramike Marijan Umek je povedal, da bo izvajanje sanacijskega programa veljalo okoli 83 milijonov dinarjev, od tega bo skoraj polovico prispeval sklad skupnih rezerv Slovenije, nekaj tudi občinski sklad, Ljubljanska banka in Novoles. S tem denarjem bodo v IGK zgradili novo zorilnico gline, ki naj bi jo zgradil trebanjski Trimo, pridobili stroj za granuliranje in vlaženje gline, obnovili stiskalnico, rekonstruirali vkladalno in razkladalno avtomatiko. Z novimi strojnimi pridobitvami naj bi

v tem tozdu povečali zmogljivosti od sedanjih 500.000 na 610.000 kosov. Prav tako naj bi razvili izdelave pečnic in okrasne keramike, za kar pa bodo morali tudi nabaviti nekaj drobne strojne opreme. Del teh naložb naj bi bil uresničen že letos; v pretežni meri pa leta 1982, ko bodo dobili večino domače opreme, medtem ko bodo morali na uvozno tehnologijo počakati do leta 1983.

Kot rečeno, pa so delavci pokazali veliko pripravljenost za odpravljanje vseh tistih težav, ki so IGK pripeljale v izgube. Predvsem je razveseljivo, da so bistveno zmanjšali porabljenega sredstva, kar gre pripisati uvajanju domačih glazur in vrsti inovacijskih rešitev. S tem jim je uspelo povečati proizvodnjo za 60.000 kvadratnih metrov ploščic, zlasti pa veliko večje količine „A“ in „B“ kvalitete. Tu so povečali količino teh izdelkov za devet oziroma sedem odstotkov, škart pa so zmanjšali za 10 odstotkov. Jasno je, da se jim je tak način dela bogato obrestoval. Tako je prihodek na-

rastel za 79 odstotkov, mimo pričakovanj pa je narasel tudi dohodek. K temu je treba dodati, da so izredno narastle obveznosti iz dohodka, ki so se letos povečale za 94 odstotkov, prav tako pa so se za 122 odstotkov povečali prispevki. Samo za obresti kreditov, ki so jih prejeli v minulih letih, so znašale 11 milijonov dinarjev. Kljub takim in podobnim primežem izdatkov so v IGK uspeli pridelati samo 7 milijonov dinarjev izgube, planirano pa je bilo več kot 32 milijonov. Pa še ta izguba gre na rovaš tečajnih razlik za izročilo inozemskih kreditov, spornim terjatvam, neplačanim realizacijam. Tako računajo, da bodo že do konca leta poslovali povsem brez izgube, kar bo zelo ugodna osnova za začetek sanacije v IGK. Vse izgube doslej, ki znašajo okoli osem starih milijard, pa bo pokril SCT, od katerega se bodo proti koncu leta tudi poslovili. J. S.

TERITORIALCI IN TABORNIKI NAJUSPEŠNEJŠI

Na orientacijsko – patrolnem pohodu, ki sta ga organizirali Zveza rezervnih vojaških starešin in Zveza socialistične mladine ob dnevu vstaje, so se najbolj izkazali mirenki taborniki in pripadniki teritorialne obrambe iz Trebnjega. V prvi skupini, ki je ravno tako kot druga opravila pot od Mokronoga do spomenika Mokronški četni v Zabukovju, je namreč zmagala patrolja teritorialne obrambe, drugi so bili člani ZRVS iz Velikega Gabra in tretji člani ZRVS iz Dolnje Nemške vasi. V drugi skupini je bil najuspešnejši taborniški odred z Mirne, drugo je bilo gasilsko društvo iz Ponikev, tretja pa strelska družina iz Trebnjega.

TREBANJSKE NOVICE

Kdo ima „popravnega“?

Manj brigadirjev – KS nočejo delovnih akcij

Mladinske delovne brigade v krški občini se niso nikoli otepile s pomanjkanjem brigadirjev. Letošnja MDB bratstvo in enotnost, ki sodeluje na zvezni mladinski delovni akciji Slovenske Gorice 81, je nepopolna in tako je z lepo tradicijo konec.

Dvajsetim dela voljnim mladincem iz pobratene Bajine Bašte se je sprva priključilo le trinajst Krčanov, pozneje pa še dva. Pet jih še vedno manjka in že zato se brigada ne bo

mogla potegovati za najvišje priznanje – trak akcije.

Na občinski mladinski konferenci pojasnjujejo nepričakovano slab odziv mladih z neugodno tretjo izmenjo, ki je prišla ravno v času popravnih izpitov. Toda, kakor kaže praksa, je med brigadirji, žal, še vedno pretežno delavska mladina ta pa nima enic. Torej bo nujno pritegniti v MDB več štipendistov. V delovnih kolektivih sicer kažejo veliko razumevanja za MDA, še zlasti v Sopu (to specializirano podjetje za industrijsko opremo je že štiri leta zapored pokrovitelj brigad), vendar se poslej ne bi smeli zanašati prav na okolja, kjer mlade moči sami najbolj pogrešajo.

Po drugi strani pa je sila težko razumeti odnos krajevnih skupnosti do pobude OK ZSMS, da bi v občini pripravili devet lokalnih MDA. „Niti na sestanku niso prišli, naš program je sprejela le KS Podbočje. Žalostno je, da morajo mladi prositi za delo, naznanje pa ga še ne dobijo,“ pravi predsednica centra za MDA pri OK ZSMS Krško Gordana Maslovarič. P. P.

SO SI TO RES ZASLUŽILI?

Krajevna cesta od Gradca do Planine v krški občini je neprevozna in popolnoma smo odrezani od sveta. Tako je potožil Jakob Koretič s Planine, najvišje vasi na Gornjancih. Ta odsek meri 1200 metrov. Zanj ne zahtevajo asfalta, ker vedo, da denarja ni, želijo pa imeti vzdrževan makadam. Nепреvozen je tudi kilometer ceste od Planine do hrvaške meje, čeprav so se Planinci veselili, da jim bo proglasitev spominskega območja Zumberak-Gornjanci hitreje omogočila boljše povezavo s sosedi. Ljudje na Planini imajo tudi trgovino zelo daleč, do Budinjaka na Hrvaškem šest kilometrov, do Sutne v dolini na slovenski strani Gornjanec pa sedem. Slabe ceste razdalje še povečujejo.

SEVNIŠKI PABERKI

TRŽNICA JE IN NI – Pozno pozimi je bilo v Sevnici rečeno, da bodo to sezono pokrili nekaj tržnic podobnega, pa če bo to imelo tekočo vodo in še kaj ali ne. Poletje se izteka, tržnice ni, čeprav branjevci ali le prekupčevalci prodajo vsi papriko kar s tovarnjaka, da ne rečemo kar s ceste.

POPUSTI SO TU – Ob vsakršni druginji pride še kako prav, če je kaj poceni. V trgovini s konfekcijo oziroma v Nepužlanu v sevnškem trgovskem centru so konec minulega tedna oznanili, da imajo poceni otroške kavbojke, grajce in celo obleke.

IZKAZALI SO SE – Družina Lovrekovi se je sevnškim rokometšem nadse lepo oddolžila za pozornost, s katero se spominjajo pred desetimi leti preminulega igralca Jožeta Lovreka. Lovrekovi so sevnške rokometše za prihajajočo obetavno sezono oblekli dobesedno od glave do pete. Za jubilejni Lovrekovi memorial v soboto so Lovrekovi prispevali tudi vse štiri pokale.

Po šolah že lep čas tožijo, da se le malo učencev odloči ostati doma na kmetiji. Zadeva pa se vendarle popravlja. Po podatkih strokovne službe skupnosti za zaposlovanje se je samo iz Sevnice odločilo kar dosti osmošolcev za kmetijske šole, medtem ko se otroci s prvih kmetij niso odločili zanje. Cenijo torej hrano tisti, ki jo morajo kupovati, ali pa so izgubili prav vse upanje tisti, ki jo pridelujejo?

lisjak lisjaku

Res hvalevredno, da so v Jugotraninu v soboto udarniško kosili zel na lesnem skladišču, akoravno bi bil občutek pristnejši, če bi to storili prej, ko še ni bil napovedan obisk predsednika slovenskih sindikatov.

SEVNIŠKI VESTNIK

O pismu z dobrim namenom

Stipendisti so bili vabljeni na razgovor o akciji – Kaj bi lahko opravičilo evidentiran izostanek?

Iz drugih krajevnih skupnosti sevnške občine že prihajajo namigi, češ za kaj toliko agitiranja za sevnški vodovod. „Tudi mi smo udarniško napeljevali vodo, pa ni bilo take ilhte,“ pravi. V mnogocent imajo prav. Res pa je tudi, da je vodovod izpod Lisce velik objekt.

Prav je, da vsak, kdor le more, pomaga čistiti jarke, kolikor tega ni opravljen velik stroj. To delo je tudi za mlade štipendiste študente ali učence (tudi v gospodarstvu). Do česa je prišlo? Skupnost za zaposlovanje je dala naslove štipendistov, predsednika sevnške krajevne konference SZDL in mestne osnovne organizacije ZSMS sta napisala pismo. Poleg številnih dobrih misli (npr.: „družba pomaga reševati materialno vpra-

šanje šolanja“) vsebuje „cvetke“, ki organizaciji, kot je Socialistična Zveza (v republiki je pobudnik akcije za boljši jezik), niso v čast. Med drugim je govor celo o „zrelosti naših zdravih pogledov, v katere ne dvomi-mo...“!

Pobudnike tega hvalevrednega poziva je vodila udarniška vna-ma. Kako bi sicer mogli zapisati, da se opravljanje počitniške prakse ne more biti „razlog izostanka“ na razgovor ob 6. uri? Ni tudi taka praksa delo? Ali ne bi sestanka sklicali izven delovnega časa, da bi tista pečica štipendistov, ki je 18. avgusta bila na praksi, lahko opravila oboje?

In končno, zakaj je bilo treba pismo zaključiti, da se bo o „udeležbi na razgovoru in sami akciji vodila evidenca!“? A. Z.

Cesta za delavce in kmete

Ljudje, organizirani v vaških skupnostih, so že nštetokrat dokazali, kako skrbno znajo obrniti družbene dinarje, jih „popleniti“ s svojo pridnostjo. Primer gradbenega odbora za cesto Podvrh – Trnovca je eden takih.

Tod je prej tekla pot, sedaj pa cesta, široka od 5 do 6 m. Resda avto po njej še precej poskakuje, saj manjka finejša obdelava. Tudi krajani Podvrha in Trnovca so storili veliko.

Predsednik gradbenega odbora kmet Andrej Senica pravi: „Cesto gradimo domala že pet let; seveda to ni ‚divja‘ modernizacija, da bi se kdo spomnil, pripeljal buldozer in tovarnjake ali nekaj traktorjev gramozu. Na Podvrhu imamo načrt, predračun pa je za pičlih 500 metrov cestišča znašal 1,35 milijon dinarjev.“

Vaščani so za borih 300 tisočakov, kolikor so dobili od komunalne

skupnosti, cesto potegnili še za kilometer dlje. „Po 50 ljudi se je zbralo na akciji, največ pri betoniranju opornega zidu blizu Gradnarja,“ hvali sovaščane predsednik Senica. Meni tudi, da bi cesto lahko v makadamski izvedbi primerno usposobili, če bi kje našli pet starih milijonov.

KRIŽPOTJE – 2 km do Zabukovja, 6 km do Blance – napoveduje kažipot. To je torej nova krožna pot za povezavo Kozjanskega.

KRŠKI TEDNIK

Korak naprej pri „krotanju“ plazov

Dokumentacija za „krotitev“ plazov in ureditev ceste v Podplanini delno pripravljena — Tudi večina denarja že zagotovljena — Potrebna še nekatera opravila

V našem listu smo že večkrat poročali o drsenju zemlje v vasi Podplanina v KS Draga v kočevski občini ter o raznih ukrepih, ki so jih v zadnjih letih že sprejeli ali pa jih načrtujejo, da bi drsenje zemlje preprečili in omogočili varen dostop oziroma dovoz do posameznih zaselkov oziroma hiš v tej vasi.

Pred kratkim je bil v Kočevju posvet, na katerem so ugotavljali, kako so izpolnili sklepe, ki so jih sprejeli oktobra lani. Posveta so se udeležili predstavniki KS Draga, SIS za komunalno in cestno dejavnost občine Kočevje, Gozdnega gospodarstva — tozdr Draga in območne vodne skupnosti Ljubljana-Sava, medtem ko ni bilo predstavnikov Gozdnega gospodarstva Kočevje in občinske skupščine.

Najprej so ugotovili, da je dokumentacija za izgradnjo gozdne ceste od stanovanjskih hiš Podplanina št. 1 in 2 do sedanje gozdne ceste že delno pripravljena (zanjo je bilo odgovorno GG Kočevje). Cesta bo dolga okoli 1300 m, veljala pa bo okoli 2,4 milijona din.

Potrebnosti denar za to cesto bi že letos lahko zagotovili SIS za komunalno in cestno dejavnost ter območna vodna skupnost, in sicer obe

po 600.000 din iz svojih sredstev za redno vzdrževanje. GG Kočevje bo prispevalo 600.000 din v materialu in drugih oblikah. Če KS Draga ne bi mogla že letos prispevati svojega

— Zakaj ste medvedje tako kosmati?
— Ker ne moremo nikjer kupiti mrežic za naše brivske aparate „Iskra-Braun“

deleža 600.000 din, bi groba dela pri izgradnji ceste končali letos, popolnoma pa bi cesto dokončali prihodnje leto, ko bi bil zagotovljen ves denar.

Skljenjeno je bilo še, da mora KS Draga pred pričetkom del priskrbeti soglasja lastnikov parcel, po katerih bo potekala cesta. Če bodo zahtevali odškodnino, naj to uredi KS. Gradnjo ceste naj vodi gradbeni odbor KS Draga. Predlagano je bilo še, naj projektant pritegne k delu še geologa oz. geomehnika, da ne bi prišlo med gradnjo do neljubih presenečenj, ki bi zahtevala dodatne vsote denarja.

DROBNE IZ KOČEVJA

PROMET PO KOČEVSKIH ULICAH je odgovornim ušel iz rok. Avtomobili divjajo po mestu, kolesarji vozijo po pločnikih, nihče ne upošteva prehodov za pešce, motoristi se ne prenehajo „sprehajati“ po ulicah. Uredb cestnega prometa, občinskih odlokov in prometnih znakov do danes ni bilo.

GNOJNICA SPET TEČE — Bruhanje gnojnice izpod železnega pokrova kanalizacije sredi pločnika nasproti veterinarske postaje se je spet pričelo. Ali morajo krajanji res vse potrpeti in neskončno dolgo maledovati, da odgovorni kaj popravijo? Vzrok za tako zavlacavanje je običajno nesporazum med dvema podjetjema ali ustanovama, kdo je za kaj odgovoren. Verjetno bi kazalo sklicati zbor volilcev, na katerem bi se pogovorili o zadevah, da ne bi bilo treba o vsem pisariti po časopisih. O tej kanalizaciji pišejo časopisi že tri leta, — pa žal, brez uspeha.

KJE JE ISKANI? — V Kočevju gradimo veliko, še posebno zasebnih hiš. Natajajo ulice, podaljški ulic in zaselki. Zato bi bilo treba ponovno preveriti imena ulic, soseske in hišne številke. Nastajajo težave z dostavo pošte in pri usmerjanju ljudi, predvsem tujcev, na razne naslove, po katerih sprašujejo. Končno moramo le upoštevati, da bo Kočevje šlo kmalu 10.000 prebivalcev in ni mogoče vedeti za vsakogar, kdo je in kje stanuje.

KOČEVSKE NOVICE

Nekulturno do kulture

Za sedenje so klopi, ne pa cvetličnjaki

Od kar je v Kočevju zgrajena veleplagovnica Nama, si je njen kolektiv prizadeval, da bi bila tudi okolica tega objekta lepo urejena. Z nemajhnimi stroški jim je to v glavnem tudi uspelo.

Ze nekaj let se trudijo z gojitvijo cvetja v betonskih cvetličnjakih. Ploščad, kjer cvetličnjaki stoje, je postala priljubljeno zbirališče mladih. Žal pa so mladi posedali po robnikih cvetličnjakov, vanje metali cigaretno ogorke, papir in drugo. Tako so uničevali mlade sadike in se je le redka cvetica obdržala.

Tudi letos so bogato zasadili cvetličnjake in spet se je začelo posedanje po robnikih. Pa se je

nekdo spomnil in dal robnike cvetličnjakov namazati z odpadnim oljem. Premaz je pomagal. Posedanja ni več in cvetje je začelo bujno rasti.

Sam premaz sicer ni kulturni poseg, vendar je bil koristen, saj opominja in prošnje niso zalegle. Uprava Nama je naročila stojala za kolesa in litoželezne klopi, da bo moč „parkirati“ tudi kolesa in da bodo mladi dobili nadomestilo za „sedeže“ na cvetličnjakih. Upamo in želimo, da bi nova oprema ostala cela. Dosedanje klopi so bile namreč pogosto polomljene, k čemur so pripomogli tudi nekateri avtomobilisti, ki niso znali prav parkirati.

ANDREJ ARKO

Andrej na jeklenem konjičku

Med počitnicami si služi denar za žepnino, ki jo bo porabil med šolskim letom — Občani so ga najbolj veseli, ko jim prinese denar ali kakšno veselo vest

Solarji, dijaki in študentje iz ribniške občine prežive večji del počitnic delovno in si tako prislužijo denar za potrebe šolskih oziroma študentskih dni. Delajo na bencinskih črpalkah, v gozdovih, kot delavci ali uslužbenci v različnih delovnih organizacijah in drugod.

„Lani sem delal v gozdu, da bi si oskrbel kar največ žepnine za šolske dni,“ pravi Andrej Klemenc, dijak

in Sveti Gregor. V vsaki hiši ga lepo sprejmejo.

FRANCE TANKO

Konec pretekega meseca so na pokopališču Hrovača v Ribnici pokopali 73-letnega Franceta Tanko, starega ribniškega tržana.

Tanko je bil vse življenje tih in skromen delavec, a napredno usmerjen. Skozi življenje se je prebijaal s trdim delom kot kletar vinske trgovine, hišnik sokolskega doma in progovni delavec pri železniški postaji Ribnica. Kljub težkemu delu in nenehni skrbi za družino je vedno našel čas za vaje in nastope pri predvojni sokolski godbi in pri godbah na pihala, ki so bile ustanovljene po vojni.

France si je vedno želel, da bi ga na zadnji poti pospremila godba. Tudi on je namreč na zadnji poti, skupaj z ostalimi godbeniki, pospremil nešteto Ribničanov. Kako tudi ne, saj je bil godbenik okoli 40 let. Kakor je bil France skromen vse življenje, tako je bil skromen tudi njegov pogreb. Nič ni bilo posebnih obradov, nič govorov in, žal, tudi nič godbe.

France, spominjali se te bomo kot starega Ribničana, spominjali se bomo tvojega dela in, žal, se bomo spominjali tudi tvojega pogreba.

ANDREJ ARKO—JOHANOV

„Imam srečo, da je zdaj lepo in sončno vreme. Kar uživam, ko se vozim z motornim kolesom po vaseh. Delo je zanimivo, saj se vsak dan srečujem z novimi ljudmi, ki so najprej, ki jim prinesem pokojnino ali kakšen drug denar.“

Vsak dan je delo nekoliko drugačno. Največ ga je okoli prvega, ko je treba raznesti pokojnino, in ob četrtkih, ko je največ časopisov, med njimi tudi Dolenjski list.

MILAN GLAVONJIČ

— Zakaj so Ribničanje najbolj trezni med turistično sezono?

— Ker so gostilničarji na letnih dopustih.

RIBNIŠKI ZOBOTREBCI

UREJAJO OKOLICO BLOKA — Na Prijateljstvu trgu so začeli urejati okolico stanovanjskega bloka, ki nosi številko ena. Postavljajo robnike, urejajo zelenice, pespiti in pripravljajo površine za asfaltiranje. Dela opravlja neka delovna organizacija iz Mirne. V zaključni fazi ureditve okolice tega bloka je predvidena tudi izgradnja otroškega igrišča.

VODE VEDNO BOLJ ZMANJKUJE — Dolgotrajna suša je povzročila precej težav v mnogih krajih ribniške občine. V nekaterih višinskih območjih je začelo primanjkovati vode celo za pitje. Nekateri odročne kraje v občini, naprimer Zadolje, oskrbujejo z vodo gasilci iz Ribnice, ki jo dovažajo s cisterno.

REŠETNO

DELOVNE ANDREJEVE POČITNICE — Andrej Klemenc v teh počitniških dneh nadomešča pismoonoš v Ortneku. Ujeli smo ga, ko se je že s prazno torbo vračal z dela na pošto v Ortnek. (Foto: M. G.)

srednje gozdarske šole iz Ribnice. Letošnje počitnice je spreminil delovno mesto in dela na pošti v Ortneku kot pismoonoša.

Pravi, da je zadovoljen s delom. Vsako jutro, ko prevzame pošto, krene z njo po več vaseh v krajevnih skupnostih Ortnek-Velike Poljane

ASFALT OKOLI NOVEGA ZDRAVSTVENEGA DOMA — Pred kratkim je podjetje Slovenija ceste iz Ljubljane v Ribnici asfaltiralo okolico novega zdravstvenega doma. Kočevski Zidar je gradnjo zdravstvenega doma že dokončal. Zdar je treba dom opremiti, nakar bodo v njem začele delati zdravstvene službe. (Foto: M. Glavonjič)

Odložene naložbe

V črnomaljski občini so se odločili, da bodo odložili več investicij, načrtovanih za letošnje leto, in sicer v skupni vrednosti 680 milijonov dinarjev. Tako se za letos samo na področju stanovanjsko-komunalne dejavnosti odpovedujejo naložb v vrednosti 80 milijonov dinarjev.

Med tistimi investicijami, ki so bile prijavljene do konca letošnjega marca, pa zaradi ponovnega programiranja investicijskega programa odlagajo začetek gradnje nove Beltove livarne s predračunsko vrednostjo 360 milijonov dinarjev. Vedeti je še treba, da v občini osem investicij v vrednosti 173 milijonov dinarjev zaradi nepredloženih zaključnih situacij vodijo kot nedokončane, čeprav so jih že pred časom končali.

POZIV BRIGADIRJEV — Nedavno pobratenje republikanskih mladinskih delovnih akcij Bela krajina in Petrova gora so obeležili tudi na zidu pred vstopom v Črnomelj ob partizanski magistrali.

Uvoz ustavlja proizvodnjo

Zaradi težav pri uvozu reprodukcijskega materiala trpi proizvodnja v semiški Iskri

Največja delovna organizacija v črnomaljski občini, semiška Iskra, ima v zadnjem času tudi največje težave, ki izvirajo v glavnem iz zaostrenih uvoznih razmer. Zaradi tega Iskra v prvem polletju ni izpolnila zastavljenih načrtov, še težji časi pa se obetajo v drugi polovici leta.

V prvem polletju je Iskra izpolnila 41 odstotkov letnega plana proizvodnje, prodali pa so 48 odst. vrednosti načrtovane, za letos. Medtem ko so v prvem polletju na klirinško tržišče izvozili že za 77 odstotkov z letnim planom predvidene vrednosti, so na konvertibilno območje izvozili le za 26 odstotkov.

Kljub temu pa je njihov izvoz v primerjavi z enakim lanskim obdobjem za 47 odstotkov večji. Vzrok, da je izvoz na zahodno tržišče toliko pod načrtovanim, je izključno pomanjkanje uvoznega reprodukcijskega materiala; ker niso mogli izpolniti naročil, so se le-ta še zmanjšala, deviz bo manj in uvoziti bodo smeli še manj; začarani krog je sklenjen. Zaradi pomanjkanja materiala občasno v Iskri stojijo celi oddelki, proizvodnja je bila julija 20 odstotkov pod načrtovano, skratka poslovanje v juliju in avgustu je že precej moteno. Ker pa so plačilni roki od 90 dni naprej, bodo neuresničeni plan izvoza na konvertibilno območje iz prvega polletja z vsemi svojimi posledicami v najhujši meri šele občutili.

V Iskri se sicer na vse kriplice trudijo, da bi te težave kar se le da omilili. Tako v zadnjem letu števila zaposlenih niso povečali, za 65 odst. so zmanjšali število nadur v primerjavi z lanskim prvim polletjem.

• V prvem polletju je Iskra uvozila za 90 milijonov dinarjev reprodukcijskega materiala, kar je za 52 odstotkov več kot v enakem lanskem obdobju; tolikšno povečanje gre v veliki meri na račun lanske devalvacije dinarja in višjih cen na zahodnem tržišču. Junija pa so uvozili le za polovico mesečne uvoza, potrebnega za normalno poslovanje.

Delež izvoza v celotnem prihodu — le-ta znaša za prvo polletje 618 milijonov dinarjev — so kljub vsem težavam povečali od 19 odstotkov,

ČRNOMALJSKI DROBIR

SPET PRI KOLBEZNU — Pred časom je Viator ponovno odprl adaptirano in nekdanje znano črnomaljsko gostilno Kolbezen. Ponovno odprtje je minilo tiho in brez slavlja, da pa kaj bistveno novega ni pričakovati, je dal vedeti tudi avtomat za kuhanje kave, ki je bil na otvoritvi pokvarjen. Pa tudi „piva z Graca“, kot obljublja napis na pročelju hiše, niso točili. Sicer pa se v vročini priže tudi ljubljansko ali karlovske.

VSE MOTORKE DELAJO — Na zadnji vaji so gasilci semiškega sektorja na Kravčevem vrhu pokazali, da znajo večje ravnanje z motorkami in ostalim gasilskim orodjem. Ne samo gasilci, tudi ostali bi gotovo bolj pogosto prišli na Kravčev vrh, pa marsikoga od te namere odvrne zelo slaba cesta, ena najslabših v vsej Beli krajini. Obe belokranjski občini, po katerih teče cesta Metlika — Kravčev vrh — Semič, se bosta slej ko prej morali dogovoriti in to stvar urediti.

Črnomaljski poročevalci

„ASFALTNI“ MESEC

Da je sezona asfaltiranja na višku, se dobro vidi v metliški občini, kjer so v tem mesecu asfaltirali toliko cest kot prej lep čas ne. Med večja dela vsekakor sodi asfaltiranje ceste od Božakovca do Rakovca, končno je asfaltno prevelko dobila tudi najmanjša krajevna skupnost v občini, Grabrovec; slabe volje tudi ne bo več povzročala cesta od suhorske žage do Bereče vasi, ki so jo pred kratkim prav tako asfaltirali. V Metliki je dobila asfaltno prevelko Ulica prvega maja, asfaltirali pa so tudi površine okoli Kometa in Beti.

SPREHOD PO METLIKI

BIFE BREZA NA METLIŠKEM KOPALIŠČU je že dalj časa odprt, tako da kopalcem ni treba pljuvati prahu od silne žaje. Pijača, ki jo streže natakar Kole, je primerno hladna in letos se še ni zgodilo, da bi imeli od sonca ožgani gostje pripombe na postrežbo. Zapišimo torej plus Integralu TOZD gostinstvo, četudi nima izborna slovenskega imena.

ČE STE ZVEČER NA PARTIZANSKEM TRGU, se počutite, kot bi bili v Vojvodini. Ob prvem mraku prihajajo z Obrha, kamor so hodile včasih metliške ženske prat, snežno bele goske. K vodi in z nje jih nihče ne spremlja. Pot poznajo, Martinje pa je že predaleč, da bi njihovo sočno meso zamakalo kakšno tatinsko roko.

TELESNO-KULTURNA INTERESNA SKUPNOST je res interesna, saj prishuhne željam krajanov, ki se hočejo športno izživljati. Tako so zarisali pred dnevi na Pungartu pravo pravcato teniško igrišče, postavili mrežo in krajanji, ki jih zabava igranje z belo žogico, so zadovoljni. Za malo denarja dosti muzike.

ZARJA, narodnozabavni ansambel, ki ga sestavljajo fantje iz metliške in iz črnomaljske občine, je skozi poletje zasledena domala vse sobote in nedelje. Ansambel vabijo gasilska društva, ki prirajajo veselice. Kakovostno je veliko pridobil, ko se mu je priključil harmonikar in orglar Marjan Končar, ki se je pred kratkim vrnil od vojakov.

metliški tednik

ZAPUŠČENI JEZOVI — Nekdanji znani mlini na Kolpi že lep čas propadajo. Odkar se ne vrtijo več mlinska kolesa, nihče ne skrbi za jezove, ki jih sila reke neustavljivo ruši. Če naj Kolpa ostane taka, kot je, se bo za popravilo in vzdrževanje jezov pač moral najti denar. Na sliki je jez pri Zelebeju.

Zakaj jo ljudje poznajo?

Mesnica metliške KZ je vselej dobro založena s svežim mesom — Največ prodajo govedine in svinine

V mesnici kmetijske zadrage na Mestnem trgu v Metliki so v prejšnjem mesecu imeli kar za 2,3 milijona dinarjev prometa. Nasploh je ta mesnica ne samo vedno dobro založena, marveč je znana tudi po dobri in solidni postrežbi treh mesarjev, ki delajo tam.

„Naše stranke niso samo iz Metlike, marveč pogosto kupujejo meso pri nas tudi ljudje iz drugih krajev, tudi z one strani Gorjancev,“ je povedal poslovodja te mesnice Martin Dragovan, ki je poslovodja že več kot deset let, v mesarskem poklicu pa okoli 15 let. „Poleg zasebnih kupecev zalagamo z mesom tudi več tovarniških menz, gostilne, metliški hotel in še koga.“

In kaj privablja kupce, da se odločijo za nakup ravno v tej mesnici? „Mi, če se le da, gledamo, da kupcu ustrežemo. Tudi v času mesne krize smo gledali, da smo imeli na zalogi, če ne drugega, pa dovolj piščancev in suhomesnatih izdelkov.“ Veliko je vredno tudi to, da prodajajo vedno sveže meso, ki ga sproti dobivajo iz klavnice v Metliki. „Klavnica odkupuje goveje živino v glavnem od kmetov, tako da je meso res kvalitetno in zdravo,“ pravi poslovodja Dragovan in pove, da

prodajo največ govedine in svinine.

Pred kratkim se je Dragovan vrnil z obiska pri sorodnikih v Ameriki, kjer se je seveda pozanimal tudi za cene mesa, za katero pri nas ljudje (upravičeno) negotujejo, da je predrago. „Tam meso res ni nič dražje kot pri nas, ker pa delavci zaslužijo precej več, je torej zanje mnogo cenejše. Vendar moram poveda-

ti, da bi tudi pri nas imeli precej več, če bi naši ljudje tako delali pri nas kot delajo tam. V Clevelandu in okolici je veliko Belokranjcev in ko sem jim za slovo spekel dva odojka in janca na naš način, so si obližovali usta in prste. Naši ljudje, zlasti mlajši, se ne bodo nikoli znebili hudega domotožja,“ je dejal Dragovan.

A. B.

Jarki izkopani 10 dni pred rokom

Vodovod za obrobni del Suhe krajine pomagajo graditi tudi vojaki — Komunalci so zatajili — Vrednost opravljenih del je 3 milijone dinarjev — Nagradni dopusti

Ni je bolj dragocene tekočine za Suho krajino, kot je voda. In kraji, kot so Grmada, Vrhtrebnje in Repče, že gravitirajo proti tisti pokrajini, če že po drugem ne, vsaj po velikem pomanjkanju vode. Zato bo nov vodovod, ki ga te dni pomagajo graditi vojaki iz enote Dragana Mileusnića, zanje nadvse velika pridobitev.

In vojaki so se res izkazali. S kopanjem jarkov so začeli 16. julija, grobi izkop v skupni dolžini več kot pet kilometrov pa so končali že

JOZO SVALINA: „Ko sem se odločil, da bom delal na trasi in v kuhinji, nisem računal na nagradni dopust. Delal sem iz čistega veselja.“

deset dni pred rokom, to je 11. avgusta. Kako tudi ne bi dosegli tako velikih delovnih uspehov?

Vstajali so namreč že ob peti uri in začeli z deli že ob 6.30, vsak vojak pa je do 14. ure izkopal do pet metrov jarka, ki je meter globok in osemdeset centimetrov širok. Delali pa so tudi popoldne. Izkopali so več kot 8.000 kubičnih metrov zemlje, izvrtali več kot 2.000 vrtin v kamenje, katerega na vsej trasi ni manjkalo. To pa pomeni, da so imeli vojaki najtežji teren za kopanje. Koliko bi ta dela stala, če bi jih opravljalo kakšno komunalno podjetje, si nihče niti pomisliti ne upa. Že komunalno podjetje Grosuplje, ki je izvajalo tehnična dela, se ni preveč potrudilo s spoštovanjem rokov in organizacijo dela. Tako so vojaki zadnje dni kar sami polagali cevi za vodovod. Vrednost opravljenih del pa lahko izrazimo s tremi milijoni dinarjev. Zato bo marsikateri izmed vojakov, ki so tri tedne drugovali z

domačini tudi na ta način, da so jim pomagali pri domačih delih, prišel do nagradnega dopusta.

Najboljši med njimi pa je bil prav gotovo Jozo Svalina, vojak iz Belega Manastira, ki je ves čas akcije opravljal dvojno delo. Najprej je bil že zjutraj od četrte ure kuhar, ko je pripravil za svoje vojake zajtrk, potem pa je do desete ure opravil svojo normo. Po delu na trasi pa se je spet vrtil okoli štedilnika. Za to svoje delo bo dobil v vojski, vsaj tako je obljubil njegov komandant, trideset dni nagradnega dopusta.

S tem pa še niso končana vsa dela, ki jih bodo vojaki opravili v trebanjski občini. Pomagali bodo pri gradnji vodovoda v Koreniti, pa v Trebnjem. In kar je nadvse pomembno, z njihovim delom niso bili zadovoljni samo domačini, ampak tudi vojaki sami, ki so na ta način na najboljši način pokazali svojo koristnost. Mnogi med njimi pa ne bodo nikoli pozabili Slovenije, kateri so med služenjem vojaškega roka pomagali do večje razvitosti.

J. S.

MIŠICE MOČNEJŠE OD KAMENJA — Vojaki iz enote Dragana Mileusnića so za deset dni prehiteli rok, določen za izkop jarkov. To je vsekakor presenetljivo, saj so imeli trikrat višjo normo kot delavci v komunalnih podjetjih, teren pa je bil najtežje sorte. Bilo je več kamenja kot zemlje.

VSE JE BILO NAČRTOVANO — Akcija, katere so se lotili vojaki, je bila v vseh podrobnostih že prej pripravljena. Toda tudi na terenu se je bilo treba včasih dogovoriti, kako naprej. Tako sta večkrat staknila glavi tudi Tone Gole, predstavnik izvršnega sveta trebanjske občine in Dragan Mileusnić, ki je vodil vojake.

IZ KRAJA V KRAJ

ŽELEZNIŠKA POSTAJA NA MIRNI je med najbolj stabilizacijsko usmerjenimi, bi lahko rekli, če bi videli silno temo, ki se ob večerih zgrinja tam okoli. Vse postajno poslopje, pa tudi dohode na tere namreč osvetljuje ena sama 75-vatna žarnica, medtem ko za kaj več svetlobe tam niso pripravljani. Že ta elektrika, ki jo porabi omenjena žarnica, jih drago stane. Zato pa o življenja potnikov skoraj zastoji.

ŠENTRUPERCANI IN OKOLICANI bodo dneve, zlasti pa nedelje do konca meseca preživljali v kaj žalostnem razpoloženju. Edina gostilna, ki jo imajo Jakličevi, bo namreč do konca meseca zaprta, tako da pomanjkanje gostinskih lokalov to pot rešuje Mercatorjev bife. Žal pa je ta ob nedeljah odprt samo dopoldne, medtem ko se morajo pivci ali pa taki, ki potrebujejo cigarete in podobne artikle, zateči v druge kraje. Še najraje je tistim, ki se že med tednom oskrbe s cigaretami in jo za vikend mahnejo v

zidanico. Žal pa je takih tudi na šentruperskem koncu bolj malo.

TUDI LETOS JE V TREBANJSKI OBČINI zavladalo pravo poletno spanje, saj so v mnogih delovnih organizacijah ali ustanovah in podobnih okoljih veliko energije porabili za to, da so ustno zagotavljali, da letos ne bo prišlo do prekinitve delovnih procesov. In tako se tudi tu dogaja, kot se dogaja s stabilizacijo. Ustno smo vsi za to, da jo izpeljemo, ko pa bi morali zanjo kaj storiti, pa umanjamo.

OBISKI LJUBLJANSKIH SORODNIKOV bodo z bližajočo se jesenjo tudi v trebanjski občini vse bolj pogosti. Dozorela so namreč že prva jabolka, kmalu bodo začeli kmetje izkopavati krompir, potem ko prišlo grozdje in portugalka, skratka same dobrote, ki ne rastejo v mestu. S tem pa dozoreva tudi čas, ko bivši Trebanjci spet začutijo nepremagljivo domotožje. V rodne kraje se vrnejo v velikih trumah, njihov velik napor pa bo poplačan z vsemi naštetimi dobrotami.

TREBANJSKE NOVICE

Že pet let zvest IGK

Aleš Rebolj temeljito pozna proizvodnjo v IGK — Letos je delal dva meseca — Denar bo porabil za nakupe

Marsikateri izmed letošnjih praktikantov je letos težko zdržal osemurni delovnik v organizaciji združenega dela ali ustanovi. Za to gre dolžiti težko poletno vreme, pa tudi vse manjšo pripravljenost za delo mladih, kot pravijo nekateri. In če je tako, kar pa ne gre verjeti v celoti, je Aleš Rebolj častna izjema. Letos je v Industriji gradbene keramike preživel kar dva meseca, od tega enega na obvezni praksi, drugega pa na delu. No, to zanj ni bilo pretirano težko:

„Že od sedmega razreda dalje sem med počitnicami prihajal delat v IGK. Delo v tej delovni organizaciji mi je všeč, pa tudi oče je tu zaposlen. Tako zdaj temeljito poznam ves proizvodni proces in ljudi,“ pravi Aleš.

Seveda mu bo temeljito poznavanje proizvodnega procesa zelo prav prišlo, saj je Aleš končal tretji letnik srednje tehnične strojne šole, za svoje šolanje pa prejema tudi štipendijo IGK. Vse tako kaže, da bo po končani šoli prišel delat v IGK. In če bi leta prakse šteli v delovno dobo, bi imel Aleš v

Aleš Rebolj

knjižici zapisanih že pet let. Vendar pa Aleš ne hodi na delo kar tako. Od tega ima tudi koristi:

„Letos bom zaslužil okoli 10.000 dinarjev. Od tega sem jih 8.000 zaslužil na traku, 2.000 pa med obvezno delovno prakso. Čeprav je denarja za moje razmere veliko, pa ga bom lahko vseeno porabil. Del ga bo šel z vozniški izpit, ki ga nameravam kmalu opraviti, del pa ga bom porabil za nakup smučarske opreme.“

Prav zaradi teh velikih izdatkov, s katerimi pa še vedno ne bo v celoti pokrili svojih potreb, se je letos odpovedal počitniškim izletom na morju. Zato pa bo zimo pričakoval z novo smučarsko opremo, ki jo bo brzkone preizkušal na domačem smučišču pri Trebnjem. Tedaj si bo dal duška za „izgubljene“ počitnice na morju.

ZAHVALA

V 69. letu življenja nas je po desetmesečnem trpljenju za vedno zapustila naša draga mama, stara mama, sestra in teta

NEŽA BAJEC

roj. Iler
iz Smolenje vasi pri Novem mestu

Iskreno se zahvaljujemo vsem prijateljem, znancem in sosedom za izraze sožalja in sočustvanje v teh težkih trenutkih. Posebej se zahvaljujemo zdravstvenemu osebju bolnišnice v Novem mestu za prizadevanje, da bi ji ob težki nesreči rešili življenje. Hvala tudi delovnim organizacijam Slovenjales Ljubljana, PTT Novo mesto, Elektro Novo mesto, SGP Pionir Novo mesto, Iskra-Ela Novo mesto in Novoteks-tkalnica Novo mesto za darovano cvetje in spremstvo na zadnji poti.

Žalujoci: hči Jelka, sinovi Tone, Emil, Jože, Vinko in Mirko z družinami ter ostalo sorodstvo
Dne 17. 8. 1981

ZAHVALA

4. avgusta nas je nenadoma zapustil v 69. letu starosti naš ljubi mož in očka

MIRKO MIRTIC

iz Cegelnice 36

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste nam izrekli sožalje, pokojnemu poklonili cvetje in ga spremili k zadnjemu počitku. Posebna zahvala našim sosedom in sovaščanom za nesebično pomoč, zlasti še vsem Pavličevim, Kukmanovim, Minko Kovačičevi in Pavletu Judežu, delovnim kolektivom ŽTP, Krki in Teolu, gasilskima društvoma ŽTP in Novoteksa, govornikoma za poslovilne besede in župniku za opravljeni obred.

Neutolajžljiva žena Tončka, sin Miro in hčerka Nada

ZAHVALA

V 77. letu starosti nas je za vedno zapustila naša draga žena, mama, stara mama in babica

JOŽEFA ŽIBERT

iz Vrha nad Mokronogom

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem, znancem in vaščanom za izrečeno sožalje, podarjeno cvetje in vence ter za udeležbo na pogrebu. Posebej se zahvaljujemo tov. Otmarju Megliču, Ženi Mikec, Pepci Kaus in Mari Florjančič za vsestransko pomoč, pevcem za zapete žalostinke, župniku za lepo opravljeni obred. Hvala zdravstvenemu osebju internega oddelka SB Novo mesto in dr. Kranjcu iz ŽD Trebnje za lajšanje bolečin med njeno boleznijo. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoci: mož Friderik, sinovi Friderik, Jože, Peter z družinami, Slavko z ženo Ivano in Franc ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 81. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi oče, ded, praded, brat in stric

IGNAC VIDE

upokojenec
iz Dobravice 9

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, znancem, ki so nam v težkih trenutkih nudili pomoč, nam izrekli sožalje, darovali vence in cvetje ter spremili pokojnega v tako velikem številu na njegovi zadnji poti. Se posebej se zahvaljujemo dr. Vesni Šošarič-Hribar za obiskovanje na domu ter sosedom Cvelbarjevim in Hočevarjevim. Zahvalo pa smo dolžni tudi SDK Novo mesto, Komunalni Postojna, Zobozdravstvenemu domu Selnica, IMV Podgorje Sentjernej za podarjene vence, pevskemu oktetu Sentjernej in kaplanu za lepo opravljeni obred.

Žalujoci: Nacka, Mirko, Ciril, Ida z družinami, brat Jože z družino ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

V 53. letu starosti nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oči, sin, brat, stric, bratranec, nečak in sovaščan

LEOPOLD PILETIČ

z Vrha pri Pahih

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so nam stali ob strani v teh težkih trenutkih in nam kakorkoli pomagali. Zahvaljujemo se vsem za podarjeno cvetje in vence, predvsem ZZB Otočec in Upravi varnosti. Posebno zahvalo pa smo dolžni Mirku Zorku za nesebično pomoč na domu, Jožici Skufca za poslovilni govor na domu in župniku za lepo opravljeni obred. Še enkrat iskrena hvala vsem, ki ste nam izrazili sožalje in tako velikem številu spremili na zadnji poti.

Žalujoci: žena Nežka in otroci z družinami, mama Jožefa z možem, brata Srečko z družino in Gustl, sestrična Veronika in Danica z družinama, teta in ostalo sorodstvo

Vrh pri Pahih, Otočec, Mokronog, Ljubljana, Prevalje na Koroškem, Bleč vrh in Laknc

TEDENSKI KOLEDAR

Cetrtek, 20. avgusta – Bernard Petek, 21. avgusta – Ivana Sobota, 22. avgusta – Timotej Nedelja, 23. avgusta – Filip Ponedeljek, 24. avgusta – Jernej Turek, 2. avgusta – Ludvik Sreda, 26. avgusta – Viktor Cetrtek, 27. avgusta – Jože

LUNINE MENE

22. avgusta ob 15.15 – zadnji krajec

KINIO

BREŽICE: 21. in 22. 8. ameriški barvni film Kaznjenski blus. 23. in 24. 8. ameriški barvni film Peklenška četrta. 25. in 26. 8. italijanski barvni film Zarja lažnih bogov. CRNOMELJ: 20. in 22. 8. francoski film Beg s pločnika. 21. in 23. 8. ameriški film Kamikaze na kole-

sih. 23. in 24. 8. ameriški film Zrelo 2. 25. 8. francoski film Dekle Nado. 27. in 30. 8. francoski film Katarina in kompanija. KOSTANJEVICA: 22. 8. ameriški film Izkušnje prve ljubeznosti. 23. 8. francoski film Kletka norosti. 26. 8. angleški film Inspektor Klotz v akciji. KRŠKO: 22. in 23. 8. ameriški film Bobby Deffield. 26. 8. ameriški film Fantje iz Brazilije. 27. 8. ameriški film Srebrno sedlo.

NOVO MESTO – KINO KRKA: Od 21. do 23. 8. nemški barvni film Dekleta gredo v Muenchen. 24. in 25. 8. ameriški barvni film Zlati randevu. 26. in 27. 8. ameriški barvni film Po zakonu in pendreku. NOVO MESTO – KINO JLA: Od 21. do 23. 8. ameriški film Mlada ženska. Od 24. do 26. 8. italijanski film Zali ali banditi. SEVNICA: 21. 8. italijanski film Srebrno sedlo. 22. in 23. 8. ameriški film Noč čarovnic. 26. in 27. 8. ameriško-francoski film Nosreratu – fantom noči.

maliglas

SLUŽBO DOBI

KOVINOSTRUGARJA, ki obvlada tudi delo na rezkalnem in skobelnem stroju zaposlim. OD 13.000 din. Majerle, Crnomelj, tel. 76-068.

SLUŽBO IŠČE

MOSKO – ŽENSKA FRIZERKA išče zaposlitev v Novem mestu ali v okolici. Milena Gazdova, Podgrad 16, 68000 Novo mesto.

SAMSKI FANT, trenutno brez zaposlitve, star 42 let, brez vsake obveznosti, išče zaposlitev. Sem priden in soliden. Sprejem tudi kmečka dela. Pišite na naslov: Vinko Trampuš, Hrib 6, 68220 Smarješke Toplice, Novo mesto.

STANOVANJA

Na stanovanje vzamemo žensko samo ali samohranilko z delovnimi navadami za občasno pomoč. Telefon 22-415.

ODDAM OPREMLJENO sobo dijakinjam. Naslov v upravi lista (3477/81).

MLAD ZAKONSKI PAR išče stanovanje v Novem mestu ali bližnji okolici. Možnost predplačila za eno leto. Rado Šibarevič, restavracija Pri vodnjaku Novo mesto.

LASTNIŠKO DVOINPOLSOBNO STANOVANJE z garažo v Ljubljani zamenjam za hišo ali enakovredno stanovanje v Novem mestu ali okolici. Informacije na telefon: (068) 23-095 zvečer.

OPREMLJENO SOBO oddam dvema študentkoma. Naslov v upravi lista (3472/81).

NEOPREMLJENO STANOVANJE ali večjo sobo iščem. Naslov v upravi lista (3473/81) ali telefon 21-253 dopoldan.

OPREMLJENO SOBO oddam dve-

ma dekletoma. Naslov v upravi lista (3474/81).

SOBO v Krškem ali v bližini Krškega, po možnosti opremljeno, s souporabo kopalnice, išče samski fant. Martin Zulič, Oštrca 1, Kostanjevica.

Motorna vozila

SKODO, letnik 1974, registrirano, in Fiat 124, neregistriran, prodam. Franc Žužek, Stari trg, Trebnje.

FIAT 124 prodam. Žitnik, Adamičeva 49, Novo mesto.

ZASTAVO 101, letnik 1975, prodam. Petrovič, Zagrebška 4 a, Novo mesto, telefon 23-962.

Z 750, letnik 1972, obnovljeno, prodam. Šinko, Gor. Brezovica 7, Sentyernej.

SKODO, letnik 1979, prodam. Naslov v upravi lista (3476/81).

ZASTAVO 101, starejši letnik, registrirano do maja 1982, prodam. Dragan, Mirna peč 16.

MINI MORIS 1000 prodam. Franc Cugelj, Medvedje selo 1, Trebnje.

Z 750 prodam za dele. Ciril Tratnik, Irča vas 5, Novo mesto.

MZ 150, letnik 1980, prodam. Bogdan Stopar, Sela 9 pri Ajdovcu, Dvor.

Z 750, karambolirano, v nevoznom stanju (desna stran nepoškodovana), prodam. Jože Vovko, Dol. Nemška vas 21, Trebnje.

FIAT 126 P, letnik april 1981, prodam. Telefon dopoldne 84-308, popoldne pa 22-721.

MOTORNO KOLO 14 TLS na 4 prestave prodam. Anton Rutar, Goriska vas 12, Skocjan.

FIAT 126 P, letnik 1977, prodam. Ivan Petančič, Koštalova 21, Novo mesto.

Ugodno prodam vse dele za 101 z motorjem, letnik 1974, in nekaj za NSU. Vovko, Potov vrh 26, Novo mesto.

GOLF J, letnik 1977, prevoženih 33000 km, registrirano do julija 1982, garažiran, prodam. Ivan Pate, Dol. Kamence 39, Novo mesto, telefon 25-909.

R 4 TL, letnik 1978, prodam.

Mestne njive 10 – poplutan. Z 750, letnik 1979, prevoženih 9.000 km, prodam. Jože Pavlič, Dol. Težka voda 7 a (ogled po 15. uri).

WARTBURG KARAVAN, letnik 1978, prevoženih 40.000 km, dobro ohranjen, prodam za 10 M. Gostilna VOVKO, Ratež 48, Brusnice.

TAM 4500, dobro ohranjen, prodam ali zamenjam za TAM 2001 ali za gradbeni material. Viktor Kužnik, Podlisc 6, Dobrič 68211.

WV letnik 1964, registriran do junija 1982 prodam. Branko Hudoklin, Dol. Suhadol 22, Brusnice.

PO UGODNI CENI prodam avto 126 P, letnik 1977, registriran do 29. 6. 1982. Jože Prah, Brod 19, Podbočje.

FIAT 850 v voznem stanju ugodno prodam. Cena 2 M. Vinko Blažič, Stranska vas 24, 68000 Novo mesto.

AVTO SEAT 850 in razne dele prodam. Mali, Bršljin 57, Novo mesto, tel. 21-789.

ZASTAVO 126 P, letnik 1979, dobro ohranjeno prodam za 75.000.00. Informacije na telefon (068) 72-405 vsak dan od 15. ure dalje.

ZASTAVO 101, MEDITERAN, karambolirano, nevozno, letnik 1979 prodam, lahko tudi po delih. P. A., Nabrežje 24, Kočevje, tel. (061) 851-312.

WV 1200 J, letnik 1976 prodam. Informacije na tel. (068) 72-525.

SPACEK, letnik 1976, prevoženih 70000 km prodam. Janez Barbič, Dol. Straža 75.

Z 101 L, letnik 1976 ugodno prodam. Dam tudi na ček. Ogled v soboto in nedeljo do 10. ure. Drago Zabkar, Dobrava 4, 68274 Raka.

126 P prodam, letnik 1980 (9000 km). Veselič, Podzemelj, telefon 76-655.

FIAT 750, letnik 1974 in LADO standard, oba na novo registrirana prodam. Naslov v upravi lista (3479/81).

ZASTAVO 750, letnik 1974, registrirano do maja 1982 prodam. Jože Zakšek, Armeško 10, Brestanica.

HUSQVARNO 125 ccm, motokross, letnik 1980 v odličnem stanju prodam zaradi bolezni, prodam tudi ZASTAVO 750, starejši letnik v zadovoljujočem stanju. Dušan Gorenc, Dolenjske Toplice 52.

VARTBURG karavan turist, letnik 1978 prodam. Tel. 22-013.

FIAT 850, letnik 1968 ugodno prodam. Tel. (068) 24-867.

PEUGEOT 304, letnik 1971 prodam. Jože Stanič, Oražnova 21, Kostanjevica na Krki.

PRODAM R 4, letnik 1970. Kobe Zlatko, V Brezov log 19, 68000 Novo mesto tel. 24-990.

Kmetijski stroji

TRAKTOR ZETOR 5911, star eno leto prodam. Ivan Vučajnik, 68257 Dobova 11.

PRIKOLICO za traktorje TV prodam. Jože Zoran, Gor. Kamenje 2, Novo mesto.

MLATILNICO s popolnim čiščenjem prodam po zelo ugodni ceni za 15.000 din. Ogled možen ob vsakem času na mojem domu. Alojz Androjna, Konjsko 12, 68294 Boštanj.

GRABLJE ZA BCS in starejši pihalnik prodam. Palčič, Rumnja vas 16, Straža pri Novem mestu.

KOSILNICO BCS 127 prodam. Jože Blažič, Žihovo selo 4, Otočec ob Krki.

ENOOSNO TRAKTORSKO prikoličico prodam. Alojz Bambič, Šmalčja vas 27, Sentyernej.

PRODAM

PRODAM dobro ohranjeno otroško posteljico (belo), reztegljivo kuhinjsko mizo (ultraprez), mizico za dnevno sobo (mahagoni). Informacije zvečer na tel. 24-156.

BETONSKO ZELEZO (šestica, osmica, desetica) prodam. Jože Kerin, Leskovska, Krško.

KLAVIRSKO HARMONIKO 72 basno „Hohner“ ugodno prodam. Ferlin, Tomšičeva 4, Krško, tel. (068) 71-555.

PRODAM večjo količino brejih ovac in konja. Jože Zlogar, Bušinja vas 11, Suhor – Metlika.

KOBILO staro 5 let prodam. Martin Saje, Dol. Kamenje 4, Novo mesto.

PRODAM telico friziko 5 mesecev brejo in motorni tricikel v ispravnem stanju. Božena Lavrič, Stare žage 4, Dol. Toplice.

PRODAM črnobeli televizor Gorenje Turkiz in Wartburg 1000 v nevoznom stanju. Ponudbe na telefon (068) 69-150. Ogled možen vsak dan popoldne.

DIATONIČNO HARMONIKO znamke Bradeško prodam. Ogled vsak dan. Vinko Longar, Srednji Lipovec 23, 68361 Dvor.

IZREDNO UGODNO PRODAM kompletno malo rabljeno spalnico. Telefon 85-172 vsak dan.

SPALNICO z jogijem prodam. Naslov v upravi lista (3478/81).

DVA RABLJENA štedilnika (plinjski in električni) prodam. Muren, Lobetova 8, Novo mesto.

PRODAM več pristnega rdečega vina, večja količina, nižja cena, zelo ugodna, lepo sivo kravo po prvem teletu, 8 kom. betonskih mrež in 600 kom. monta opeke. Mirtič, Sela 9, Straža.

KRAVO sivo, in 8 arav vinograda, primerno za zidavo vikenda, prodam. Naslov v upravi lista (3475/81).

OTROSKO POSTELJO z jogijem prodam. Nad mlino 48, Novo mesto, telefon 25-046.

DVA FOTELJA IN LEŽIŠČE ugodno prodam. Dimitrijevič, Majde Silc 22/24, Novo mesto od 17. do 19. ure.

VHODNA HRASTOVA VRATA (220 x 160) in peč za centralno kurjavo prodam. Dolenje Kamence 82, Novo mesto.

HLADILO SKRINJO (380 l), malo rabljeno, prodam. Krhin, Pod Trško goro 53, Novo mesto, telefon po 14. uri 25-940.

5 NOVIH GUM Sava radial (155 x 13) prodam. Telefon 85-107.

POSEST

VINOGRAD z zidanjico in posebnim stavbiščem (3000 m2) prodam v Ljubnu pri Uršnih selih pri „Marofu“. Ogled 22. in 23. 8. 1981 na kraju samem. Franc Bukovec.

ZAZIDLJIVO PARCELO (30 a) primerno za vikend, prodam. Stane Medved, Čresnjice 18, Otočec ob Krki.

UREJENO KMEČKO HISO z gospodarskim poslojem med Brežicami in Krškem ugodno prodam. Informacije pri Franciju Molanu, Stari grad 47, Krško.

ZELO UGODNO PRODAM 20 arav za vikend na Bujniki pri Malkovcu, od tega 5 arav ročno prerogolano. Dostop z vsakim prevoznim sredstvom, ob parceli sta elektrika in voda. Informacije na železniški postaji Sevnica.

NEDOGRAJEN VIKEND Z VRTOM, možnost stalnega bivanja, v bližini Radohove vasi prodam. Informacije na telefon (061) 321-746.

ZELITE IMETI VIKEND STANOVANJE z vrtom na deželj? Pišite na naslov Olga Hrovatin, 68216 Mirna peč 47.

GRADBENO PARCELO na Grmu prodam. Informacije po telefonu 23-816 od 15. do 19. ure.

KUPIM

PARCELO za vinograd in zidnico kupim v okolici Bele cerkve. Janez Lukšič, Log 15, Hrastnik, tel. (061) 814-984.

RAZNO

V VARSTVO vzamem otroka punčko. Šegova, upokojenski blok 7, III. nadstropje, stanovanje 15, Novo mesto.

V VARSTVO sprejem otroke od enega leta starosti dalje. Anka Džananovič, Šegova 3, Novo mesto.

V VARSTVO sprejem otroke. Telefon 24-678 od 17. do 19. ure.

V VARSTVO sprejem otroke. Marija Goršin, Potov vrh 38, Novo mesto.

PREKLIC

AVGUST IN FRANČIŠKA AVBELJ, Žužemberk 85 prepovedujeta Milanu Kešinu iz

Zužemberka 115/a voznjo in pašo perutnine po najini parceli št. 539/1. Če tega ne bo upošteval, ga bova sodno preganjala.

ALOJZ FERKOLJ, DOBRAVA 4, SKOCJAN opozarjam Antona Krca in njegovo ženo Marijo iz Dobrave 7, da javno preključeta žaljive besede, ki sta jih izrekla zoper mene 15. 8. 1981.

ROZALIJA LUZAR, Jugorje 15, Brusnice, prepovedujem delanje kakršnekoli škode po mojem vrtu. Kdor tega ne bo upošteval, ga bom sodno preganjala.

FRANC IN JOZEFA LAVRIČ, Retje 59, Loški potok, preključujva obrekovanje in žaljive Ludvika Kordiša iz Retji 35 in se mu zahvaljujva, da je odstopil od tožbe.

OBVESTILA

CENJENE STRANKE OBVEŠČAM, da izdelujem slike za osebne izkaznice, vozniska dovoljenja, potne liste in za mesečne karte. Slike dobite takoj po ugodni ceni. Odprite je samo ob ponedeljkih – neprekinjeno od 7. do 20. ure. CVETKO TRAMTE, Breška vas 3, Bela Cerkev.

SNEGOBRANE ZA VSE VRSTE KRITIN, ki jih lahko sami montirate, dobite v delavnici DANETA MIŽIGOJA, CKZ 25, 68270 KRŠKO, in v vseh železninah in trgovinah z gradbenim materialom.

PARKETARSTVO RODE – polaganje vseh vrst talnih oblog, parketa, brušenje in lakiranje. Naročite lahko po telefonu (068) 22-687!

OBVEŠČAM VSE, da fotografiram rojstne dneve na domu, pogrebe, proslave itd.. Vršim tudi preslikave in povečave. Fotograf BRANKO KOTAR, Sentyernej 209 A, naročila sprejemam tudi na naslov Nad mlino 16, ali tel. 25-724.

ŠTUDENSKI SERVIS nujno potrebuje takoj večje število izvajalcev za pomožna dela pri strojnem obranjanju hmelja. Informacije na telefon 22-555.

CESTITKE

DRAGEMU MIRKU LUZARJU iz Gor. Suhadola pri Brusnicah za 18. rojstni dan in odlično opravljeno šolanje iskrene čestitke ter veliko srečo in uspehov v nadaljnjem življenju mu želi sestra Silva. DRAGI mami in stari mami IVAN-

ZAHVALA
Ob prerani in tragični izgubi našega dragega sina, brata in vnuka

FRANCIJA DEBEVCA

iz Rihpovca

se najiskrenejše zahvaljujemo delavcem IMV, CP tozd Gradnje Novo mesto in Štrovinu Trebnje za izraženo sožalje in poslovilne besede. Se posebej se zahvaljujemo delavcem tozd Gradnje za finančno pomoč. Hvala vsem vaščanom, prijateljem in znancem, ki ste nam pomagali in njegov grob zasuli s cvetjem. Iskrena hvala duhovniku za opravljeni obred.

Neutolajljivi: mama, ata, bratje, stara mama in ostalo sorodstvo

V SPOMIN

Minilo je žalostno leto, odkar je za vedno odšel od nas dragi mož, oče, sin

JOŽE KOČEVVAR

Vsem, ki obiskujete njegov prerani zadnji dom, mu prinašate cvetje in prižigate sveče, iskrena hvala!

Vsi njegovi

Semič, Novo mesto, Kanada, 20. avgust 1981

ZAHVALA

Po težki bolezni nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče in brat

IVAN STANIČ

upokojenec
iz Mozlja pri Kočevju

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom iz Mozlja, posebno sosedi Slavici za pomoč v težkih trenutkih in za poklonjeno cvetje. Zahvala velja tudi ženskem pevskemu zboru iz Mozlja, moškemu pevskemu zboru iz Kočevja, kvartetu „Vre“ iz Ribnice, duhovniku za opravljeni obred in vsem prijateljem iz Ribnice in Kočevja, ki so z nami sočustvovali in pokojnika spremljali na zadnji poti. Hvala vsem, ki ste ga imeli radi in se ga boste še spominjali.

Žalujoči: žena Amalija, sinova Ive in Lojze, brat Alojz in ostalo sorodstvo.

Mozelj, 12. avgusta 1981

ZAHVALA

V cvetu mladosti nas je za vedno zapustil naš ljubi sin, brat in stric

MIRKO ANDOLJŠEK

iz Kidričeve 4, Kočevje

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki ste nam pomagali v najtežjih trenutkih. Posebno se zahvaljujemo Mirku Lavriču za ves njegov trud. Zahvala velja tudi vsem darovalcem vencev in cvetja ter vsem, ki ste nam izrekli sožalje in ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala godbi na pihala ter župniku za opravljeni obred. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: ati Miro, mami Frida, sestra Irena z družino, brat Robi, stara mama ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob težki izgubi našega ljubega očeta, strica, starega očeta

IGNACA GORENCA

iz Vinice pri Šmarjeti

Iskrena hvala vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, ki so pokojnega spremili na njegovi zadnji poti in mu darovali vence in cvetje. Najlepša hvala župniku za opravljeni obred, prav tako se zahvaljujemo Zdravilišču Šmarješke Toplice, Cankarjevi založbi, Strešniku Dobruška vas.

Žalujoči: hčerke Tilka, Anica z družinama ter sinovi Albin, Nace, Tone, Franci, Peter, Pavel z družinami in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Sporočamo žalostno vest, da nas je po dolgi in težki bolezni v 68. letu starosti zapustil naš dragi mož, oče, stari oče, brat in stric

LUDVIK AVSEC

iz Goriške vasi

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, vaščanom ter vsem, ki so nam kakorkoli pomagali v teh težkih trenutkih in nam izrekli sožalje. Zahvaljujemo se vsem, ki so mu darovali vence in cvetje in ga spremili na njegovi zadnji poti. Posebna hvala pevcem iz Škočjana in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: žena Fani, sin Ludvik, sin Jože z družino, hčerki Martina in Fani z družinama, sestri Lojzka in Anica ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi, ko nas je prežgodaj zapustil v 54. letu starosti naš dragi mož, oče, brat in stari oče

MARTIN ŠTRAVS

Špeharji 6

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem za izrečeno sožalje in podarjeno cvetje. Zahvaljujemo se ZB za govor, gasilskemu društvu za venec, častno spremstvo in poslovilni govor. Zahvalo pa smo dolžni tudi Mariji Hodelja za zdravstveno pomoč. Hvala kolektivu Belt za venec, župniku pa za opravljeni obred.

Žalujoči: žena Kristina, sin Janez z družino, hči Nevenka z družino, mama, brat Jože, sestre Vida, Angela, Anica, Ivanka, Slavica z družinami ter ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi našega ljubega sinčka, vnučka in bratranca

PETRA PILETIČA

iz Globočic 9, Kostanjevica

Iskreno se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom, prijateljem in znancem, ki ste darovali cvetje in vence, nam pomagali v teh strašnih trenutkih. Posebno pa se zahvaljujemo Jeleničevim, Vukčevićem, Kraševčevim, Haralovičevim ter zdravstvenemu osebju iz ZD Kostanjevica. Vsem še enkrat iskrena hvala!

Žalujoči: neotlažljiva mamica in ati ter vsi njegovi

Solza se bo posušila,
rana nikdar zacelila.

V SPOMIN

21. avgusta bosta minili dve leti, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče, brat in stari oče

ANTON RAKAR

iz Mrzle Luže 1

Zahvaljujemo se vsem, ki se ga spominjate, obiskujete njegov grob, mu prinašate cvetje in prižigate sveče.

Žalujoči: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi naše drage hčerke, sestre in tete

ZOFKE MIHALIČ

se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, prijateljem, znancem in sosedom za izrečeno sožalje in darovano cvetje, kolektivu MK Novo mesto, Iskri Novo mesto in Kranj, osebju interne bolnišnice, pevcem, godbi in župniku za opravljeni obred.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

Ob boleči, prerani izgubi moje drage žene in mame

VILME JAKŠA

iz Koblarjev 10

se iskreno zahvaljujem za pomoč in darovano cvetje vsem sorodnikom, vaščanom, prijateljem, kolektivoma LIK in TEKSTILANA in gasilec iz Stare cerkve. Hvala godbi in pevcem iz Kočevja ter župniku iz Stare cerkve za opravljeni obred.

Žalujoči: mož Franc, sin Franci, mama, ata in brat Jože z družino

V SPOMIN

Globoko ganljivo sporočamo vsem, ki ste jo poznali, da je minilo že leto dni, ko je prenehalo bití srce dobre

MARIJE BUČAR

Bučarjeve mame
iz Jelš pri Krškem

Sinovi in družine

Umrla 24. 8. 1980

ZAHVALA

Ob izgubi naše mame, stare mame in babice

FRANČIŠKE KOVAČIČ

iz Dolenje vasi 4

se najtopleje zahvaljujemo vsem, ki ste nam pomagali v teh težkih trenutkih, ji poklonili vence in cvetje ter jo spremili na njeni zadnji poti. Zahvaljujemo se tudi župniku za obred.

Žalujoči: vsi njeni

ZAHVALA

V 63. letu nas je nepričakovano za vedno zapustil naš dragi mož, oče, brat in stric

JOŽE MLADKOVIČ

iz Kalce - Nakla 30

Iskreno se zahvaljujemo sorodnikom, sosedom, vaščanom, prijateljem in znancem, ki ste nam izrazili sožalje, sočustvovali z nami, darovali vence in cvetje, vsem, ki ste kakorkoli pomagali v teh težkih trenutkih, nam stali ob strani ter pokojnika tako množično spremili do zadnjega doma. Hvala OOS poklicne gasilske enote Krško in kaplanu za opravljeni obred.

Žalujoči: žena, sin, sestre in ostalo sorodstvo

„Partizanska tajnica“

22. avgusta bo Rezka Dular praznovala osem desetletij svojega življenja. Ko se sedaj ozira na minula leta, se ji zdi, da so odhitela mimo vse prehitro, vendar pa to neni pomeni, da je bilo njeno življenje enolično. Prav nasprotno. Bogato je bilo, četudi bi težko rekli, da je izkustvo trpljenja in revščine bogastvo, ko bi ob njiju ne stala izkušnja prave človečnosti.

Rodila se je v številni družini v Ambrusu v Suhi krajini. Mladost je imela težko. Takoj po končani šoli je morala iti služiti: bila je pestunja, dekla, kuharica, trgovka. V Soteski je spoznala Karola Blatnika in se z njim poročila. V Podhosta sta oba delovala v družstvu kmečkih fantov in deklet.

V dnevih odločitve, leta 1941, sta vedela, na kateri strani je njuno mesto. Ko so se v tamkajšnjih gozdovih pojavile prve partizanske enote, je Rezka skrbela z drugimi za njihovo hrano. Okupator se je nad partizansko vasjo maščeval in pobil 16 Podhoščanov, med njimi tudi Rezkinega moža. To je bil zanjo eden najbolj žalostnih trenutkov v življenju, vendar ni klonila. V srcu je zvesto nosila poslednje moške besede: „Ostani Slovenka!“ Kaj to pomeni, je vedela, in tako je ves čas tesno sodelovala z naprednimi slovenskimi silami.

Po kapitulaciji Italije so jo izvolili za tajnico NOO za

vasi Podhosta in Loška vas. Rezka je šla skoz partizanske tečaje, da je bila kos delu tajnice v prvih partizanskih občinah. Ni bilo lahko. Še posebno ne, kadar so bile velike hajke, saj je morala poskrbeti, da gradivo ni prišlo v roke sovražniku. Imela je pripravljene zaboje, v katere je zakopala zaupne dokumente in ostalo gradivo. Njena odgovornost za zaupane ji spiske je bila res velika. Samo zamislimo si, kaj bi bilo, če bi okupator dobil v roke spise ljudi, ki so delali za NOV!

„Tisti časi so bili nekaj enkratnega,“ ocenjuje Rezka danes poklic „partizanske tajnice“, če lahko tako imenujemo njeno požrtvovalno delovanje. „Takega tovarštva in idealizma, kakršnega smo bili zmožni takrat, ko je bilo res hudo, danes ni več.“ Med njenimi najlepšimi spomini na vojna leta je zavedanje, da je med veliko hajko rešila življenje tri dni stari deklici; k njej jo je prinesla partizanska zdravnica, sama pa jo je varno skrila.

Tudi po osvoboditvi je bila Rezka Dularjeva dejavna v mnogih organizacijah, čeprav ji je kmalu začelo nagajati zdravje. Zdaj živi v Gaberju pri Soteski, v glavnem počiva. A kadar nanese beseda na nekdanje čase, se ji zaiskrijo oči v pristnem življenjskem ognju. Tako se iskrijo samo ljudem, ki so polno živeli!

TONE VIRANT

Krivolovci ob podvodni puški in bogat plen

„Neznani ribiči“ so znani — Brez dovolilnic in na nedovoljen način so „ribarili“ v Kolpi

Miličniki so 24. julija hitro ukrepali, ko so bili obveščeni, da „neznani ribiči love na nedovoljen način v Kolpi nad vajo Zlebe v kočevski občini“. Na „delu“ so dobili štiri krivolovce iz Novega mesta, sodniku za prekrške v Kočevju so prijavi 41-letnega Pavla Uhla, 30-letnega Mavricija Zupančiča, 30-letnega Iztoka Pekolja in 31-letnega Milana Uhana. Lovili so nad zaselkom Zlebe brez ribolovnih dovolilnic in s puškami za podvodni ribolov, kar je prepovedano.

Pri pregledu njihovih vozil so miličniki našli dve podvodni puški znamke Mares in 17 rib, med katerimi je bilo 12 merskih lipanov, dve merski postrvi in en merski klen ter dva podmerska sulca, dolga 35 in 55 cm, ki sta bila uplenjena v varstveni dobi, se pravi takrat, ko lov tudi z dovolilnico ni dovoljen. Miličniki so krivolovcem odvzeli puški in plen, jih prijavi sodniku za prekrške, ribiška družina Kočevje pa pripravila še svoj zahtevek za odškodnino, ki tudi ne bo majhen.

Ribiči bodo s pomočjo ustreznih organov skušali ugotoviti, če nimajo krivolovci na vesti še česa več. Kočevski ribič Hinko Jarni je namreč tiste dni našel 9 kg težkega sulca, ki je poginil zato, ker je bil ustreljen s podvodno puško. V njegovem telesu sta bila še harpuna in strgan laks. Če bodo ribiči ugotovili, da se datum, harpuna in laks ujema z datumom lova oz. opremo novomeških krivolovcev, bodo tudi tega sulca vnesli v odškodninski zahtevek.

Kolpa je za turiste, tabornike in čolnarje vedno bolj priljubljena. Med obiskovalci je velika večina poštenih, žal pa med njimi tudi krivolovci niso redki. J. PRIMC

24 UR NOGOMETA

NIPODOM S. JERNEJ, 21. 8. 81 OB 18. UR

Zadnji raport iz šentjernejskega hipodroma, kjer se bo jutri ob 18. uri pod geslom „24 ur nogometa“ pričela doslej na Dolenjskem zagotovo najdaljša nogometna tekma, je takšen:

Praprave so končane, igralci, sodniki in spremljače osebe čili in zdravi, mesec, ki bi naj v primeru redukcij električnega toka nadomestil tistih tisoč in nekaj vatov nočne razsvetljave, naročen, postavljeni so tudi šanki, da o ostalem, kar sodi zraven, ne govorimo. Pripravljenosti so tudi nagrade. Ena bo šla najzdržljivejšemu igralcu iz vrst Novomeščanov ali šentjerneščanov, druga tistemu, ki bo največkrat zadel mrežo, itd. Še to, da je za udeležence tekme obvezno tudi tehtanje. Organizatorji se namreč bojuje, da se količina zaužite hrane in pijače ne bi ujela s centilitri pretočenega znoja na igrišču. Sicer pa bo prvi sodniški žvižg v petek pomenil pričetek 24-urne veselice, na kateri bo od nogometnih pravil veljalo le tisto o koriščenju (domačih) črnih fondov.

MEDVEDJE GLEDALI POGREB

Nekaj izrednega so doživeli pogrebci 28. julija ob 17. uri med Podpresko in Drago v kočevski občini. Nedaleč od Pojetove hiše, le kakih 150 m od ceste, po kateri se je vil pogrebni sprevod, je šla vzporedno s pogrebom kakih 150 do 180 kg težka medvedka, ki so jo spremljali trije letošnji mladiči. Medvedov niso motili niti koraki pogrebcev niti hupanje avtomobilov. Pogrebni sprevod se je celo za nekaj časa ustavil, da so si udeleženci pogreba ogledali nenavadni prizor. Iz tega lahko sklepamo, da je medvedov pri nas kar veliko in da se ne boje tudi velikega števila ljudi.

Za psa so oči - njegov nos

22. in 23. avgusta bo v Ljubljani razstava psov vseh pasem — O sposobnosti psov

Na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani bo 22. in 23. avgusta 26. mednarodna razstava psov vseh pasem. Med razstavo bo vsak dan ob 17. uri tudi nastop službenih psov milice in kinoloških društev, na katerem bo vsak, ki bo hotel, spoznal, da zmore štirinožni prijatelj še vse kaj več kot čuvajsko službo.

Edinstveni položaj najboljšega živalskega človekovega prijatelja si je pes priboril z inteligenco in značajem, dvema lastnostma, ki ga ločita od vseh drugih živali. Pes se že tako dolgo druži s človekom, da kar dobro pozna njegovo razumno in tudi čustveno. Odlikujejo ga pa tudi nekatere druge lastnosti. Sluh psa je izreden, zazna tudi tone, ki so daleč od dosega človekovih ušes. Njegov vid je slabši od človekovega, ima pa zato izjemen vonj. Za psa so oči njegov nos. Človek opazuje stvari, s katerimi si hoče biti na jasnem, pes pa jih ne gleda, ampak ovohava. Prav zaradi tega se ni treba jeziti, če je pasji smrček med sprehodom vedno priljubljen ob tla. Ne išče ne miši ne kosti, samo uživa v vonjih ob poti, z nosom prebira zgodbe, ki so se pripetile. Še dve sposobnosti sta pri psu vrhunsko razviti. Pes ima izreden spomin in izjemen dar opazovanja. Prav tako kot slon tudi pes nikoli ničesar ne pozabi.

Vi pa ne pozabite, da je v soboto in nedeljo v Ljubljani mednarodna razstava psov. Če psov še nimate radi, jih boste morda vzljubili tam.

ARHEOLOGI SPET NA AJDOVSKEM GRADCU

Znano rimsko najdišče na Ajdovskem gradu nad Vranjem v severni občini je spet prizrisk delo arheologov Narodnega muzeja in ljubljanske univerze. Dr. Peter Petru je delo in nekatere najdbe v petek, 14. avgusta, predstavil na ljubljanski televiziji. Na sliki: dr. Petru z rimsko utežjo za vrata, ki jo je izkopal kmet Miha Jazbec. (Foto: A. Železnik)

Požar ni ustavil dela

V trebanjskem Trimu je požar povzročil za dva milijona dinarjev škode — Nujna je nabava rezervnih delov

V lakirnici trebanjskega Trima je prišlo pretekli četrtek dopoldne do požara, zaradi katerega je nastala škoda, ki so jo ocenili na okoli dva milijona dinarjev. Kljub poškodovanim napravam se proizvodnja normalno nadaljuje, tako da izvrševanje planov ne bo oteženo.

Da ni prišlo do večje škode, gre

zasluga domači gasilski ekipi, ki je v najkrajšem možnem času poskrbela za gašenje in zaščito ostalih naprav. Prav tako pa je pohvaliti domača gasilska prostovoljna društva in enoto novomeškega zavoda za požarno varnost, ki so tudi bili kmalu na kraju nesreče. Čeprav pomoč ni bila več potrebna, je bilo vseeno prav, da so gasilci prišli v tolikšem številu, saj bi bil lahko požar mnogo huši. Nastal je namreč v okolju, kjer je veliko vnetljivih tekočin.

Med tem so tudi že znani vzroki za nastali požar. Prišlo je do stika v elektro magnetnih ventilih. Avtomatska linija švicarske proizvodnje kljub požaru nadaljuje z delom, barvanje pa zdaj poteka ročno. Kdaj bodo stanje v lakirnici sanirali, še ne vedo, ker morajo prej nabaviti rezervne dele za naprave.

BELOKRANJSKA FOLKLORA NA PRIMORSKEM

Plesalci in tamburaši metliške folklorne skupine Ivan Navratil so pred kratkim dva dni gostovali na Primorskem, kjer so imeli tri nastope. Najprej so nastopili na „ribiški noči“ v Izoli, nato pa še v Lipici in Postojni. Konec tega meseca pa bodo nastopili v Metliki; s tem preglednim nastopom bodo zaključili nadvse uspešno sezono. Za naprej imajo smelega načrte.

KJE SO „STARE BAJTE“?

Za danes je napovedana delovna akcija štipendistov (iz združenih sredstev) z območja severne KS pri gradnji vodovoda izpod Lisce. Torkovega razgovora s predstavnik skupnosti za zaposlovanje in krajevne konference SZDL iz Sevnice se je udeležilo, žal, le okoli 30 štipendistov, večina srednješolcev. Hvalvredno bo, če bo danes na trasi vzdolž Sevnice tudi kdo od tako imenovanih „starih bajt“. Avtobus naj bi bil današnje udeležence akcije odpeljal jutraj ob šestih, delali pa naj bi do 13. ure.

Tišina, nato obupen krik

Mrtev medved na smrt preplašil kočevske gobarje — Ko bo krivolovec znan, mu bo trda predla

Stane Markovič iz Kočevja je 5. avgusta odpeljal svojo družino v gozd, kjer so nameravali nabirati gobe. Ob cesti na Grintavec so se razšli po gozdu. Dolgo je bila v hosti tišina, nihče ni zavriskal v znak, da je prvi naletel na jurčka, kot je med kočevskimi gobarji običaj, če nabirajo gobe v skupini.

Nenadoma pa je vse iznenadil obupen krik! Prestrašeno vpitje je zagnala Markovičeva žena. Mož je hitro stekel k njej in imel kaj videti: preplašeno ženo, vpijajočo na pomoč in kakih pet metrov vstran za grmom — medveda. Ni dolgo premišljal, z ženo sta pohitela do avtomobila, kjer so se zbrali tudi že ostali in vsi so se urno odpeljali v dolino.

Markovič je o dogodku obvestil lovsko družino Mala gora. Lovci so

medveda našli in ugotovili, da je mrtev, nekdo ga je ustrelil. Storiči bodo vse, da bi izsledili krivolovca. Temu bo trda predla, po novem ceniku bo plačal za ubitega medveda 60.000 dinarjev, sodno bo preganjen za krivolov, nošenje orožja im morda še kaj.

ANDREJ ARKO

ZAČELO SE JE — Prišel je čas, ko obdelovalci vrtičkov pobirajo plodove svojega truda. Marsikomu delo lepo rodi in ponosno pokaže, kakšen prav posebno velik sadež. Kotnikovi iz Novega mesta so pridelali lep paradiznik: oče Lojze ga je posadil, mama Anica gojila, Vesna pa prinesla pokazati. Tehtal je 73 dkg. (Foto: MIM)

Dela eden, pobirata dva

Ščetinarji pobirajo pridelek — Z odškodnino ljudje niso zadovoljni — Leganovi iz Stavče vasi za primer

Na desnem bregu Krke v njenem zgornjem toku se za poljščine leto za letom potegujeta dva: obdelovalec zemlje in divjad. Prvi dela, gnoji, seje, sadi, drugi samo pobira, kar rodi trud prvega. In razumljivo, da si nista prijatelja.

„Vsako leto nam divjad naredi nekaj škode“, je pred dnevi jezno pripovedoval Jožef Legan iz Stavče vasi. „Doselej še nismo od lovske družine zahtevali odškodnine, letos pa smo jo morali. Najprej so nam spomladaj divji prašiči požrli komaj posajeno seme za koruzo, zdaj pa so še koruzo načeli. Ocenjevalec, ki si je škodo ogledal, se je posmešnil, češ: saj so samo malo poročili. Mislim pa, da to ni nikakršno

redčenje, saj smo znosili na kup 1440 uničenih storžev.“

Njen mož Anton, ki dela kot varnostnik v žužemberški Iskri, je dodal, da mu ni za tistih nekaj dinarjev odškodnine: rad bi koruzo, strož za storž.

Leganova nista edina, ki jim letos divjad redči pridelek. V Podgozdu so ščetinci povsem uničili dve njivi, v Stavči vasi pa so načeli še nekaj njiv. Nič čudnega ni, če na Cegenci namesto nekdanjih njiv nastaja pušča. Blizu je gozd, blizu je divjad, ki je zaščiten, pa se redi in množi na jezo kmetu in lovcem v veselje.

„Neumno je delati za divjad“, pravi Anton Legan in izreka misel mnogih kmetov v Suhi krajini.

„PRIDELEK DIVJADI“ — Toliko uničenih koruznih storžev so Leganovi znosili na kup po obisku požrešnih ščetinarjev. (Foto: M. Markelj)

Prekleta vreme nas je zašilo

„Halo, bi lahko dobil k telefonu tovariša Stručkoviča?“

„Že govorite z njim. Kaj vas zanima, tovariš Državljani?“

„Po radiu, televiziji in po časopisih so se razgovorili in razpisali, da bomo letos spet uvozili pšenico, četudi bi je lahko pridelali trikrat več, kot smo je v resnici.“

„Ne lažejo. Jugoslovani bi lahko pšenico celo izvažali, vendar je zaradi več vzrokov ne. Poglejte: ob setvi nismo uporabili vseh strojev, ker jih je veliko pokvarjenih, rezervnih delov iz uvoza pa nismo mogli dobiti, ker smo uporabili devize za uvoz gobic iz Grčije. Naš narod zelo rad je gobice, posebno še tiste iz uvoza. Domače preveč za-

udarjajo po balkanskih gozdovih.“

„Gotovo pa to ni vse?“

„Ne, ni. Manj pšenice je bilo zasejana tudi zato, ker se nismo dogovorili za odkupne cene. To nam je uspelo šele tik pred žetvijo, ko pa je že bilo, kot vidite, prepozno. To se nam dogaja vsako leto in če sem optimist, bo tako tudi leta 1982.“

„Vem, da je odkupna cena za kilogram pšenice za dinar nižja, kot stane kilogram koncentrata za polaganje živini. Mar ne obstaja možnost, da bodo kmetje raje polagali živini pšenico kot umetno pripravljeno hrano?“

„To je kot na dlani. Tudi naši ljudje so se naučili računati v šestintridesetih letih svobode. Z odlokom bomo to

sicer prepovedali, vendar ne pričakujte, da se bodo državni inšpektorji vlekli po hlevih in svinjakah.“

„Kdo je po vašem, tovariš Stručkovič, glavni krivec za takšno stanje?“

„Objektivne težave. Natančneje povedano: vreme.“

„Vreme? Kaj letos ni bilo naklonjeno pšenici?“

„O, ja! Bilo je. In v tem je tudi največja težava. Če bi bile pozebe, poplave, če bi klestila toča, bi manjši pridelek pšenice zvrnil na vreme. Tako kot smo lani novembra obsodili sneg, ki nam je zamelel koruzo, zdaj pa bomo morali pogledati v lastno skledo neodgovornosti in nesposobnosti. Prekleta vreme!“

TONI GAŠPERIČ